

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
«Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΓΡΑΦΗΣ ΣΕ ΠΑΙΔΙΑ 4 ΕΩΣ 5
ΧΡΟΝΩΝ»

ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ
Α.Μ.: 9982201500176
ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΧΑΡΑ ΚΟΡΤΕΣΗ-ΔΑΦΕΡΜΟΥ

ΙΟΥΛΙΟΣ 2018

Περιεχόμενα

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
1 ^ο ΜΕΡΟΣ: ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ.....	7
ΕΓΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ.....	7
ΔΟΜΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	10
Η ΝΟΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ: ΜΙΑ ΣΥΝΕΧΗΣ ΠΡΟΚΛΗΣΗ... ..	14
Η ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΤΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΓΡΑΦΗΣ	15
2 ^ο ΜΕΡΟΣ: Η ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ.....	16
Η ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΑΣ	16
ΤΟ ΔΕΙΓΜΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	17
ΕΡΕΥΝΑ	17
Ο ΠΑΙΔΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	19
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ.....	19
ΜΑΘΗΣΙΑΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ	19
ΧΩΡΟΧΡΟΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ.....	20
3 ^ο ΜΕΡΟΣ: ΑΡΧΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΔΟΚΙΜΑΣΙΩΝ ΓΡΑΦΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ	22
ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ	22
ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ (4χρ. 2μ.).....	22
ΜΕΛΙΝΑ Κ. (4χρ. 11μ.).....	25
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Κ. (4χρ. 4μ.)	30
ΚΥΡΙΑΚΟΣ (4χρ. 4μ.)	34
ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ (4χρ. 4μ.).....	38
ΜΑΡΙΑ Π. (4χρ. 2μ.).....	41
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Β. (4χρ. 8μ.)	45
ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΑΡΧΙΚΗΣ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΔΟΚΙΜΑΣΙΩΝ ΓΡΑΦΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ	48
ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΟΜΑΔΑΣ ΕΛΕΓΧΟΥ.....	50
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Χ. (4χρ. 1μ.)	50
ΜΑΡΙΑ Μ. (4χρ. 5μ.).....	52

ΕΛΕΝΗ (4χρ. 9μ.)	56
ΜΑΡΩ (4χρ. 3μ.)	60
ΜΑΡΙΟΣ (4χρ. 1μ.)	63
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤ. (4χρ.)	65
ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΑΡΧΙΚΗΣ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΔΟΚΙΜΑΣΙΩΝ ΓΡΑΦΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΕΛΕΓΧΟΥ	68
ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΔΥΟ ΟΜΑΔΩΝ	69
4 ^Ο ΜΕΡΟΣ: ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ	71
1 ^Η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ (19/01/2018).....	71
2 ^Η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ (24/01/2018).....	77
3 ^Η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ (26/01/2018).....	80
4 ^Η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ (31/01/2018).....	82
5 ^Η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ (09/02/2018).....	83
6 ^Η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ (12/02/2018).....	86
7 ^Η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ (27/02/2018).....	88
8 ^Η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ (15/03/2018).....	89
9 ^Η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ (19/03/2018).....	91
10 ^Η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ (28/03/2018).....	96
11 ^Η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ (19/04/2018).....	97
12 ^Η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ (26/04/2018).....	98
13 ^Η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ (24/05/2018).....	101
14 ^Η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ (28/05/2018).....	102
5 ^Ο ΜΕΡΟΣ: ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ ΔΟΚΙΜΑΣΙΩΝ ΓΡΑΦΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ	104
ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ	104
ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ (4χρ. 7μ.)	104
ΜΕΛΙΝΑ Κ. (5χρ. 4μ.)	107
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Κ. (4χρ. 9μ.)	111
ΚΥΡΙΑΚΟΣ (4χρ. 9μ.)	114
ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ (4χρ. 9μ.)	118
ΜΑΡΙΑ Π. (4χρ. 7μ.)	122
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Β. (5χρ. 1μ.)	124

ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΕΠΑΝΑΛΗΨΗΣ ΔΟΚΙΜΑΣΙΩΝ ΓΡΑΦΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ.....	128
ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΟΜΑΔΑΣ ΕΛΕΓΧΟΥ.....	130
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Χ. (4χρ. 6μ.)	130
ΜΑΡΙΑ Μ. (4χρ. 11μ.).....	134
ΕΛΕΝΑ (5χρ. 2μ.)	137
ΜΑΡΩ (4χρ. 8μ.).....	140
ΜΑΡΙΟΣ (4χρ. 6μ.).....	143
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤ. (4χρ. 5μ.).....	146
ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΕΠΑΝΑΛΗΨΗΣ ΔΟΚΙΜΑΣΙΩΝ ΓΡΑΦΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΕΛΕΓΧΟΥ	149
6 ^ο ΜΕΡΟΣ: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	151
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	Error! Bookmark not defined.
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	156

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα εργασία είναι το αποτέλεσμα της συνδρομής ορισμένων ανθρώπων στους οποίους νιώθω την υποχρέωση να εκφράσω τις βαθύτατες ευχαριστίες μου. Αρχικά, θα ήθελα να ευχαριστήσω την καθηγήτριά μου Χαρά Κορτέση-Δαφέρμου το μάθημα της οποίας *Γραμματισμός και παιδαγωγικές πρακτικές στην πρώιμη παιδική ηλικία* ήταν η αφορμή και η έμπνευση για να εκπονήσω αυτή την εργασία. Χωρίς την καθοδήγησή της, τις πολύτιμες υποδείξεις και συμβουλές της και τον χρόνο που μου διέθεσε καθόλη τη διάρκεια της υλοποίησης της εργασίας, αυτό δε θα ήταν τελικά εφικτό. Την ευχαριστώ που μου έδωσε αυτή την ευκαιρία.

Θα ήθελα επίσης να ευχαριστήσω τη διευθύντρια του παιδικού σταθμού στον οποίο πραγματοποιήθηκε η έρευνα Δήμητρα Τσαμποδήμου, τις παιδαγωγούς του προνηπιακού τμήματος Ζωή Λιόση και Θεοδώρα Βλάχου για τη συγκατάθεσή τους και την κατανόηση που δείξαν, όπως και το υπόλοιπο προσωπικό για την συμπαράστασή τους.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω τις φοιτήτριες με τις οποίες πραγματοποίησα ένα μέρος των αρχικών δοκιμασιών γραφής και ανάγνωσης στα πλαίσια του μαθήματος *Γραμματισμός και παιδαγωγικές πρακτικές στην πρώιμη παιδική ηλικία*, τις Ελένη Σακελλαρίδη, Ηλέκτρα Παπαδοκωστοπούλου και Βαρβάρα Καραχάλιου.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

«Το παιδί είναι ένα άτομο που σκέφτεται και η σκέψη του δεν είναι παράξενη. Η σκέψη του μπορεί με μια πρώτη ματιά να μας φαίνεται παράξενη, είναι όμως υποχρέωση του ερευνητή να προσπαθήσει να ανακαλύψει τη λογική που κρύβεται μέσα σ' αυτήν την εκ πρώτης όψεως περίεργη σκέψη. Έτσι, για πρώτη φορά στην ιστορία της ψυχολογίας, το παιδί γίνεται για τον ενήλικα ένας σκεπτόμενος συνομιλητής. Οι συνέπειες αυτής της αντιμετώπισης είναι από παιδαγωγική άποψη πάρα πολλές». (Ferreiro, 1996: 17-18)

Με αυτά τα λόγια η E. Ferreiro επισημαίνει τη μεγαλύτερη συμβολή που είχε για την ίδια το έργο του Piaget, ότι άλλαξε την οπτική για το παιδί και το θεώρησε για πρώτη φορά στην ιστορία της ψυχολογίας σκεπτόμενο συνομιλητή. Σε αυτή τη βασική αρχή στηρίχτηκαν οι έρευνές της στην προσπάθεια να καταλάβει πώς οικοδομείται η γραπτή γλώσσα στο παιδί. Οι έρευνές της απέδειξαν ότι υπάρχει γένεση και εξέλιξη της γραφής πριν αρχίσει το σχολείο και το σχολείο είναι σημαντικό να μπορεί να συμβάλει σε αυτή την εξέλιξη.

Η παρούσα έρευνα στόχο έχει να διερευνήσει τις αντιλήψεις που διαμορφώνουν για το γραπτό λόγο τα παιδιά ηλικίας 4 έως 5 χρονών που φοιτούν σε παιδικό σταθμό και αν διδακτικές παρεμβάσεις που στηρίζονται στην αξιοποίηση των ονομάτων των παιδιών και στην επαφή τους με κείμενα μπορούν, αν αξιοποιηθούν για σύντομο σχετικά χρονικό διάστημα, να συμβάλουν στην εξέλιξη των κατανοήσεων των παιδιών ως προς τον κώδικα γραφής.

Η έρευνα πραγματοποιείται σε δημοτικό παιδικό σταθμό της Αθήνας, όπου εργάζομαι ως βοηθός βρεφονηπιοκόμου στο μεταβρεφικό τμήμα, με ομάδα παιδιών που φοιτούν στο τμήμα των προνηπίων.

Η μελέτη αποτελείται από έξι μέρη. Στο πρώτο μέρος παρουσιάζεται το θεωρητικό πλαίσιο, με μία προσπάθεια αρχικά να ορίσουμε τον όρο «εγγραμματισμός» και στη συνέχεια να αναδείξουμε τις βασικές θέσεις της δομητικής προσέγγισης των Ferreiro και Teberosky. Το δεύτερο μέρος περιλαμβάνει τα στοιχεία της μεθοδολογίας που ακολουθήθηκε και στοιχεία για τον παιδικό σταθμό της έρευνας. Στο τρίτο μέρος γίνεται η καταγραφή και ανάλυση των δεδομένων της αρχικής πραγματοποίησης δοκιμασιών γραφής και ανάγνωσης των δύο ομάδων, της πειραματικής και της ομάδας ελέγχου, αλλά και σύγκριση των αποτελεσμάτων. Στο τέταρτο μέρος παρουσιάζονται οι διδακτικές παρεμβάσεις που πραγματοποιήθηκαν με την πειραματική ομάδα, ο λόγος που τις επιλέξαμε και η συμμετοχή των παιδιών σε αυτές. Στη συνέχεια, στο πέμπτο μέρος καταγράφονται και αναλύονται τα δεδομένα της επανάληψης των δοκιμασιών γραφής και ανάγνωσης. Και, τέλος, στο τελευταίο μέρος της μελέτης παρουσιάζονται τα συμπεράσματα, όπως προκύπτουν από την καταγραφή και ανάλυση των δεδομένων.

1^ο ΜΕΡΟΣ: ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

ΕΓΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

Ο εγγραμματισμός, σύμφωνα με τον Barton (2009) αποκτά νόημα μόνο μέσα σε ένα κοινωνικό πλαίσιο, στο οποίο οι άνθρωποι καθημερινά καλούνται να ανταπεξέλθουν σε καταστάσεις όπου ο λόγος, γραπτός και προφορικός, δεσπόζει σε όλες του τις εκφάνσεις και σε όλα τα επίπεδα. Από τη λίστα του σουπερμάρκετ, έως τη συνδιαλλαγή με μία δημόσια υπηρεσία, ή από τη χρήση της κάρτας σε ένα μηχανήμα ανάληψης χρημάτων έως την παρακολούθηση ενός υποτιτλισμένου έργου στην τηλεόραση ή και τη θέαση του δελτίου ειδήσεων, παντού και πάντα ο καθένας από εμάς χρειάζεται να επιστρατεύσει συσσωρευμένη γνώση και εμπειρία -που συνθέτουν το κατακτημένο επίπεδο του εγγραμματισμού του- προκειμένου να επιτελέσει με επιτυχία και με ένα αίσθημα αυτονομίας τις υποχρεώσεις του, αλλά και να ασκήσει τα δικαιώματά του, στο περιβάλλον όπου ζει και εργάζεται. Οποιαδήποτε απόπειρα, λοιπόν, αποπλαισίωσης του εγγραμματισμού από το εκάστοτε κοινωνικό περιβάλλον, καθιστά αυτόματα τη γνώση της γραφής και της ανάγνωσης κενά νοήματος.

Σύμφωνα με τον ορισμό της Heath (1982), «συμβάντα γραμματισμού είναι όλες εκείνες οι περιπτώσεις στις οποίες ένα γραπτό συνιστά αναπόσπαστο μέρος της ίδιας της φύσης τόσο των αλληλεπιδράσεων όσο και των ερμηνευτικών διεργασιών των υποκειμένων που συμμετέχουν σε αυτές τις αλληλεπιδράσεις». Με άλλα λόγια, όταν ένα γραπτό κείμενο αντιμετωπίζεται ως ένα σύνολο λέξεων που παράγουν ένα νόημα από μόνες τους ανεξάρτητα από την περίσταση επικοινωνίας από την οποία προέκυψαν και το λόγο που εξυπηρετούν, δεν μπορούμε να μιλάμε για συμβάν εγγραμματισμού, και ως εκ τούτου οποιαδήποτε ενασχόληση με κείμενα αυτού του χαρακτήρα δεν μπορεί να θεωρηθεί πρακτική που προάγει τον εγγραμματισμό (Κονδύλη, Στελλάκης; 2010).

Παρόλα αυτά, η έννοια του σχολικού εγγραμματισμού βλέπουμε να έχει συνδεθεί με ένα σύστημα αποπλαισιωμένης γνώσης, η όποια επικύρωση της οποίας προκύπτει από τα τεστ επίδοσης (Cook-Gumperz, 2008: 95).

Υπό αυτή την οπτική, η μηχανιστική αντίληψη για τη γραφή και την ανάγνωση που διαποτίζει την εκπαίδευση δεν προάγει ουσιαστικά τον εγγραμματισμό. Βλέπουμε να επικρατεί μία συμπεριφοριστική αντίληψη για τη μάθηση που εστιάζει στον τεχνικό

χαρακτήρα της γραφής και της ανάγνωσης, με έναν αυστηρά προκαθορισμένο τρόπο διδασκαλίας και μία γραμμική προσέγγιση. Τα παιδιά αξιολογούνται στη βάση συγκεκριμένων δεξιοτήτων, χωρίς αυτές οι δεξιότητες να καθορίζουν τον τρόπο με τον οποίο θα μπορέσουν αργότερα να τις χρησιμοποιήσουν στις δραστηριότητες που θα αναγκαστούν να επιδοθούν τελειώνοντας το σχολείο. Για αυτό και ο Barton θα πει:

«Αντί για την εξέταση των ξεχωριστών δεξιοτήτων που αποτελούν το υπόβαθρο της ανάγνωσης και της γραφής, χρειάζεται μια μετακίνηση προς τη μελέτη του εγγραμματισμού, ένα σύνολο κοινωνικών πρακτικών που συνδέονται με συγκεκριμένα συστήματα συμβόλων και τις σχετικές με αυτές τεχνολογίες. Το να είναι κανείς εγγράμματος σημαίνει να είναι ενεργός, σημαίνει να έχει αυτοπεποίθηση μέσα σε αυτές τις πρακτικές». (Barton, 2009: 45)

Ο Χατζησαββίδης αντί για κοινωνικές πρακτικές θα χρησιμοποιήσει τον όρο επικοινωνιακές δεξιότητες, το σύνολο των οποίων ορίζουν το επίπεδο του εγγραμματισμού που πρέπει να φτάσει ένας μαθητής προκειμένου να μπορεί στο μέλλον να λειτουργεί αποτελεσματικά ως πολίτης ανταποκρινόμενος στις απαιτήσεις που ορίζει η εγγράμματη κοινωνία και να έχει την ικανότητα να σκέφτεται κριτικά απέναντι σε όσα τον περιβάλλουν (Χατζησαββίδης, 2002: 43).

Όσον αφορά την ίδια τη διαδικασία της μάθησης, αυτή δεν αρχίζει και δεν τελειώνει στο χώρο του σχολείου, και έχει κάποια προαπαιτούμενα. Κοντά στη βιγκοτσκική προσέγγιση, ο Barton υποστηρίζει ότι το παιδί αρχικά με την υποστήριξη του ενήλικα, βιώνει τις κοινωνικές δραστηριότητες στις οποίες εκτίθεται μέσα στο περιβάλλον του και μέσω του μηχανισμού πρόσκτησης τις εσωτερικεύει για να μετασχηματιστούν σε γνώση πάνω στην οποία θα έρθει να προστεθεί βαθμιαία η νέα γνώση. Η οικοδόμηση αυτή της γνώσης που βασίζεται σε κοινωνικές αφενός και ψυχολογικές διεργασίες αφετέρου, δεν μπορεί να εξελίσσεται με τον ίδιο τρόπο και τους ίδιους ρυθμούς για όλα τα παιδιά. Κάνει λόγο για την ανάγκη να δίνεται η ίδια βαρύτητα στη διδασκαλία τόσο της γραφής όσο και της ανάγνωσης, ως δύο μέρη ενός αδιαίρετου συνόλου. Χρησιμοποιεί το παράδειγμα της ανάγνωσης παραμυθιού για να εξηγήσει την αλληλένδετη σχέση μεταξύ γραπτής και προφορικής γλώσσας. Όταν τα παιδιά καλούνται να σχολιάσουν και να ερμηνεύσουν τα παραμύθι, χρησιμοποιούν τον προφορικό λόγο για να μιλήσουν για το γραπτό κείμενο, με

αυτό τον τρόπο κινούνται ανάμεσα στα όρια των δύο εκφάνσεων του λόγου, προφορικού και γραπτού. Την ίδια στιγμή το παιδί καλείται να αναμοχλεύσει τις αποκτημένες γνώσεις του για να μπορέσει να αποδώσει το δικό του νόημα στο κείμενο (Barton, 2009).

Αυτό που έχει ίσως τη μεγαλύτερη σημασία στη διαδικασία της μάθησης είναι να βοηθηθεί το παιδί προκειμένου να αντιληφθεί τη χρησιμότητα της γραφής και της ανάγνωσης, να τους αποδώσει κάποιο σκοπό. Όπως επίσης σημαντικό είναι να κατανοήσουν οι ενήλικες ότι το παιδί κατά τη διαδικασία αυτή σκέφτεται λογικά και κάνει υποθέσεις πάνω στο σύστημα της γραφής. Από πολύ μικρή ηλικία τα παιδιά πειραματίζονται, εφευρίσκουν γραφές στην προσπάθειά τους να ερμηνεύσουν τον τρόπο λειτουργίας αυτού του συστήματος. Γι' αυτό και θα πρέπει να έχουμε στο μυαλό μας ότι «...όταν τα παιδιά κάνουν υποθέσεις για τον τρόπο λειτουργίας του συστήματος γραφής, ενεργούν λογικά». Αυτό συνεπάγεται ότι «δεν είναι η γραφή που δομεί τη σκέψη» (Barton, ό.π.: 205 και 211)

Αυτό που προκύπτει από τα παραπάνω είναι ότι το παιδί δεν θεωρείται παθητικός αποδέκτης στη διαδικασία της μάθησης, αλλά και ότι η κατάκτηση της γραφής και της ανάγνωσης δεν προκύπτει μόνο ως αποτέλεσμα διδασκαλίας και ούτε μπορούμε να την ορίσουμε ως μία διαδικασία που ξεκινάει και ολοκληρώνεται στα πρώτα στάδια της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Για τους λόγους αυτούς και οι έννοιες «προγραφή» και «προανάγνωση» αλλά και «αναγνωστική ετοιμότητα» -συνυφασμένες με συμπεριφοριστικές αντιλήψεις- δεν έχουν νόημα στο πλαίσιο αυτής της θεώρησης. Αντ' αυτών ο όρος αναδυόμενος γραμματισμός, έρχεται να αναδείξει το γεγονός ότι το παιδί από την προσχολική ηλικία βρίσκεται σε μία εξελικτική διαδικασία κατά την οποία στάσεις, γνώσεις και δεξιότητες διαπλέκονται στην προσπάθειά του να «σπάσει» τον κώδικα και να κατακτήσει τις συμβάσεις γραφής. Η Clay, (1966) που ανέδειξε και τον όρο «συμπεριφορές αναδυόμενου γραμματισμού» επισημαίνει ότι μέχρι την ηλικία των 5 ετών τα παιδιά έχουν ήδη αναπτύξει αναγνωστικές συμπεριφορές. Όταν προσποιούνται ότι διαβάζουν ένα παραμύθι χρησιμοποιούν λόγο που διαφέρει από τον προφορικό, φανερώνοντας με τον τρόπο αυτό ήδη εδραιωμένες αντιλήψεις για τον γραπτό λόγο. Οι αντιλήψεις αυτές διαφαίνονται και στις αυθόρμητες απόπειρες των παιδιών να παράγουν γραπτό λόγο με μη συμβατικό τρόπο, κάνοντας χρήση αυτού που ονομάζεται «επινοημένη γραφή» (στο Παπούλια-Τζελέπη, 2001: 13-32).

ΔΟΜΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Την παραδοσιακή αντίληψη, που θέλει τη διδασκαλία της γραφής σαν μία τεχνική που μεταβιβάζεται από τον ενήλικα στο παιδί, με τη σκέψη να είναι απύσχα, ή μάλλον να έπεται της γραφής κριτικάρει και η Ferreiro (1996). Εκκινώντας από την πλαζετιανή θεωρία που σκύβει πάνω από το παιδί και το αντιμετωπίζει ως ένα άτομο που σκέφτεται λογικά, θα ασχοληθεί με το πώς το παιδί οικοδομεί τη γραπτή γλώσσα και θα αναπτύξει τη δομητική προσέγγιση. Μετά από μακροχρόνιες έρευνες που πραγματοποίησε με την Teberosky υποστήριξαν τη θέση ότι τα παιδιά, πριν ακόμα πάνε σχολείο, κάνουν υποθέσεις για τον γραπτό λόγο, διαμορφώνουν ιδέες και φτάνουν σε δικές τους κατανοήσεις παράγοντας με το δικό τους τρόπο κείμενα, γεγονός που δεν εναρμονίζεται με την επικρατούσα αντίληψη στις αίθουσες διδασκαλίας ότι το παιδί πρώτα πρέπει να σπάσει τον κώδικα και μετά να μπορέσει να παράγει κείμενα (Curto et al., 1998: 18-32)(Βαρνάβα-Σκούρα, 1996: 17). Μάλιστα, θα ενισχύσουν την άποψη που θέλει τα παιδιά, στα οποία δίνεται η δυνατότητα να έρχονται από νωρίς σε επαφή με διάφορα κειμενικά είδη, να αποκτούν πλεονέκτημα στην προσπάθειά τους για την κατάκτηση του γραπτού λόγου (Δαφέρμου, 2003).

Από τις βασικές αρχές της δομητικής προσέγγισης είναι η αντίληψη ότι η μάθηση της γραφής είναι μια διαδικασία εξελικτική, με συγκεκριμένα στάδια που χτίζονται το ένα πάνω στο άλλο. Υπάρχει με άλλα λόγια μία διαδοχή σε αυτή τη διαδικασία που δεν είναι απλή. Συγκεκριμένα το παιδί αρχικά συγχέει τη γραφή με το σχέδιο. Αργότερα, όταν θα αρχίσει να σχηματίζει γράμματα θα δούμε να παρεισφρύουν και αριθμοί, καθώς δεν έχει γίνει ακόμα η διάκριση των δύο συμβολικών συστημάτων. Σε επόμενο στάδιο, γράφει μόνο γράμματα, ο αριθμός των οποίων εξαρτάται από τα χαρακτηριστικά που αποδίδει το παιδί στο αντικείμενο, το οποίο προσπαθεί να αναπαραστήσει με τη γραφή. Στη συνέχεια, ένα παιδί μπορεί να γράφει τόσα γράμματα όσες είναι οι συλλαβές της λέξης. Και τελικά αντιστοιχεί τα γράμματα στα φωνήματα. Η πολυπλοκότητα της φύσης αυτής της διαδρομής διαφαίνεται στο γεγονός ότι πολλές φορές θα δούμε ένα παιδί να παλινδρομεί ανάμεσα σε δύο στάδια ή να εμφανίζει στις παραγωγές του στοιχεία από διαφορετικά στάδια. Ωστόσο, αυτό που διαπιστώνουν οι ερευνήτριες είναι ότι η διαδοχή των σταδίων είναι σταθερή (Curto et al., 1998: 78).

Πιο συγκεκριμένα, οι ερευνήτριες διακρίνουν συνολικά πέντε στάδια γραφής:

1^ο στάδιο: Είναι το στάδιο των σκαριφημάτων όπου τα παιδιά αναπαριστούν τη γραφή χρησιμοποιώντας ως επί το πλείστον κυματιστές γραμμές, σειρές μικρών κύκλων είτε κάθετες γραμμές. Σε αυτό το στάδιο η πρόθεση των παιδιών μετράει περισσότερο από το αποτέλεσμα, με την έννοια ότι παρόλο που τα δείγματα γραφής τους μοιάζουν πολύ μεταξύ τους, τα θεωρούν διαφορετικά καθώς και η πρόθεσή τους όταν τα έγραφαν ήταν διαφορετική. Φαίνεται ότι τα παιδιά σε αυτό το στάδιο θεωρούν ότι μπορούμε να διαβάσουμε κάτι μόνο όταν γνωρίζουμε την πρόθεση του γραφέα. Υπάρχουν περιπτώσεις όπου σε αυτό το στάδιο τα παιδιά εκφράζουν μία εικονογραφική αντίληψη, επιχειρώντας με τη γραφή τους να αναπαραστήσουν ορισμένα χαρακτηριστικά του αντικειμένου που απεικονίζεται.

2^ο στάδιο: Η κεντρική υπόθεση σε αυτό το στάδιο είναι ότι για να διαβάσουμε διαφορετικά πράγματα και επομένως για να αναπαραστήσουμε διαφορετικά νοήματα, θα πρέπει να υπάρχουν αντικειμενικές διαφορές και στο γραπτό κείμενο. Τα παιδιά σε αυτό το στάδιο αρχίζουν να χρησιμοποιούν συμβατικά σύμβολα είτε σύμβολα που προσομοιάζουν με συμβατικά. Ακολουθούν την υπόθεση της ελάχιστης ποσότητας, την αρχή δηλαδή ότι για να γράψουμε μία λέξη χρειάζονται τουλάχιστον τρία γράμματα. Όπως επίσης και την υπόθεση της εσωτερικής ποικιλίας η διαφοροποίησης, που τα κάνει να πιστεύουν ότι διαφορετικές λέξεις γράφονται με διαφορετικά γράμματα ή παραλλαγή των ίδιων γραμμάτων. Αυτές οι αρχές χαρακτηρίζουν και τις αντιλήψεις τους σχετικά με την ανάγνωση και το τι μπορούμε να διαβάσουμε και τι όχι.

3^ο στάδιο: Είναι το συλλαβικό στάδιο, όπου πλέον το παιδί αρχίζει να συνειδητοποιεί ότι τα γραφήματα έχουν σχέση όχι με το νόημα αλλά με τον ήχο της λέξης. Φτάνουν σε φωνολογική επίγνωση των συλλαβών και αυτό αποτυπώνεται στις παράγωγές τους αντιστοιχώντας ένα γράμμα σε μία συλλαβή. Μπορεί σε αυτό το στάδιο το παιδί να χρησιμοποιεί ακόμα μη συμβατικά γράμματα (πχ κύκλους, κάθετες γραμμές) ή και συνδυασμό συμβόλων – γραμμάτων. Είναι σύνηθες σε αυτό το στάδιο να παρατηρείται μία σύγκρουση ανάμεσα στην υπόθεση της ελάχιστης ποσότητας και της εσωτερικής ποικιλίας από την μία μεριά και της προσπάθειάς τους να γράψουν συλλαβικά από την άλλη μεριά. Σε αυτές τις περιπτώσεις μπορεί να εγκαταλείψουν προσωρινά τις αρχές αυτές και να τις επανεμφανίσουν αργότερα.

4^ο στάδιο: Είναι το συλλαβο-αλφαβητικό στάδιο, που σηματοδοτεί το πέρασμα από την συλλαβική στην αλφαβητική γραφή. Οι αντιφάσεις που αντιμετωπίζει το παιδί στο προηγούμενο στάδιο στην προσπάθειά του να γράψει συλλαβικά είναι ένα βήμα που θα το βοηθήσει να προχωρήσει σε περαιτέρω ανάλυση και φωνολογική επίγνωση πέρα από τη συλλαβή. Σε αυτή τη συνειδητοποίηση φαίνεται να παίζει σημαντικό ρόλο και το όνομα του παιδιού, η γραφή του οποίου με συλλαβικό τρόπο δημιουργεί σύγκρουση με τις αναφορές που έχει το παιδί από το οικογενειακό είτε μαθησιακό περιβάλλον του. Τελικά, είναι το στάδιο που σύμφωνα με τις ερευνητριες εμφανίζεται η φωνημική ανάλυση των λέξεων, καθώς στην προσπάθειά του το παιδί συχνά χρειάζεται ενθάρρυνση και πολλές φορές ζητάει από τον ενήλικα να του πει πως γράφεται μία συλλαβή ή και ένα φώνημα.

5^ο στάδιο: Το τελευταίο στάδιο της διαδρομής είναι το αλφαβητικό. Τα παιδιά σε αυτό το στάδιο έχουν σπάσει τον κώδικα, έχουν επιτύχει φωνολογική επίγνωση. (Ferreiro, Teberosky, 1983: 178-222)

Η διαδικασία αυτή δεν έχει καμία σχέση με τις παραδοσιακές αντιλήψεις που θέλουν το παιδί να μαθαίνει ξεκινώντας από τα γράμματα, για να πάει στις συλλαβές, στις λέξεις και τελικά στο κείμενο. Βασική μονάδα της γραπτής επικοινωνίας στο πλαίσιο της αντίληψης των Ferreiro – Teberosky είναι το κείμενο. Ξεκινώντας από τα γράμματα, σύμβολα που σε αυτή τη φάση δεν έχουν για αυτό κανένα νόημα, στερείς από το παιδί τη δυνατότητα να αντιληφθεί το νόημα εκμάθησης της γραπτής γλώσσας που είναι η επικοινωνία. Και πραγματικά, όταν το παιδί πιάνει το μαρκαδόρο και πριν ακόμα μάθει να γράφει και να διαβάζει, σχεδιάζει στο χαρτί αρχικά σκαριφήματα ή και ψευδογράμματα, το κάνει με σκοπό να επικοινωνήσει ένα μήνυμα. Για να καταλάβουμε τη σκέψη που κρύβεται πίσω από αυτές τις αρχικές παραγωγές των παιδιών δεν έχουμε παρά να μπούμε στη διαδικασία να το ρωτήσουμε τι ήθελε να γράψει, ποιες ήταν οι προθέσεις του. Γιατί, όπως επισημαίνει η Ferreiro «η γραφή δεν αρχίζει με πραγματικά γράμματα, αρχίζει με προθέσεις» (Βαρνάβα-Σκούρα, 1996: 21)

Δεν πρόκειται, επομένως, για μία γραμμική προσέγγιση της μάθησης. Η διαδικασία οικοδόμησης της γραφής και της ανάγνωσης μοιάζει περισσότερο με σπείρα που διευρύνεται και εξαπλώνεται κάθε φορά ενσωματώνοντας τις νέες κατανοήσεις των

παιδιών¹. Γι' αυτό και κρίνεται αναγκαία η επανάληψη εμπειριών που εστιάζουν στο γραπτό λόγο καθώς παρέχουν τη δυνατότητα στους μαθητές να στοχάζονται πάνω στη γλώσσα, να εμβαθύνουν κάθε φορά και περισσότερο στα κείμενα και ως εκ τούτου να οδηγούνται στην κατάκτηση του αλφαριθμητικού συστήματος. (Curto et al., 1998: 37)

Η μεθοδολογία που προτείνει η δομητική προσέγγιση εστιάζει ιδιαίτερα στο γραπτό λόγο. Η Teberosky χρησιμοποιεί τον όρο προσομοίωση για να περιγράψει τον τρόπο με τον οποίο οι δραστηριότητες που ενθαρρύνονται στο πλαίσιο αυτής της προσέγγισης εισάγουν τα παιδιά στον κόσμο των ενηλίκων και τα εξοικειώνουν με τα διάφορα κειμενικά είδη που κατακλύζουν οποιοδήποτε εγγράμματο περιβάλλον. Είτε πρόκειται για μία επιστολή, μία ευχετήρια κάρτα, ένα άρθρο εφημερίδας, μία αφίσα κτλ (Βαρνάβα-Σκούρα, 1996: 34).

Στην ουσία η πρόταση που κάνουν είναι μία μετατόπιση του τι θεωρούμε τελικά ουσιώδες κατά τη διαδικασία της μάθησης, από την μηχανιστική αναπαραγωγή στη σκέψη. Και για να γίνουμε πιο σαφείς, η επικρατούσα αντίληψη περί μάθησης στα σχολεία, θέλει τα παιδιά να αξιολογούνται στη βάση πολύ συγκεκριμένων και μετρήσιμων δεξιοτήτων, καθώς αυτό που καλούνται να κάνουν είναι να διακρίνουν οπτικά τις λέξεις, να τις αποκωδικοποιήσουν έχοντας κατακτήσει αυτήν την τεχνική και να τις αναπαράγουν «σχεδιαστικά». Η παραδοσιακή αυτή προσέγγιση αγνοεί τον τρόπο ανάπτυξης των παιδιών, που όπως έχει διαπιστωθεί στο πλαίσιο ερευνών (Ferreiro, 1998. Teberosky, 1998 κ.ά) ακολουθούν μία εξελικτική διαδρομή που, προσπαθώντας να δώσουν νόημα στο γραπτό λόγο που τα περιβάλλει, τους είναι δύσκολο να κατανοήσουν πως φτάνουμε στη μονάδα του φωνήματος. Διδάσκοντάς τα ωστόσο στο σχολείο γραφή και ανάγνωση επιμένουμε ακριβώς σε αυτό, με εξαντλητικές επαναλήψεις και πιστές αναπαραγωγές λέξεων ή φράσεων, στοχεύοντας όχι στην ανάπτυξη των παιδιών αλλά στη δυνατότητά τους για απομνημόνευση. Τελικά, αυτό που επιτυγχάνεται είναι ότι: «η σκέψη και οι συλλογισμοί

¹ Η αντίληψη αυτή διαπερνά και το παιδαγωγικό σύστημα που εφαρμόζεται στο Reggio Emilia. Διαβάζουμε σχετικά: «Με αυτό ακριβώς τον τρόπο, η εκπαίδευση στο Reggio Emilia είναι κάθε άλλο εκτός από γραμμική. Είναι, στην πραγματικότητα, σπειροειδής χωρίς τέλος. Τα μικρά παιδιά δεν παρελαύνουν σαν στρατιώτες ούτε εξαναγκάζονται να βιαστούν για να περνούν συνεχώς από τη μια δραστηριότητα στην άλλη, αλλά, αντίθετα, ενθαρρύνονται να επαναλάβουν τις εμπειρίες-κλειδιά, να παρατηρήσουν και να ξαναπαρατηρήσουν, να σκεφτούν και να ξανασκεφτούν, να αναπαραστήσουν και να επαναπαραστήσουν» (Edwards et al., 2000: 51).

του παιδιού θυσιάζονται στο βωμό μιας μεθόδου που η λογική της είναι προφανής για τον ενήλικα αλλά παντελώς ακατανόητη για το παιδί» (Curto et al., 1998, vol. I: 72).

Η ΝΟΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ: ΜΙΑ ΣΥΝΕΧΗΣ ΠΡΟΚΛΗΣΗ...

Είναι πολύ σημαντικό τα παιδιά να βρίσκουν νόημα σε αυτό που τους προτείνεται να μάθουν, γι' αυτό και η πρόκληση που συνεχώς αντιμετωπίζουμε ως εκπαιδευτικοί είναι πώς θα κάνουμε την μάθηση πιο αποτελεσματική για όλους. Είναι πολύ βασικό η εκπαιδευτική διαδικασία να στοχεύει στην καλλιέργεια του εσωτερικού κινήτρου που θα κινητοποιήσει τα παιδιά, χωρίς να αποκλείει κανέναν. Οι ερευνήτριες επισημαίνουν πως: «ο καθένας έχει ρυθμό του, τη διαφορετική προηγούμενη εμπειρία του, το δικό του τύπο κινητοποίησης σε ό,τι αφορά τη σχολική πορεία του, το δικό του επίπεδο προσαρμογής στη σχολική κατάσταση. Οι καταστάσεις που προτείνουμε για την τάξη ούτε προϋποθέτουν ούτε απαιτούν την ίδιου επιπέδου ανταπόκριση όλων των μαθητών. Αλλά όλοι μαθαίνουν να γράφουν γράφοντας και κανείς δεν αισθάνεται καταρρακωμένος επειδή του ζητούν το ακατόρθωτο: όλοι είναι σε θέση να απαντήσουν, ακόμα κι αν κάθε απάντηση είναι διαφορετική». (Curto et al, 1998, vol I: 89) Και η επιλογή στο παραπάνω απόσπασμα όρων όπως «καταρρακωμένος» ενέχει αυτή την έντονη ψυχολογική χροιά που διαπερνά την πρότασή τους.

Η διαδικασία της αποκωδικοποίησης, λοιπόν, δε θα έπρεπε να είναι αποκομμένη από την κατανόηση. Γι' αυτό το λόγο τα κείμενα που δίνονται στα σχολεία θα έπρεπε να είναι μεστά νοήματος, και τα παιδιά να έχουν τη δυνατότητα να επεξεργάζονται με τρόπο που θα τα βοηθάει να ενεργοποιήσουν τη σκέψη τους και να αποκτήσουν τις στρατηγικές εκείνες που απαιτούνται για την εξαγωγή συμπερασμάτων. Αυτό είναι κάτι που πρέπει να διδάσκεται από την πρώιμη κιόλας ηλικία, ο τρόπος δηλαδή που προσεγγίζουμε ένα κείμενο και προσλαμβάνουμε νοήματα, ώστε τελικά η διαδικασία αυτή να είναι παραγωγική και να συμβάλλει στη μάθηση (Curto et al, 1998, vol I: 52).

Γενικότερα, οι δραστηριότητες που αναπτύσσονται στο νηπιαγωγείο, είναι σημαντικό να εμπεριέχουν το στοιχείο του παιχνιδιού, προκειμένου να γίνονται ελκυστικές για τα παιδιά,

όπως και να οργανώνονται μέσα σε ένα υποστηρικτικό πλαίσιο, με στόχο να αναδεικνύεται η φωνή των παιδιών, να παρακινείται το ενδιαφέρον και η δημιουργικότητά τους, να προκαλείται η σκέψη τους και να ενισχύεται η αλληλεπίδραση μεταξύ όλων των μετεχόντων της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Το πλαίσιο αυτό θα πρέπει να είναι πλούσιο σε ερεθίσματα που θα δίνουν την ευκαιρία στο παιδί να έρχεται σε επαφή και να γνωρίζει διαφορετικά κειμενικά είδη, συμβάλλοντας έτσι στην κατάκτηση του γραπτού λόγου. Αυτό επιτυγχάνεται καλύτερα όταν δίνονται ευκαιρίες στα παιδιά να παράγουν πρωτότυπα κείμενα με ποικίλες αφορμές και με διαφορετικό σκοπό κάθε φορά, όπως για παράδειγμα μία πρόσκληση για τους γονείς με αφορμή μία γιορτή στο σχολείο, ένα γράμμα στον Άγιο Βασίλη, ή και στον αγαπημένο τους παραμυθά κτλ, την συνταγή για τα κουλουράκια που θα φτιάξουνε το Πάσχα, μια επιστολή στο δήμαρχο για τον εμπλουτισμό με παιχνίδια του αύλειου χώρου του σχολείου ή ακόμη ένα δικό τους βιβλίο κτλ. Ιδιαίτερη είναι η συμβολή των οργανωμένων γωνιών στην τάξη, ανάλογα με τα ενδιαφέροντα των παιδιών, με εξέχουσα αυτή της βιβλιοθήκης (Δαφέρμου, 2003, 2009).

Η ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΤΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΓΡΑΦΗΣ

Η E. Ferreiro και η A. Teberosky στην μελέτη τους, δίνουν ιδιαίτερη βαρύτητα στην ενασχόληση των μικρών παιδιών με το όνομά τους, που αποτελεί συνήθως και το πρώτο κίνητρο εμπλοκής του παιδιού σε διαδικασία γραφής που έχει νόημα για το ίδιο. Παραθέτουν, μάλιστα, μελέτη του Geld (1952) που υποστηρίζει το ρόλο που έπαιξε το όνομα στην ιστορική πορεία εξέλιξης της γραφής, αλλά και ότι η γραμματική δε είχε ιδιαίτερη συμβολή στην διαμόρφωση του φωνητικού συστήματος. Θεωρούν μάλιστα, ότι το δεύτερο αυτό σημείο έχει μεγάλη σημασία καθώς σχετίζεται με όσα έχουν παρατηρήσει στην ατομική εξέλιξη στη διαδικασία γραφής. Το γεγονός δηλαδή ότι τα παιδιά αρχίζουν να χρησιμοποιούν αυστηρές γραμματικές δομές μόνο όταν έχουν φτάσει σε υψηλό επίπεδο εξέλιξης στη διαδικασία της γραφής (Ferreiro, Teberosky, 1982: 212-213). Για να χρησιμοποιήσουμε μία αντιπαραβολή φαίνεται ότι το παιδί όπως στη διαδικασία να αρθρώσει λόγο, τις πρώτες του λέξεις, η πρώτη λέξη που περιμένει κανείς να ακούσει είναι «μαμά» -το πρώτο δηλαδή υποκείμενο που έχει νόημα για τον ίδιο-, έτσι και στις πρώτες

του απόπειρες να γράψει, αυτό που έχει σημασία γι' αυτό είναι να δηλώσει την ταυτότητά του, το όνομά του.

Το όνομα του παιδιού, λοιπόν, μπορεί να αποτελέσει κίνητρο για την ενασχόλησή του με τον κώδικα γραφής, καθώς συνδέεται με την ταυτότητά του, και αποτελεί στοιχείο με το οποίο συνδέεται συναισθηματικά από τη στιγμή της γέννησής του. Ιδιαίτερα στο χώρο της προσχολικής αγωγής είναι πολλές οι ευκαιρίες που παρέχονται στο παιδί να ασχοληθεί με το όνομα το δικό του όσο και των συμμαθητών του. Λόγω της συναισθηματικής εμπλοκής με το όνομά τους αντιλαμβάνονται τη χρησιμότητα αυτού που γράφεται. Ξεκινώντας από τον πίνακα αναφοράς με τα ονόματα όλων των παιδιών του τμήματος, στον οποίο μπορούν τα παιδιά να ανατρέχουν κάθε φορά που θέλουν να αντλήσουν πληροφορίες σχετικά με τη γραφή του ονόματός τους και τον εντοπισμό διαφορών που αυτό έχει από τα υπόλοιπα ονόματα, να δουν τα αρχικά των ονομάτων, τη ποσότητα των γραμμάτων, τη σειρά των γραμμάτων κτλ (Δαφέρμου κ.α., 2006). Επίσης, μία καθημερινή ρουτίνα που συναντάμε συχνά στα νηπιαγωγεία είναι οι παρουσίες που παίρνονται από τη νηπιαγωγό. Συνήθως γράφονται τα ονόματα σε καρτελάκια, η νηπιαγωγός δείχνει τα καρτελάκια στα παιδιά και αυτά παρατηρώντας και συγκρίνοντας προσπαθούν να βρουν το όνομα που αναγράφεται. Τα ονόματα των παιδιών που είναι παρόντα τοποθετούνται στην αντίστοιχη στήλη, μία για αυτά που είναι σχολείο και μία για αυτά που είναι σπίτι. Οι ευκαιρίες, βέβαια, για την αξιοποίηση του ονόματος του παιδιού δε σταματούν εδώ, καθώς καρτελάκια συνήθως τοποθετούνται στα συρτάρια των παιδιών ή στις κρεμάστρες τους, επίσης, αν θελήσουν, μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις καρτέλες τους ως αναφορά για να υπογράψουν τις εργασίες τους, ή να δανειστούν βιβλία κτλ (Δαφέρμου, 2001: 6-11) (Curto et al. Vol II, 1998: 68-69, 102)

2^ο ΜΕΡΟΣ: Η ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Η ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΑΣ

Η παρούσα εργασία εστιάζεται στη μελέτη της διαδικασίας συγκρότησης της γραφής σε παιδιά 4 έως 5 χρονών και στη διερεύνηση των αντιλήψεων που διαμορφώνουν για το γραπτό λόγο κατά τη διάρκεια μιας σχολικής χρονιάς. Το ενδιαφέρον ξεκίνησε με τη συμμετοχή μου στο μάθημα του χειμερινού εξαμήνου του 4^{ου} έτους σπουδών, Γραμματισμός στην πρώιμη παιδική ηλικία, με διδάσκουσα την κ. Δαφέρμου. Στο πλαίσιο

του μαθήματος πραγματοποιήσαμε με τη συμμετοχή άλλων τριών φοιτητριών, μία μικρή έρευνα που αφορούσε στην καταγραφή και αξιολόγηση των αντιλήψεων των παιδιών στην πρώιμη παιδική ηλικία, στη βάση ενός ερωτηματολογίου που περιλαμβάνει δοκιμασίες που έχουν διαμορφωθεί από την Emilia Ferreira, μεταφράστηκε στα ελληνικά από την Τζέλα-Βαρνάβα Σκούρα, και η οποία μετάφραση αξιοποιήθηκε στο μάθημα του Γραμματισμού στην πρώιμη παιδική ηλικία. Η έρευνα αυτή πραγματοποιήθηκε στον παιδικό σταθμό της παρούσας έρευνας, στο τμήμα των προνηπίων.

ΤΟ ΔΕΙΓΜΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν μια ομάδα 13 παιδιών που φοιτούν σε δημοτικό παιδικό σταθμό της Αθήνας. Είναι όλα προνήπια και οι ηλικίες τους κατά το χρόνο διεξαγωγής της έρευνας κυμαίνονται από 4 χρονών και 2 μηνών έως 5 χρονών και 5 μηνών.

ΕΡΕΥΝΑ

Η έρευνά μας αναπτύσσεται σε τρεις φάσεις:

Η πρώτη φάση αφορά στην πραγματοποίηση των δοκιμασιών γραφής και ανάγνωσης και στην ανάλυση των αποτελεσμάτων από τα 13 παιδιά του δείγματος με την αξιοποίηση των δοκιμασιών της E.Ferreiro, όπως αναφέρθηκε παραπάνω. Οι κλινικές συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν τον Δεκέμβριο του 2017. Αρχικά συμμετείχαν σ' αυτές 10 παιδιά, αυτά που ήταν παρόντα τη μέρα πραγματοποίησης των συνεντεύξεων, με τη συμμετοχή των τριών φοιτητριών που αποτελούσαν την ομάδα μας στο μάθημα του Γραμματισμού στην πρώιμη παιδική ηλικία.

Στη συνέχεια, τον Ιανουάριο επαναλάβαμε, για τις ανάγκες της παρούσας εργασίας, το ερωτηματολόγιο σε άλλα τέσσερα παιδιά, συγκεντρώνοντας έτσι τον αριθμό των 14 παιδιών που θα αποτελούσαν το δείγμα της έρευνας. Επιπλέον, στο σύνολο των παιδιών του δείγματος διενεργήθηκε και δεύτερη φάση δοκιμασιών με αξιοποίηση καρτελών ανάγνωσης.

Στη συνέχεια, πραγματοποιήθηκε κλήρωση προκειμένου τα παιδιά να χωριστούν σε δύο ομάδες. Τα μισά παιδιά αποτέλεσαν την πειραματική ομάδα, με την οποία θα αναπτυχθούν μία σειρά δραστηριότητες που σύμφωνα με τη βιβλιογραφία υποστηρίζουν την προσέγγιση του γραπτού λόγου από τα παιδιά, και τα άλλα μισά παιδιά των ομάδα ελέγχου. Στην πορεία, όμως, ένα παιδί από την ομάδα ελέγχου διέκοψε τη φοίτησή του στον παιδικό

σταθμό, με αποτέλεσμα να μην μπορέσουμε να επαναλάβουμε την αξιολόγηση, γι' αυτό το λόγο δε θα συμπεριλάβουμε τα δεδομένα της πρώτης αξιολόγησης στην έρευνα και η τελική σύσταση των δύο ομάδων είναι 7 παιδιά στην πειραματική ομάδα και 6 παιδιά στην ομάδα ελέγχου. Μετά το πέρας των διδακτικών αυτών παρεμβάσεων θα επαναληφθούν οι αρχικές δοκιμασίες, προκειμένου να διαπιστωθεί αν οι δραστηριότητες που εφαρμόστηκαν σε σύντομο χρονικό διάστημα (από τέλη Ιανουαρίου έως τέλη Μαΐου 2018) επηρέασαν κατανοήσεις των παιδιών σε σχέση με τον κώδικα γραφής.

Να σημειώσουμε ότι το τμήμα έχει στο σύνολο 21 παιδιά εγγεγραμμένα, εκ των οποίων τα τρία παρακολουθούν το πρόγραμμα του σταθμού περιστασιακά, και γι' αυτό το λόγο τα εξαιρέσαμε από τη διαδικασία. Επίσης, στο δείγμα δεν συμπεριλάβαμε τρία παιδιά που αρνήθηκαν να συμμετάσχουν στην αρχική αξιολόγηση, καθώς και ένα παιδί καθ' υπόδειξη της νηπιαγωγού για λόγους που δεν μπορούμε να αναφέρουμε. Με αυτό τον τρόπο καταλήξαμε στον αριθμό 14 αρχικά και τελικά στον αριθμό 13, παρόλο που αρχικός μας στόχος ήταν να συμπεριλάβουμε το σύνολο των παιδιών του τμήματος.

Η δεύτερη φάση της έρευνας, πραγματοποιήθηκε με την μορφή διδακτικών παρεμβάσεων, με την πειραματική ομάδα, σε ένα διάστημα περίπου τεσσάρων μηνών όπως αναφέρθηκε παραπάνω. Αυτό το διάστημα πραγματοποιήθηκαν συνολικά 14 διδακτικές παρεμβάσεις, συνολικής διάρκειας 9 ωρών και 25 λεπτών. Αναλυτικά, τα παιδιά της πειραματικής ομάδας συμμετείχαν ως ακολούθως: η Μαρία και ο Κωνσταντίνος Β. συμμετείχαν σε 13 δραστηριότητες. Ο Κωνσταντίνος Κ., η Αναστασία και ο Κυριάκος συμμετείχαν σε 12 δραστηριότητες. Ο Νεκτάριος και η Μελίνα συμμετείχαν σε 10 δραστηριότητες.

Τέλος, η τρίτη φάση της έρευνας, αφορά την επαναξιολόγηση των δύο ομάδων με την επανάληψη των δοκιμασιών γραφής και ανάγνωσης. Στόχος μας είναι και πάλι η διερεύνηση των αντιλήψεων των παιδιών για το γραπτό λόγο και η καταγραφή της εξέλιξης τους. Οι πιθανές διαφορές ανάμεσα στην πειραματική ομάδα και την ομάδα ελέγχου θα συζητηθούν σε σχέση με τις συστηματικές καταγραφές που πραγματοποιήθηκαν κατά τις διδακτικές παρεμβάσεις στις οποίες η πρώτη συμμετείχε.

Οι διδακτικές παρεμβάσεις πραγματοποιήθηκαν σε αίθουσα του παιδικού σταθμού που χρησιμοποιείται περιστασιακά σαν χώρος για ελεύθερο παιχνίδι, τον οποίο διαμορφώσαμε για τις ανάγκες της εργασίας μας τοποθετώντας ένα τραπέζι εργασίας, και

εμπλουτίζοντάς τον κάθε φορά με τις παραγωγές των παιδιών και έντυπο υλικό για τις ανάγκες των παρεμβάσεων.

Ο ΠΑΙΔΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ

Ο δημοτικός παιδικός σταθμός στον οποίο πραγματοποιήσαμε την έρευνα βρίσκεται στην περιοχή των νοτίων προαστίων, σε μία μεσοαστική συνοικία. Η δυναμικότητα του σταθμού είναι στα 65 νήπια. Έχει τρία τμήματα, δύο μικρών προνηπίων (με ηλικίες 3 χρονών έως 4 χρονών) και ένα προνηπίων (με ηλικίες 4 χρονών έως 5 χρονών). Η έρευνα πραγματοποιήθηκε στο τμήμα των προνηπίων που έχει υπεύθυνες παιδαγωγούς μία νηπιαγωγό και μία βοηθό βρεφονηπιοκόμου. Το τμήμα των προνηπίων, που αφορά την εν λόγω έρευνα, στεγάζεται σε δύο αίθουσες που ενώνονται με μία εσωτερική πόρτα. Η πρώτη αίθουσα έχει τα τραπεζάκια εργασίας και το γραφείο της νηπιαγωγού, και η διπλανή αίθουσα είναι κενή (πέραν μίας εντοιχισμένης βιβλιοθήκης που δεν αξιοποιείται στο μαθησιακό πλαίσιο) και χρησιμοποιείται στο ελεύθερο παιχνίδι και στις μουσικοκινητικές δραστηριότητες. Το παιδαγωγικό υλικό είναι τοποθετημένο σε κλειστά ντουλάπια και το διαχειρίζονται οι παιδαγωγοί του τμήματος. Τα παιδιά στο διάλειμμά τους προαυλίζονται περιμετρικά της πίσω πλευράς του σταθμού, όπου βρίσκονται δύο σπιτάκια, δύο κάμπιες για αναρρίχηση και διάφορα αλογάκια, είτε στο χαμηλότερο επίπεδο της αυλής που υπάρχει γηπεδάκι με χαλίκια.

ΜΑΘΗΣΙΑΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

Όπως φανερώνει και η χωροταξική οργάνωση του τμήματος της έρευνας (παιδαγωγικό υλικό μη προσβάσιμο στα παιδιά, βιβλιοθήκη που δεν αξιοποιείται στο μαθησιακό πλαίσιο, έλλειψη οργανωμένων γωνιών), αλλά και το υλικό που είναι αναρτημένο στους τοίχους-ως επί το πλείστον πανομοιότυπες εργασίες ή φύλλα εργασίας-, η προσέγγιση της μάθησης που ακολουθείται εκφράζει παραδοσιακές παιδαγωγικές αντιλήψεις. Πρόκειται για μία γραμμική προσέγγιση της μάθησης, όπου δε λαμβάνεται υπόψη το παιδαγωγικό και κοινωνικό πλαίσιο. Βασικός στόχος της νηπιαγωγού είναι η προετοιμασία των παιδιών για το νηπιαγωγείο, κάτι που το αντιλαμβάνεται ως ανάπτυξη των δεξιοτήτων γραφής, την εκμάθηση της αλφαβήτου και των αριθμών από το 1 έως το 10. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει καθημερινά φύλλα εργασίας. Το χρονικό διάστημα από το Σεπτέμβριο έως και τα τέλη Ιανουαρίου, γίνονταν ασκήσεις «προγραφής» και «προανάγνωσης», όπου τα

παιδιά καλούνταν να συμπληρώσουν φύλλα εργασίας, ενώνοντας τελείες για να σχηματίσουν σχήματα, τραβώντας γραμμές για να αντιστοιχίσουν εικόνες, και αργότερα πάλι με την τεχνική της ιχνηλασίας, σχηματίζοντας καμπύλες, κύκλους κτλ. Η βαρύτητα που δίνει η νηπιαγωγός στην εξάσκηση αυτών των δεξιοτήτων φαίνεται και από το γεγονός ότι τυχόν αδυναμία ενός παιδιού να εκτελέσει με επιτυχία αυτές τις ασκήσεις, ξεφεύγοντας από τα προκαθορισμένα όρια, μεταφράζεται ως πιθανή μαθησιακή δυσκολία, και για το λόγο αυτό ενημερώνονται και οι γονείς προκειμένου να γίνει προσπάθεια και στο σπίτι για να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα. Από τα τέλη Ιανουαρίου και μετά ξεκίνησε η εκμάθηση της αλφαβήτου και των αριθμών, πάλι με τη χρήση φύλλων εργασίας. Παράλληλα κατά τη διάρκεια της χρονιάς η νηπιαγωγός ανέπτυξε θεματικές που σχετίζονταν ως επί το πλείστον με την εποχή, για παράδειγμα η ελιά, το σταφύλι, η 28^η Οκτωβρίου, Χριστούγεννα κ.τ.λ. Ο τρόπος που αναπτύσσονταν οι θεματικές είχε ως εξής: η νηπιαγωγός εισήγαγε το θέμα και στη συνέχεια έκανε ερωτήσεις κλειστού τύπου για εμπέδωση. Σε πολλές περιπτώσεις η εμπέδωση κατέληγε σε αποστήθιση μίας μικρής ιστορίας όπου ξεκίναγε μία φράση η νηπιαγωγός και τη συμπλήρωναν τα παιδιά. Τη θεματική ολοκλήρωναν πάλι σχετικά φύλλα εργασίας και συνήθως κάποια κατασκευή εικαστικού χαρακτήρα, όπου τα παιδιά είχαν σαφείς οδηγίες για το τι θα κάνουν, το τελικό αποτέλεσμα όμως ήταν δουλειά της νηπιαγωγού και της βοηθού της. Σε γενικές γραμμές μπορούμε να μιλήσουμε για ένα περιβάλλον όπου δεν προωθείται η επαφή των παιδιών με τα κείμενα, πέραν από ελάχιστες φορές που γίνεται ανάγνωση παραμυθιού. Επίσης, δεν υποστηρίζεται η ομαδοσυνεργατική μάθηση και το πλαίσιο δεν αφήνει περιθώρια να ακουστεί η φωνή των παιδιών.

ΧΩΡΟΧΡΟΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Η ώρα προσέλευσης στο σταθμό είναι στις 7:00 π.μ. Τα παιδιά προσέρχονται σταδιακά σε δύο αίθουσες του ισογείου, όπου και απασχολούνται μέχρι τις 9:00 π.μ. με ελεύθερο παιχνίδι στα τραπεζάκια εργασίας, ως επί το πλείστον (τουβλάκια, ζωγραφική, παζλ κ.α.). Στις 9:00 π.μ. μέχρι τις 9:30 π.μ. σερβίρεται το πρωινό στην τραπεζαρία, κοινή και για τα τρία τμήματα. Στη συνέχεια, αφού ολοκληρωθεί και η ρουτίνα της τουαλέτας, ξεκινάει το παιδαγωγικό πρόγραμμα που διαρκεί έως τις 11:45 περίπου. Στη συνέχεια, επαναλαμβάνεται η διαδικασία της τουαλέτας, και τα παιδιά οδηγούνται στην κοινή τραπεζαρία για το μεσημεριανό που ολοκληρώνεται στις 12:30. Μέχρι τις 13:00, τα παιδιά

απασχολούνται με ελεύθερο παιχνίδι ή κάποιες φορές με αφήγηση παραμυθιού. Από τις 13:00 μέχρι τις 13:30 γίνεται η πρώτη αποχώρηση. Όσα παιδιά παραμένουν πηγαίνουν στον ύπνο μέχρι τις 15:00 που ξεκινάει η δεύτερη αποχώρηση και ολοκληρώνεται στις 16:00.

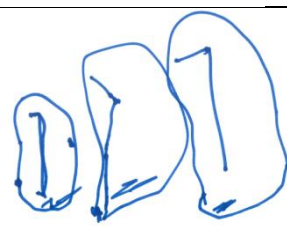

3^ο ΜΕΡΟΣ: ΑΡΧΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΔΟΚΙΜΑΣΙΩΝ ΓΡΑΦΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ

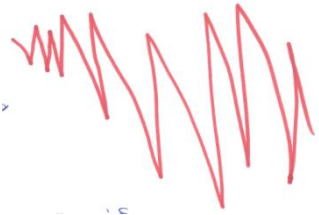

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ

ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ (4χρ. 2μ)

	ΔΟΚΙΜΑΣΙΕΣ ΓΡΑΦΗΣ	ΔΟΚΙΜΑΣΙΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ
ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ	<p>Ο Νεκτάριος βρίσκεται στο προσυλλαβικό στάδιο. Μας είπε τις λέξεις: τούφα και τρενάκι. Χρησιμοποιεί σκαριφήματα για να αποτυπώσει τις λέξεις, παρόλα αυτά διαφαίνεται από τις παραγωγές του ότι είναι κοντά στο να ξεχωρίσει το σχέδιο από τα γράμματα. Ενώ τις λέξεις τις αποδίδει με σκαριφήματα, στα γράμματα κάνει τη διαφορά και γράφει το [α] με συμβατικό τρόπο τρεις φορές, την μία ανάποδα, και το [γ]. Επίσης, στους αριθμούς γράφει τον αριθμό 1 με αντίθετη φορά τρεις φορές, και τον κυκλώνει, ίσως για να υπογραμμίσει τη σημασία του, και το γεγονός ότι είναι ικανός να γράφει αριθμούς. Όπως και στο όνομά του, εμφανίζεται πάλι το [α] δύο φορές την μία ανάποδα και μέσα σε κύκλο. Στις λέξεις αποδίδει χαρακτηριστικά του αντικειμένου, όπως τα γνωρίζει ο ίδιος από την εμπειρία του, όπως στη λέξη βουνό, που θεωρεί ότι είναι μεγάλη, γιατί το έχει δει (αναφέρει την περιοχή Ζαγοροχώρια), ή το κουνούπι που είναι</p>	<p>Στις κάρτες ανάγνωσης διάβασε: τρενάκι, άλογο, παιχνίδια.</p> <p>Στις καρτέλες ανάγνωσης φάνηκε να μην μπορεί να διακρίνει ακόμα τη χρήση των συμβόλων για την παραγωγή του γραπτού λόγου. Σε όλες τις κάρτες απαντάει με ενθουσιασμό ότι μπορούν να διαβαστούν, γιατί είναι ωραίες, φανταστικές κάποιες εύκολες, και μία γιατί μοιάζει με ανεμιστήρα.</p>

	<p>μικρό και τον τσιμπάει. Σε κάποιες λέξεις κάνει και αξιολογικές κρίσεις όπως στη σύγκριση γάτες και γάτα, η λέξη «γάτες» είναι πιο μεγάλη γιατί είναι πιο ωραίες από τη λέξη «γάτα» (μπορεί να βασίστηκε στην εικόνα για να κάνει την αξιολόγηση). Και στη σύγκριση «σκύλος» και «κουτάβι», πιστεύει ότι η λέξη «κουτάβι» είναι πιο μικρή γιατί του αρέσει.</p>	
--	--	--

ΛΕΞΕΙΣ	Τούφα, τρενάκι.
ΓΡΑΜΜΑΤΑ	
ΑΡΙΘΜΟΙ	
ΟΝΟΜΑ	
ΠΕΤΑΛΟΥΔΑ Η λέξη πεταλούδα είναι μία μεγάλη λέξη, είναι μεγάλη γιατί δεν μπορώ να την κάνω.	
ΒΟΥΝΟ Είναι μεγάλη, είναι τόσο μεγάλη, είναι στα Ζαγοροχώρια. Ενώ πριν είχε πει ότι η λέξη πεταλούδα είναι	 βουνό

<p>μικρή όταν του ζητήσαμε να τις συγκρίνει είτε ότι είναι πιο μικρή από τη λέξη βουνό.</p>	
<p>ΚΟΥΝΟΥΠΙ</p> <p>Είναι μικρή γιατί το κουνούπι είναι μικρό και με τσιμπάει.</p>	
<p>ΑΡΚΟΥΔΑ</p> <p>Είναι μικρή γιατί αυτή η αρκούδα είναι στο σπίτι.</p> <p>Στη σύγκριση με τη λέξη «κουνούπι» μας είπε ότι η λέξη «αρκούδα» είναι πιο μεγάλη γιατί αυτή η αρκούδα είναι πιο μεγάλη.</p>	
<p>Η ΑΡΚΟΥΔΑ ΤΡΩΕΙ ΜΕΛΙ</p>	
<p>ΓΑΤΕΣ</p> <p>Είναι πιο μεγάλη λέξη γιατί είναι πιο ωραίες από τη γάτα.</p>	
<p>ΓΑΤΑ</p>	
<p>ΣΚΥΛΟΣ</p>	

ΚΟΥΤΑΒΙ Είναι πιο μικρή λέξη γιατί μ' αρέσει.	
---	--

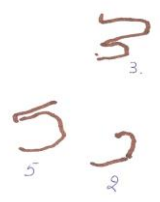

ΚΑΡΤΕΛΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ	ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΔΙΑΒΑΣΤΟΥΝ;	ΓΙΑΤΙ;
ΤΟ	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΩΡΑΙΟ ΚΑΙ ΦΑΝΤΑΣΤΙΚΟ
4	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΩΡΑΙΟ
από	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΩΡΑΙΟ
λουλουδι	ΝΑΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΙΝΑΙ ΩΡΑΙΑ
ΓΑΤΑ	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΩΡΑΙΟ
☼	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΕΝΑΣ ΑΝΕΜΙΣΤΗΡΑΣ
μμμ	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΦΑΝΤΑΣΤΙΚΟ
εδω	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΩΡΑΙΟ
ΑΑΑ	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΩΡΑΙΟ ΚΑΙ ΦΑΝΤΑΣΤΙΚΟ
οιδη	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΦΑΝΤΑΣΤΙΚΟ
κουνούπι	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΦΑΝΤΑΣΤΙΚΟ
Α	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΩΡΑΙΟ
Η	ΝΑΙ	ΜΟΥ ΑΡΕΣΕΙ ΓΙΑΤΙ ΕΙΝΑΙ ΕΥΚΟΛΟ
πόρτα	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΩΡΑΙΟ
215	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΩΡΑΙΟ
ΤΧΔΜ	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΦΑΝΤΑΣΤΙΚΟ
αεροπλάνο	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΠΙΟ ΕΥΚΟΛΗ
	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΩΡΑΙΟ

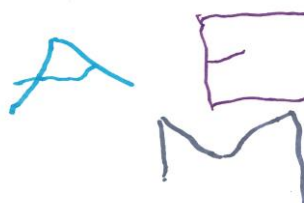

ΜΕΛΙΝΑ Κ. (4χρ. 11μ.)

ΜΕΛΙΝΑ Κ.	ΔΟΚΙΜΑΣΙΕΣ ΓΡΑΦΗΣ	ΔΟΚΙΜΑΣΙΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ
	Η Μελίνα Κ. βρίσκεται στο προσυλλαβικό στάδιο. Αρχικά μας έδωσε δύο συγκεκριμένα ουσιαστικά, τις λέξεις μαμά και μπαμπάς. Στις παραγωγές της χρησιμοποιεί ως επί το πλείστον γράμματα από το όνομά της,	Στις κάρτες ανάγνωσης διαβάζει στην πρώτη τρενάκι (δείχνοντας παράλληλα με το δάχτυλό της), στη δεύτερη /α/-/λο/-/γο/ (τραβώντας τις συλλαβές ενώ παράλληλα δείχνει) και στην τρίτη /παι/-/χνι/-/δια/ (πάλι συλλαβίζοντας αλλά

<p>συγκεκριμένα το [μ], το [α], το [ε], και το [λ], σε διάφορους συνδυασμούς, ενώ σε κάποιες παραγωγές εμφανίζεται και το [χ]. Φαίνεται ότι έχει κάνει τη διάκριση ανάμεσα στους αριθμούς και τα γράμματα. Από την άλλη, δεν έχει κατακτήσει την σύμβαση της γραμμικότητας, γράφει σε όλο το μήκος και πλάτος της σελίδας, και το μέγεθος των γραμμάτων παραλλάσσεται. Η πλειοψηφία των λέξεων αποτελείται από τρία γράμματα, με δύο εξαιρέσεις, τη φράση που της ζητήσαμε να γράψει και χρησιμοποίησε τέσσερα γράμματα, με την αιτιολόγηση ότι είναι μεγαλύτερη, αλλά και τη λέξη «γάτα» στην οποία έβαλε δύο γράμματα, εξηγώντας ότι η γάτα πάει στο έδαφος. Στην παραγωγή του ονόματός της φανερώνει μία συλλαβική αντίληψη. Γράφει τρία γράμματα, το [μ], το [α] και το [ε]. Όταν της κρύβουμε το [α] και το [ε], διαβάζει – Με-, ενώ όταν της κρύβουμε το [μ] διαβάζει –λι-να-. Συνολικά, οι αιτιολογήσεις που μας έδωσε, υποδηλώνουν μία εικονιστική αντίληψη της γραφής, για παράδειγμα το «βουνό» είναι μεγάλη λέξη γιατί πάει πιο ψηλά από τα σύννεφα, ενώ η λέξη «κουνούπι» μικρή γιατί πάει πιο κάτω από τα σύννεφα.</p>	<p>χωρίς να δείχνει).</p> <p>Από τις απαντήσεις της στις καρτέλες ανάγνωσης, μπορούμε με ασφάλεια να υποθέσουμε ότι έχει εδραιωθεί στην αντίληψή της η διάκριση μεταξύ αριθμών και γραμμάτων, ωστόσο στον αριθμό 4, καταλήγει ότι δεν μπορεί να διαβαστεί γιατί είναι ένα νούμερο, σε αντίθεση με τον αριθμό 215, που απαντάει καταφατικά γιατί είναι νούμερο. Αρνητική απάντηση θα πάρουμε και στην κενή καρτέλα, γιατί αντιλαμβάνεται ότι δεν έχει τίποτα επομένως δεν μπορεί να διαβαστεί. Δηλώνει τον προβληματισμό της στο ένα σύμβολο, αλλά και πάλι θα καταλήξει ότι είναι γράμμα, επομένως μπορεί να διαβαστεί. Αλλά και στην καρτέλα με τα τέσσερα σύμβολα απαντάει καταφατικά, δηλώνοντας πως και αυτά είναι γράμματα. Σε όλες τις υπόλοιπες καρτέλες με τους συνδυασμούς γραμμάτων, απαντάει πάλι καταφατικά με την ίδια αιτιολόγηση ότι είναι γράμματα.</p>
---	---

--	--	--

ΛΕΞΕΙΣ	Μαμά, μπαμπάς.
ΓΡΑΜΜΑΤΑ « Δεν ξέρω να γράφω αλλά θα προσπαθήσω, έχω μάθει γράμματα και στην άλλη τάξη.» Μας διαβάζει το [μ] ως /μι/ , το [α] ως /μι/, το [χ] ως /μι/, το [ε] ως /μι/.	
ΑΡΙΘΜΟΙ Μας διαβάζει το τρία, το πέντε και το δύο.	
ΟΝΟΜΑ «Θα γράψω όποια γράμματα θυμάμαι στο όνομά μου, το /μ/ είναι μεγάλο, μετά το /α/, έχω και ένα άλλο το /ε/» Όταν της κρύβουμε το [α] και το [ε] μας διαβάζει –με-, όταν της κρύβουμε το [μ] μας διαβάζει –λι-να-. Φανερώνει μία συλλαβική αντίληψη.	
ΠΕΤΑΛΟΥΔΑ Θεωρεί πως η «πεταλούδα» είναι μικρή λέξη επειδή πάει πιο κάτω από τα σύννεφα. «Πεταλούδα, το /α/ , το έχει αυτό το γράμμα στην αρχή, το κάνω σαν φουστάνι.» Βλέπουμε τη Μελίνα να κάνει συλλογισμούς προκειμένου να μπορέσει να γράψει τη λέξη. «Άλλο δικό μου γράμμα δεν έχει η πεταλούδα». Το όνομά της το χρησιμοποιεί σαν σημείο αναφοράς.	

<p>ΒΟΥΝΟ</p> <p>Θεωρεί ότι η λέξη «βουνό» είναι μεγάλη επειδή πάει πιο ψηλά από τα σύννεφα.</p> <p>« Τώρα θα γράψω το -νου-»</p> <p>Επιχειρεί να κάνει γραφημική-φωνημική αντιστοιχία. Ίσως μπερδεύει το /βου/ με το /νου/.</p> <p>Ανάμεσα στις δύο λέξεις θεωρεί πιο μεγάλη τη λέξη «βουνό» επειδή πάει πιο ψηλά από τα σύννεφα.</p>	
<p>ΚΟΥΝΟΥΠΙ</p> <p>Θεωρεί ότι το «κουνούπι» είναι μικρή λέξη γιατί πάει πιο κάτω από τα σύννεφα.</p> <p>« Έχει το πρώτο γράμμα αλλά είναι δεύτερο.»</p> <p>Διαφαίνεται μία προσπάθεια να ανασύρει από την μνήμη της την πρότερη γνώση για να λύσει το πρόβλημα, ενδεχομένως έχοντας ξανά ως αναφορά το όνομά της, και συγχέοντας το αρχικό της γράμμα, το [μ] με το /ν/ που έπεται του /κ/.</p>	
<p>ΑΡΚΟΥΔΑ</p> <p>Θεωρεί ότι είναι μεγάλη λέξη γιατί η αρκούδα είναι μεγάλη.</p> <p>Ανάμεσα στις δύο λέξεις θεωρεί πως η λέξη «κουνούπι» είναι πιο μεγάλη γιατί πάει πιο ψηλά από την αρκούδα.</p>	
<p>Η ΑΡΚΟΥΔΑ ΤΡΩΕΙ ΜΕΛΙ</p> <p>«Αυτή είναι μεγαλύτερη θα γράψουμε τέσσερα γράμματα».</p> <p>Αρχικά γράφει τρία γράμματα, έπειτα τα μετράει και λέει: « Χρειάζομαι άλλο ένα για να είναι</p>	

τέσσερα». Αντιλαμβάνεται τη διαφορά της φράσης από τις λέξεις που προηγήθηκαν ως προς την ποσότητα, και αποφασίζει να λύσει το πρόβλημα προσθέτοντας ένα γράμμα.	
ΓΑΤΑ « Επειδή η γάτα πάει στο έδαφος γι' αυτό κάνω δύο γράμματα».	
ΓΑΤΕΣ « Τρία γράμματα γιατί είναι τρεις οι γάτες». Θεωρεί ότι η λέξη «γάτες» είναι πιο μεγάλη γιατί είναι πιο πολλές.	
ΣΚΥΛΟΣ Θεωρεί ότι είναι μεγάλη λέξη, πιο μεγάλη από το «κουτάβι» που τη θεωρεί μικρή.	
ΚΟΥΤΑΒΙ	

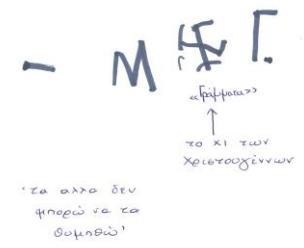
ΚΑΡΤΕΛΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ	ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΔΙΑΒΑΣΤΟΥΝ;	ΓΙΑΤΙ;
το	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΔΥΟ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
4	ΟΧΙ	ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ ΝΟΥΜΕΡΟ
από	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΤΡΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
κουτάβι	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΓΑΤΑ	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
γ	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΥ ΔΥΣΚΟΛΟ/ΕΙΝΑΙ

		ΓΡΑΜΜΑΤΑ
μ.μ.μ.	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
εδω	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΑΑΑ	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΤΡΙΑ ΙΔΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
οιβη	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
κουνούπι	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
Α	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ ΓΡΑΜΜΑ
Η	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ ΓΡΑΜΜΑ
πόρτα	ΝΑΙ	
215	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΝΟΥΜΕΡΟ
ΤΧΔΜ	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
αεροπλανο	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
	ΟΧΙ	ΓΙΑΤΙ ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΤΙΠΟΤΑ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Κ. (4χρ. 4μ.)

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Κ.	ΔΟΚΙΜΑΣΙΕΣ ΓΡΑΦΗΣ	ΔΟΚΙΜΑΣΙΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ
	<p>Ο Κωνσταντίνος Κ. αν και στο προσυλλαβικό στάδιο φανερώνει κάποιες φορές μία συλλαβική αντίληψη που δεν αποτυπώνεται ακόμα στο χαρτί. Συχνά συλλαβίζει τις λέξεις για να καταλήξει σε συμπεράσματα αν είναι μικρή ή μεγάλη λέξη ή προσθέτει γράμματα σε ήδη γραμμένες λέξεις αν του φαίνονται λίγα την ώρα που τις προφέρει και δείχνει ταυτόχρονα με το δάχτυλό του. Σε όλες τις λέξεις χρησιμοποιεί παραλλαγές τριών γραμμάτων [γ], [μ], [ο]. Ο μικρότερος αριθμός γραμμάτων που χρησιμοποιεί είναι τα τρία και ο μεγαλύτερος τα 6. Διαφοροποίηση εντοπίζεται στο όνομά του που χρησιμοποιεί τρία γράμματα δύο μη συμβατικά και το [ο]. Επίσης, όταν του ζητήθηκε να γράψει τα</p>	<p>Στις κάρτες ανάγνωσης, και ο Κωνσταντίνος «διαβάζοντας» τις εικόνες μας έδωσε τις λέξεις: τρένο, άλογο και παιχνίδια.</p> <p>Ο Κωνσταντίνος έχει κάνει τον διαχωρισμό ανάμεσα σε αριθμούς και γράμματα, και στις καρτέλες ανάγνωσης με τους αριθμούς το δηλώνει και απαντάει γι' αυτό το λόγο αρνητικά. Οι απαντήσεις του δείχνουν ότι σημαντικό ρόλο στην αντίληψή του για την ανάγνωση έχει ο αριθμός των γραμμάτων, αλλά και ο βαθμός δυσκολίας να αναγνωρίσει κάποιο γράμμα ή σύμβολο με βάση ίσως την πρότερη γνώση του. Έτσι, ενώ το άρθρο – το- θεωρεί ότι έχει πολύ λίγα γράμματα, μόνο δύο, επομένως δεν μπορεί να</p>

<p>γράμματα που ξέρει, έγραψε μία παύλα, το [μ], ένα [χ] με γραμμούλες στις άκρες του που μας το διάβασε σαν το /χι/ των Χριστουγέννων, ένα [γ] και μία τελεία. Γενικότερα, η σκέψη του φανερώνει μία σύγκρουση ανάμεσα στην εικονιστική αντίληψη των λέξεων και τη συλλαβική αντίληψη, όπως για παράδειγμα στη λέξη «πεταλούδα», που τη συλλάβισε αρκετές φορές για να καταλήξει ότι είναι και μικρή λέξη και μεγάλη, καθώς μάλλον δυσκολευόταν να δεχτεί ότι ένα τόσο μικρό πράγμα αποτυπώνεται με τόσο μεγάλη λέξη. Χωρίζει τις λέξεις του με τελείες, και ξεκινάει πάντα από την αρχή της σελίδας. Οι λέξεις που μας είπε ήταν «Γωγώ» και «δώρο» (ένα κύριο όνομα και ένα συγκεκριμένο ουσιαστικό).</p>	<p>διαβαστεί, στην πρόθεση –από– δίνει πάλι την ίδια εξήγηση, αλλά απαντάει καταφατικά. Στις λέξεις που έχουν πολλά γράμματα (λουλούδι, κουνούπι και αεροπλάνο), δηλώνει ότι δεν μπορούν να διαβαστούν λόγω του αριθμού των γραμμάτων, γεγονός που μας κάνει να υποθέσουμε ότι πάλι υπολογίζει τον βαθμό δυσκολίας για τον ίδιο, καθώς μία μεγάλη λέξη απαιτεί μεγαλύτερη προσπάθεια για να διαβαστεί.</p>
---	--

<p>ΛΕΞΕΙΣ</p>	<p>Γωγώ, δώρο.</p>
<p>ΓΡΑΜΜΑΤΑ</p> <p>Γράφει τρία γράμματα , μας δείχνει το μεσαίο και μας λέει ότι είναι το [χ] όπως αυτό των Χριστουγέννων. Για τα υπόλοιπα γράμματα μας λέει πως δεν θυμάται πως λέγονται.</p>	 <p>«φιφήτα» ↑ το κι των Χριστουγέννων</p> <p>τα αλλα δεν μπορώ να τα θυμηθώ</p> <p>Κωνσταντίνος Κ.</p>

<p>ΚΟΥΝΟΥΠΙ</p> <p>Θεωρεί ότι η λέξη «κουνούπι» είναι μεγάλη λέξη συλλαβίζει και τονίζει το /νου/ .</p>	<p>Μ·Γ·Ο·Μ «Κουνούπι»</p> <p>Κωσταλίνος Κ.</p>
<p>ΑΡΚΟΥΔΑ</p> <p>Θεωρεί πως η «αρκούδα» είναι μικρή λέξη, το σκέφτεται λίγο , το λέει ψιθυριστά μερικές φορές και καταλήγει « είναι μικρή αλλά όχι και πάρα πολύ μικρή».</p> <p>Ανάμεσα στις δύο λέξεις θεωρεί πως η «αρκούδα» είναι μεγαλύτερη λέξη γιατί και η αρκούδα είναι πιο μεγάλη.</p>	<p>Μ·Γ·Μ·Γ·Ο·Μ «Αρκούδα»</p> <p>Κωσταλίνος Κ.</p>
<p>Η ΑΡΚΟΥΔΑ ΤΡΩΕΙ ΜΕΛΙ</p> <p>Γράφει πρώτα την πρώτη σειρά και στη συνέχεια διαβάζει δείχνοντας. Επειδή του φαίνονται λίγα τα γράμματα που έγραψε για τόσο μεγάλη φράση συνεχίζει στην από κάτω σειρά και γράφει και άλλα.</p>	<p>Μ·Γ·Ο·Μ·Γ·Μ·Μ·Ο·Γ·Ο· Η αρκούδα τρώει μέλι</p> <p>Πρώτα έγραψε το πάνω, αλλ στον τω ήρθε να το διαβάσει διει τω έβγαλαν οι γέφυ, τω έγραψε και το οπο υστω και το διαβάσε</p> <p>Κων/νος Κ.</p>
<p>ΓΑΤΑ - ΓΑΤΕΣ</p> <p>Θεωρεί ότι η λέξη «γάτες» είναι πιο μεγάλη γιατί και οι γάτες είναι πιο πολλές.</p>	<p>«Γάτα» Γ·Μ·Ο·Ο·Μ· «Γάτες» Γ·Μ·Ο·Μ·Ο·Μ·</p> <p>Κωσταλίνος Κ.</p>
<p>ΣΚΥΛΟΣ – ΚΟΥΤΑΒΙ</p> <p>Θεωρεί ότι η λέξη «σκύλος» είναι πιο μεγάλη γιατί και ο σκύλος είναι πιο μεγάλος από το κουτάβι.</p>	<p>Γ·Μ·Ο·Μ·Ο· «σκύλος»</p> <p>Γ·Μ·Ο· «κουτάβι»</p>

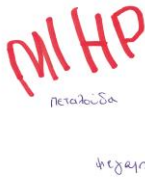

ΚΑΡΤΕΛΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ	ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΔΙΑΒΑΣΤΟΥΝ;	ΓΙΑΤΙ;
το	ΟΧΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΧΕΙ ΠΟΛΥ ΛΙΓΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ, ΕΧΕΙ ΜΟΝΟ ΔΥΟ
4	ΟΧΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΧΕΙ ΑΡΙΘΜΟΥΣ
από	ΝΑΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΧΕΙ ΠΟΛΥ ΛΙΓΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
χουχούσι	ΟΧΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΓΑΤΑ	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΑΥΤΑ ΤΑ ΔΥΟ (ΔΕΙΧΝΕΙ ΤΟ ΑΛΦΑ)
♀	ΝΑΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΟ ΕΝΑ
μμμ	ΝΑΙ	ΓΙΑΤΙ ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΠΑΡΑ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
εδω	ΝΑΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΧΕΙ ΛΙΓΑ
ΑΑΑ	ΝΑΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΧΕΙ ΤΡΙΑ
οιβη	ΝΑΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΙΝΑΙ ΛΙΓΑ ΠΟΛΛΑ
κουνούπι	ΟΧΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΧΕΙ ΠΑΡΑ ΠΟΛΛΑ
Α	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΚΑΘΕΤΗ ΓΡΑΜΜΟΥΛΑ
Η	ΟΧΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΧΕΙ ΜΟΝΟ ΕΝΑ ΓΡΑΜΜΑ
πόρτα	ΝΑΙ	ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΟΛΟΚΛΗΡΟ ΑΛΛΑ ΜΟΙΑΖΕΙ ΣΑΝ ΚΑΛΟ ΓΙΑΤΙ ΕΧΕΙ ΜΕΓΑΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
215	ΟΧΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΧΕΙ ΑΡΙΘΜΟΥΣ
ΤΧΔΜ	ΟΧΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
αεροπλάνο	ΟΧΙ	ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
	ΟΧΙ	ΓΙΑΤΙ ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΤΙΠΟΤΑ

ΚΥΡΙΑΚΟΣ (4χρ. 4μ.)

ΚΥΡΙΑΚΟΣ	ΔΟΚΙΜΑΣΙΕΣ ΓΡΑΦΗΣ	ΔΟΚΙΜΑΣΙΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ
	<p>Ο Κυριάκος είναι στο προσυλλαβικό στάδιο. Χρησιμοποιεί επτά γράμματα για να γράψει τις λέξεις που του ζητήθηκαν [ι], [μ], [ρ], [α], [η], [γ], [ω] με πιο συχνό το [μ] που εμφανίζεται σε όλες τις λέξεις. Ωστόσο, δεν εμφανίζεται όταν του ζητήσαμε να γράψει όσα γράμματα γνωρίζει, όπου μας γράφει οκτώ</p>	<p>Στις κάρτες ανάγνωσης μας διάβασε: τρένο, άλογο, παιδική χαρά.</p> <p>Ο Κυριάκος στις καρτέλες ανάγνωσης δεν κάνει διαχωρισμό ανάμεσα σε αριθμούς και γράμματα. Θεωρεί ότι ο μικρότερος αριθμός γραμμάτων για μία λέξη είναι τα τρία, αρκεί να είναι διαφορετικά και όχι</p>

<p>γράμματα τα οποία δεν μπορεί να αντιστοιχίσει στο κατάλληλο φώνημα [α], [ω], [ι], [υ], [ζ], [ρ], [η], [κ]. Σε κάποιες λέξεις διαφοροποιείται το μέγεθος των γραμμάτων. Ενώ, όσο συνεχίζεται η δοκιμασία οι λέξεις του ολοένα και καταλαμβάνουν όλο το μήκος και το πλάτος της σελίδας. Και αυτός ξεκινάει τις λέξεις του από το αριστερό άκρο της σελίδας. Ο μικρότερος αριθμός γραμμάτων που χρησιμοποιεί είναι τα τρία γράμματα και ο μεγαλύτερος τα έξι γράμματα. Η εικονιστική αντίληψη των πραγμάτων κυριαρχεί στις αιτιολογήσεις του (πχ η «αρκούδα» είναι πιο μεγάλη γιατί την έχω δει).</p>	<p>το ίδιο γράμμα τρεις φορές, είτε είναι μικρό είτε κεφαλαίο. Επίσης, δεν καταφέρνει να διακρίνει τη διαφορά ανάμεσα στα γράμματα και τα σύμβολα που του ζητάμε να αναγνωρίσει.</p>
--	--

<p>ΛΕΞΕΙΣ</p>	<p>Δεν ήθελε να μας πει.</p>
<p>ΓΡΑΜΜΑΤΑ</p> <p>Μας διαβάζει κάθε γράμμα που έγραψε με τη σειρά δείχνοντας με το δάχτυλο του «έψιλον, μι, όμικρον, έψιλον, σι, όμικρον, γιώτα, πι».</p>	 <p>Κυριάκος</p>
<p>ΑΡΙΘΜΟΙ</p> <p>Μας διαβάζει τους αριθμούς και ταυτόχρονα μας δείχνει αυτά που έχει γράψει : «ένα, δύο , τρία»</p>	 <p>Κυριάκος</p>

<p>ΟΝΟΜΑ</p> <p>Μας διαβάζει το όνομα και το επίθετό του. Για το πρώτο γράμμα [μ] διαβάζει –κυ-ρια- και για το δεύτερο γράμμα που έχει γράψει [γ] διαβάζει –κος-.</p> <p>Τα υπόλοιπα τρία γράμματα τα αντιστοιχεί με το επίθετο του. Όταν του κρύβουμε τα δύο πρώτα γράμματα μας λέει το όνομα του. Όταν του κρύβουμε τα τρία τελευταία γράμματα που έχει γράψει μας λέει και το όνομα και το επίθετο του.</p>	
<p>ΠΕΤΑΛΟΥΔΑ</p> <p>Θεωρεί ότι η λέξη «πεταλούδα» είναι μεγάλη, δεν αιτιολογεί.</p>	
<p>ΒΟΥΝΟ</p> <p>Θεωρεί ότι είναι μεγάλη λέξη επειδή το έχει δει. Η λέξη «βουνό» είναι μεγαλύτερη από τη λέξη «πεταλούδα» επειδή έχει δει το βουνό και είναι πιο μεγάλο από μία πεταλούδα.</p>	
<p>ΚΟΥΝΟΥΠΙ</p> <p>Θεωρεί ότι το «κουνούπι» είναι μικρή λέξη γιατί το έχει δει και είναι μικρό.</p>	

<p>ΑΡΚΟΥΔΑ</p> <p>Θεωρεί ότι η «αρκούδα» είναι μικρή λέξη, δεν αιτιολογεί.</p> <p>Ανάμεσα στις δύο λέξεις πιστεύει ότι η «αρκούδα» είναι πιο μεγάλη λέξη γιατί «έτσι την έχω δει».</p>	
<p>Η ΑΡΚΟΥΔΑ ΤΡΩΕΙ ΜΕΛΙ</p>	
<p>ΓΑΤΑ – ΓΑΤΕΣ</p> <p>Θεωρεί ότι η λέξη «γάτες» είναι πιο μεγάλη γιατί οι γάτες είναι πιο πολλές.</p>	
<p>ΣΚΥΛΟΣ</p>	
<p>ΚΟΥΤΑΒΙ</p> <p>Θεωρεί ότι η λέξη «σκύλος» είναι πιο μεγάλη γιατί ο σκύλος είναι πολύ μεγάλος.</p>	

ΚΑΡΤΕΛΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ	ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΔΙΑΒΑΣΤΟΥΝ;	ΓΙΑΤΙ;
ΤΟ	ΟΧΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΧΕΙ ΜΟΝΟ ΔΥΟ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
4	ΟΧΙ	ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΟ ΕΝΑ ΓΡΑΜΜΑ

από	ΝΑΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
αουαούδι	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΠΑΡΑ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΓΑΤΑ	ΝΑΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΧΕΙ ΤΕΣΣΕΡΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ϣ	ΟΧΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΧΕΙ ΜΟΝΟ ΕΝΑ
μμμ	ΟΧΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΧΕΙ ΜΟΝΟ ΤΡΙΑ
εδώ	ΝΑΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΧΕΙ ΤΡΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΑΑΑ	ΟΧΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΧΕΙ ΜΟΝΟ ΤΡΙΑ ΑΛΦΑ
οιδη	ΝΑΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
κουνούπι	ΝΑΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΧΕΙ ΠΑΡΑ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
Α	ΟΧΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΧΕΙ ΕΝΑ ΜΟΝΟ ΑΛΦΑ
Η	ΟΧΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΧΕΙ ΜΟΝΟ ΕΝΑ ΓΡΑΜΜΑ
πόρτα	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΠΑΡΑ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
215	ΟΧΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΧΕΙ ΤΡΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΤΧΔΜ	ΝΑΙ	Ήταν η πρώτη καρτέλα δεν αιτιολόγησε
αεροπλάνο	ΝΑΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
	ΟΧΙ	ΓΙΑΤΙ ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ (4χρ. 4μ.)

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ	ΔΟΚΙΜΑΣΙΕΣ ΓΡΑΦΗΣ	ΔΟΚΙΜΑΣΙΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ
	<p>Η Αναστασία είναι στο προσυλλαβικό στάδιο. Γράφει χωρίς έλεγχο ποσότητας και οι παραγωγές της πιάνουν όλο το μήκος της σελίδας, ενώ συχνά τις κυκλώνει ή τις υπογραμμίζει. Χρησιμοποιεί πολλά γράμματα της αλφαβήτου, και γνωρίζει και το φώνημα που αντιστοιχεί σε κάποια από αυτά. Ωστόσο, σε κάποιες λέξεις, ίσως από υπέρμετρο ενθουσιασμό, εμφανίζονται και κάποια μη συμβατικά γράμματα. Δείχνει να έχει κάνει τη διάκριση γραμμάτων και αριθμών, παρόλο που όταν της ζητήσαμε να γράψει αριθμούς έγραψε το 1, το 2, το 3, το 4, και τα διάβασε, ενώ αντί του 5, έγραψε το [ο],</p>	<p>Στις κάρτες ανάγνωσης διάβασε: τρένο, άλογο, παιχνίδια.</p> <p>Στις καρτέλες ανάγνωσης δεν μπαίνει στη διαδικασία να κάνει υποθέσεις και απαντάει αρνητικά σε όλες, με κύρια αιτιολογία ότι δεν γνωρίζει τις λέξεις. Αναγνωρίζει ωστόσο τους αριθμούς, και κάποια γράμματα, όπως το [τ], το [ο], το [α] και το [η].</p>

	<p>και στο 6 ένα μη συμβατικό σύμβολο. Στο όνομά της πάλι χωρίς έλεγχο ποσότητας έγραψε κάποια γράμματα, τα διάβασε όλα μαζί ως «Αναστασία», αλλά γράμμα προς γράμμα κάνει την αντιστοιχία γράμματος φωνήματος. Στη σύγκριση των λέξεων χρησιμοποιεί ψυχολογικά κριτήρια, για παράδειγμα η λέξη κουνούπι είναι μεγάλη γιατί δεν το φοβάται, ενώ η λέξη αρκούδα είναι μικρή γιατί την φοβάται. Μας είπε τις λέξεις: μπάλα και «αναβ».</p>	
--	--	--

ΛΕΞΕΙΣ	Μπάλα, αναβ.
ΓΡΑΜΜΑΤΑ <p>«Φοβάμαι», κρύβετε και γράφει κρυφά. Όταν της ζητάμε να τα διαβάσει αρχικά μας λέει ότι δεν μπορεί, στη συνέχεια λέει: « Εγώ ξέρω να διαβάζω όλα αυτά τα γράμματα». Ξεκινάει να διαβάζει και ταυτόχρονα δείχνει. « Το /χι/ το /α/, το /ι/ του ιππότη, το /ω/ της ώρας».</p>	
ΑΡΙΘΜΟΙ <p>Διαβάζει: « ένα, δύο, τρία, τέσσερα, πέντε, έξι»</p>	
ΟΝΟΜΑ <p>Διαβάζει το όνομα της, επιμένει στο [α]. Ενώ γράφει ασύνδετα γράμματα μας διαβάζει «Αναστασία». Μετά μας διαβάζει κάθε γράμμα αντιστοιχία φώνημα- γράφημα.</p>	

<p>ΒΟΥΝΟ</p> <p>Θεωρεί ότι είναι μικρή λέξη δεν αιτιολογεί.</p> <p>Θεωρεί ότι είναι μεγαλύτερη λέξη από τη λέξη «πεταλούδα» στην οποία θα έβαζε λιγότερα γράμματα.</p>	<p><u>ΠΚΟΒΤΑΝΜΗΤ</u></p>
<p>ΚΟΥΝΟΥΠΙ</p> <p>Θεωρεί ότι είναι μεγάλη λέξη γιατί όπως μας λέει δεν φοβάται το κουνούπι.</p>	<p>ΣΗΤΡΟΖΤΩΙ</p>
<p>ΑΡΚΟΥΔΑ</p> <p>Θεωρεί ότι είναι μικρή λέξη γιατί η ίδια φοβάται τις αρκούδες.</p> <p>Δεν μας λέει ποια από τις δύο λέξεις είναι πιο μεγάλη.</p>	<p>ΑΡΕΙΟΤΗ</p>
<p>Η ΑΡΚΟΥΔΑ ΤΡΩΕΙ ΜΕΛΙ</p>	<p>ΙΗΑΓΜΦΩΗΡΟ</p>
<p>ΓΑΤΑ</p> <p>Θεωρεί ότι είναι μικρή λέξη για αυτό το λόγο βάζει λίγα γράμματα. Διαβάζει συλλαβιστά.</p> <p>ΓΑΤΕΣ</p> <p>Θεωρεί ότι είναι πιο μεγάλη λέξη , αιτιολογεί λέγοντας: « δεν βλέπεις έχω βάλει πολλά γράμματα»</p>	<p>ΓΑΤΙ ΠΑΧΙΗΕ</p>
<p>ΣΚΥΛΟΣ - ΚΟΥΤΑΒΙ</p> <p>Θεωρεί ότι και οι δύο λέξεις είναι μεγάλες</p>	<p>ΗΡΠΕΥΤΙ ΑΙΗΡΩ</p>

ΚΑΡΤΕΛΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ	ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΔΙΑΒΑΣΤΟΥΝ;	ΓΙΑΤΙ;
ΤΟ	ΟΧΙ	ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΟ ΕΝΑ ΤΟΥ ΚΑΙ ΕΝΑ Ο
4	ΟΧΙ	ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ ΤΕΣΣΕΡΑ, ΔΕΝ ΞΕΡΩ ΣΕ ΠΟΙΑ ΛΕΞΗ ΕΙΝΑΙ ΑΥΤΟ ΤΟ ΠΡΑΓΜΑ
από	ΟΧΙ	ΓΙΑΤΙ ΔΕΝ ΞΕΡΩ ΠΟΙΟ ΓΡΑΜΜΑ ΕΙΝΑΙ
αουαουσι	ΟΧΙ	ΓΙΑΤΙ ΔΕΝ ΞΕΡΩ ΠΩΣ ΛΕΓΕΤΑΙ
ΓΑΤΑ	ΟΧΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΧΕΙ 2 Α ΚΑΙ ΔΥΟ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΑ
ϕ	ΟΧΙ	ΓΙΑΤΙ ΔΕΝ ΞΕΡΩ ΤΙ ΕΙΝΑΙ
μμμ	ΟΧΙ	ΓΙΑΤΙ ΔΕΝ ΞΕΡΩ ΤΙ ΕΙΝΑΙ
εδω	ΟΧΙ	ΕΧΕΙ ΜΙΑ ΓΡΑΜΜΗ (ΕΝΝΟΕΙ ΤΟΝ ΤΟΝΟ)
ΑΑΑ	ΟΧΙ	ΓΙΑΤΙ ΔΕΝ ΞΕΡΩ ΠΩΣ ΕΙΝΑΙ ΑΥΤΗ Η ΛΕΞΗ
οιβη	ΟΧΙ	ΓΙΑΤΙ ΑΥΤΑ ΔΕΝ ΞΕΡΩ ΠΟΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤ Α ΕΙΝΑΙ
κουνούπι	ΟΧΙ	ΓΙΑΤΙ ΑΥΤΑ ΕΙΝΑΙ ΑΓΓΛΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
Α	ΟΧΙ	ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ Α, ΓΙΑΤΙ ΕΤΣΙ
Η	ΟΧΙ	ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΟ ΕΝΑ Η
πάρτα	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΞΕΡΩ ΠΟΙΑ ΛΕΞΗ ΕΙΝΑΙ
215	ΟΧΙ	ΓΙΑΤΙ ΔΕΝ ΞΕΡΩ ΝΑ ΔΙΑΒΑΖΩ ΑΡΙΘΜΟΥΣ
ΤΧΔΜ	ΟΧΙ	ΓΙΑΤΙ ΔΕΝ ΞΕΡΩ ΝΑ ΤΟ ΔΙΑΒΑΖΩ ΑΥΤΟ
αεροπλάνο	ΟΧΙ	ΓΙΑΤΙ ΔΕΝ ΞΕΡΩ ΠΟΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΙΝΑΙ
	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΤΙΠΟΤΑ

ΜΑΡΙΑ Π. (4χρ. 2μ.)

ΜΑΡΙΑ Π.	ΔΟΚΙΜΑΣΙΑ ΓΡΑΦΗΣ	ΔΟΚΙΜΑΣΙΑ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ
	Η Μαρία Π. βρίσκεται στο προσυλλαβικό στάδιο. Μας είπε τις λέξεις βιβλίο και γιαγιά. Φαίνεται να έχει κάνει τη διάκριση ανάμεσα σε γράμματα και αριθμούς. Στις πρώτες λέξεις που τις ζητήσαμε να γράψει παραλλάσσονται	Στις κάρτες ανάγνωσης διαβάζει τρένο (συλλαβίζοντας και κρατώντας το δάχτυλο πάνω στη λέξη), άλογο (δείχνοντας την εικόνα) και παιχνίδια (συλλαβίζοντας και τραβώντας το δάχτυλο πάνω από τη φράση). Το κριτήριο που χρησιμοποιεί για το

<p>σχεδόν τα ίδια γράμματα, κυρίως από το όνομά της (Μαρία – Όλγα). Σε κάποια από αυτά μπορεί να κάνει και την αντιστοίχιση φωνήματος – γραφήματος. Προς το τέλος, ίσως επειδή έχει κουραστεί τροποποιεί τον τρόπο γραφής της και γεμίζει τις σελίδες με το ίδιο γράμμα, διαφορετικό σε κάθε λέξη το [γ] για τις «γάτες», το [μ] για το «σκύλο», το [β] για το «κουτάβι». Επίσης, ενώ στις αρχικές παραγωγές ο μικρότερος αριθμός γραμμάτων που χρησιμοποιεί για κάθε λέξη είναι τα πέντε, στη λέξη «κουτάβι» το [β] το γράφει τρεις φορές. Οι απαντήσεις της φανερώνουν καθαρά εικονιστική αντίληψη, για παράδειγμα η λέξη «πεταλούδα» είναι μικρή γιατί και η πεταλούδα είναι μικρή, ενώ η λέξη «αρκούδα» είναι μεγάλη γιατί η αρκούδα είναι μεγάλη.</p>	<p>ποιες καρτέλες ανάγνωσης μπορούν να διαβαστούν και ποιες όχι φαίνεται να είναι ο βαθμός δυσκολίας για την ίδια, καθώς αιτιολογεί με τη φράση είναι εύκολο/δύσκολο. Υποθέτουμε ότι απαντάει καταφατικά με βάση αυτών που μπορεί να αναγνωρίσει ή ίσως σκεφτόμενη ότι μπορεί να τα αποδώσει και η ίδια αν της ζητηθεί.</p>
--	---

ΛΕΞΕΙΣ	Βιβλίο, γιαγιά.
ΓΡΑΜΜΑΤΑ Αρχικά δεν μπορεί να διαβάσει τα γράμματα και δείχνει το [α]. Στη συνέχεια διαβάζει [ο], [ι], [ρ].	
ΑΡΙΘΜΟΙ Δεν θέλει να μας διαβάσει τους αριθμούς που έγραψε.	

<p>ΟΝΟΜΑ</p> <p>Μας διαβάζει το όνομα της. Όταν της κρύβουμε τα δύο πρώτα γράμματα [μα] μας διαβάζει – μαρία-. Όταν της κρύβουμε τα υπόλοιπα μας διαβάζει και πάλι -μαρία-.</p>	<p>ΜΑΡΙΟΔΑΓΑ</p>
<p>ΠΕΤΑΛΟΥΔΑ</p> <p>Θεωρεί ότι η λέξη είναι μικρή γιατί και η πεταλούδα είναι μικρή.</p>	<p>ο/ο</p>
<p>ΒΟΥΝΟ</p> <p>Θεωρεί ότι είναι μεγάλη λέξη γιατί και το βουνό είναι πολύ μεγάλο.</p> <p>Ανάμεσα στις δύο λέξεις θεωρεί ότι η λέξη «βουνό» είναι μεγαλύτερη γιατί είναι πιο ψηλό.</p>	<p>ΙΚΔΑΑ</p>
<p>ΚΟΥΝΟΥΠΙ</p> <p>Θεωρεί ότι είναι μικρή λέξη γιατί και το κουνούπι είναι μικρό.</p>	<p>ΚΟΡΑΔΑ</p>
<p>ΑΡΚΟΥΔΑ</p> <p>Θεωρεί ότι είναι μεγάλη λέξη γιατί και η αρκούδα είναι μεγάλη.</p> <p>Ανάμεσα στις δύο λέξεις θεωρεί ότι η λέξη «αρκούδα» είναι πιο μεγάλη γιατί και η αρκούδα είναι μεγάλη.</p>	<p>ΙΟΑ ΚΟΡΑ</p>
<p>Η ΑΡΚΟΥΔΑ ΤΡΩΕΙ ΜΕΛΙ</p>	<p>ΚΑΚΑΑΑΑ</p>

ΓΑΤΑ – ΓΑΤΕΣ Θεωρεί ότι η λέξη «γάτες» είναι πιο μεγάλη γιατί είναι πιο πολλές.	
ΣΚΥΛΟΣ	
ΚΟΥΤΑΒΙ Θεωρεί ότι η λέξη «σκύλος» είναι πιο μεγάλη γιατί ο σκύλος είναι μεγάλος.	

ΚΑΡΤΕΛΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ	ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΔΙΑΒΑΣΤΟΥΝ;	ΓΙΑΤΙ;
το	ΝΑΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΙΝΑΙ ΕΥΚΟΛΟ
4	ΝΑΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΤΕΣΣΕΡΑ ΚΑΙ ΕΙΝΑΙ ΕΥΚΟΛΟ
από	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΕΥΚΟΛΟ ΓΙΑΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΡΙΑ
χαχαχα	ΟΧΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΙΝΑΙ ΔΥΣΚΟΛΟ
ΓΑΤΑ	ΝΑΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΙΝΑΙ ΕΥΚΟΛΟ
γ	ΟΧΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΙΝΑΙ ΔΥΣΚΟΛΟ
μμμ	ΟΧΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΡΙΑ ΚΑΙ ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΛΑ
εδω	ΟΧΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΙΝΑΙ ΔΥΣΚΟΛΟ
ΑΑΑ	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΤΡΙΑ ΑΛΦΑ
οιδη	ΟΧΙ	ΕΙΝΑΙ ΔΥΣΚΟΛΟ
κουνούπι	ΟΧΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΙΝΑΙ ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ ΔΥΣΚΟΛΟ
Α	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ ΑΛΦΑ
Η	ΝΑΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ
πόρτα	ΟΧΙ	ΕΙΝΑΙ ΔΥΣΚΟΛΟ
215	ΝΑΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΡΙΑ ΚΑΙ ΕΙΝΑΙ ΕΥΚΟΛΟ (ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΔΥΟ, ΤΟ ΕΝΑ ΚΑΙ ΤΟ ΠΕΝΤΕ)
ΤΧΔΜ	ΟΧΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΙΝΑΙ ΠΕΝΤΕ
αεροπλάνο	ΟΧΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΙΝΑΙ ΔΥΣΚΟΛΟ
	ΟΧΙ	ΓΙΑΤΙ ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΤΙΠΟΤΑ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Β. (4χρ. 8μ.)

	ΔΟΚΙΜΑΣΙΕΣ ΓΡΑΦΗΣ	ΔΟΚΙΜΑΣΙΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ
	ΔΟΚΙΜΑΣΙΕΣ ΓΡΑΦΗΣ	ΔΟΚΙΜΑΣΙΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Β.	<p>Ο Κωνσταντίνος Β. είναι στο προσυλλαβικό στάδιο, τα δείγματα γραφής του φανερώνουν ότι δεν διακρίνει ακόμα ανάμεσα σε αριθμούς και γράμματα και χρησιμοποιεί συγκεκριμένο αριθμό γραμμάτων σχεδόν σε κάθε λέξη, με κάποιες παραλλαγές. Ο μικρότερος αριθμός γραμμάτων που χρησιμοποιεί για να συνθέσει μία λέξη είναι τέσσερα, με πιο συνηθισμένα το [η], [ν], [μ], [ι], και ο μεγαλύτερος αριθμός γραμμάτων είναι τα έξι, που χρησιμοποιεί για τη φράση «Η αρκούδα τρώει μέλι». Στο σύνολο των παραγωγών του εμφανίζονται οκτώ συμβατικά γράμματα [η], [ν], [μ], [ι], [κ], [π], [α], [υ]. Στην παραγωγή του ονόματός του χρησιμοποιεί επίσης τέσσερα γράμματα και φανερώνει μία συλλαβική αντίληψη, αντιστοιχώντας μία συλλαβή σε κάθε γράφημα. Μας έδωσε τις λέξεις «ψωμί» και «Μιχάλης», ένα συγκεκριμένο ουσιαστικό και ένα κύριο όνομα.</p>	<p>Στις κάρτες ανάγνωσης διάβασε: τρένο, άλογο, άμμος.</p> <p>Ο Κωνσταντίνος απαντάει καταφατικά στις καρτέλες ανάγνωσης που αναγνωρίζει έστω και ένα σύμβολο ή γράφημα, ή του φαίνεται εύκολο. Σε δύο λέξεις («από» και «λουλούδι») απαντάει καταφατικά αναγνωρίζοντας το [ο]. Σε δύο άλλες καρτέλες («μμμ» και «ΤΧΔΜ») αναγνωρίζει πάλι το [μ] (ως το [μ] του αδελφού του, που τον λένε Μιχάλη) και απαντάει καταφατικά.</p>

ΛΕΞΕΙΣ	Μιχάλης, ψωμί.
---------------	----------------

<p>ΓΡΑΜΜΑΤΑ</p> <p>Διαβάζει δείχνοντας –μι-, -α-, -ο-, και τα υπόλοιπα –τα-.</p>	
<p>ΑΡΙΘΜΟΙ</p> <p>Μας διαβάζει το ψευδογράμμα που έκανε –κο-.</p>	
<p>ΟΝΟΜΑ</p> <p>Μας διαβάζει συλλαβικά, κάθε γράμμα που γράφει αντιστοιχεί σε μία συλλαβή, παράλληλα δείχνει στο χαρτί. Όταν κρύβουμε τα πρώτα δύο γράμματα μας διαβάζει το όνομα του καθώς και όταν κρύβουμε τα δύο τελευταία.</p>	
<p>ΠΕΤΑΛΟΥΔΑ - ΒΟΥΝΟ</p> <p>Αρχικά πιστεύει ότι η «πεταλούδα» είναι μικρή λέξη, στη συνέχεια αλλάζει γνώμη και μας λέει ότι είναι μεγάλη, αιτιολογεί με τη φράση « Το σκέφτηκα με το μυαλό μου».</p> <p>Η λέξη «βουνό» θεωρεί ότι είναι μικρή λέξη, αιτιολογεί με τη φράση « Το σκέφτηκα με το μυαλό μου».</p> <p>Ανάμεσα στις δύο λέξεις πιστεύει ότι το βουνό είναι μεγαλύτερη, μας λέει τη φράση « Έτσι το σκέφτηκα».</p>	
<p>ΚΟΥΝΟΥΠΙ</p> <p>Θεωρεί ότι το «κουνούπι» είναι μικρή λέξη. Μας λέει πως το σκέφτηκε με το μυαλό του.</p>	

ΑΡΚΟΥΔΑ Θεωρεί ότι «η αρκούδα» είναι μικρή λέξη. Μας λέει πως το σκέφτηκε με το μυαλό του. Πιστεύει πως από τις δύο λέξεις η «αρκούδα» είναι μεγαλύτερη, δεν αιτιολογεί.	
Η ΑΡΚΟΥΔΑ ΤΡΩΕΙ ΜΕΛΙ	
ΓΑΤΑ Θεωρεί ότι η λέξη «γάτα» είναι πιο μεγάλη από τη λέξη «γάτες», δεν αιτιολογεί.	
ΓΑΤΕΣ	
ΣΚΥΛΟΣ - ΚΟΥΤΑΒΙ Θεωρεί ότι η λέξη «κουτάβι» είναι πιο μεγάλη από τη λέξη «σκύλος», μας απαντάει με τη φράση « Δεν ξέρω, έτσι το σκέφτομαι».	

ΚΑΡΤΕΛΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ	ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΔΙΑΒΑΣΤΟΥΝ;	ΓΙΑΤΙ;
ΤΟ	ΟΧΙ	ΓΙΑΤΙ ΑΥΤΟ ΔΕΝ ΤΟ ΞΕΡΩ
4	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΞΕΡΩ
από	ΝΑΙ	ΓΙΑΤΙ ΞΕΡΩ ΑΥΤΟ ΤΟ ΓΡΑΜΜΑ (ΔΕΙΧΝΕΙ ΤΟ ο')
λουλουδι	ΝΑΙ	ΓΙΑΤΙ ΞΕΡΩ ΑΥΤΑ ΤΑ ΔΥΟ (το ο)
ΓΑΤΑ	ΟΧΙ	ΓΙΑΤΙ ΔΕΝ ΞΕΡΩ ΑΥΤΟ ΤΟ ΓΡΑΜΜΑ (ΔΕΙΧΝΕΙ ΤΟ Γ)
μμμ	ΟΧΙ	ΓΙΑΤΙ ΔΕΝ ΤΟ ΞΕΡΩ
μμμ	ΝΑΙ	ΓΙΑΤΙ ΑΥΤΟ ΤΟ ΓΡΑΜΜΑ ΕΙΝΑΙ ΤΟΥ ΑΔΕΛΦΟΥ ΜΟΥ

εδω	ΝΑΙ	ΜΑΛΛΟΝ ΝΑΙ ΓΙΑΤΙ ΤΑ ΞΕΡΩ
ΑΑΑ	ΝΑΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΧΕΙ ΤΡΙΑ ΤΕΤΟΙΑ
οιβη	ΝΑΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΧΕΙ ΑΥΤΟ ΤΟ ΓΡΑΜΜΑ (ΤΟ ΠΡΩΤΟ)
κουνούπι	ΟΧΙ	ΓΙΑΤΙ ΑΥΤΟ ΔΕΝ ΤΟ ΞΕΡΩ (ΔΕΙΧΝΕΙ ΤΟ π)
Α	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΞΕΡΩ ΤΟ ΓΡΑΜΜΑ
Η	ΝΑΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΧΕΙ ΑΥΤΟ ΤΟ ΓΡΑΜΜΑ
πόρτα	ΝΑΙ	ΓΙΑΤΙ ΤΟ ΞΕΡΩ
215	ΝΑΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΧΩ ΤΟ ΠΕΝΤΕ
ΤΧΔΜ	ΝΑΙ	ΓΙΑΤΙ ΑΥΤΟ (ΔΕΙΧΝΕΙ το Μ) ΕΙΝΑΙ ΤΟΥ ΑΔΕΛΦΟΥ ΜΟΥ
αεροπλάνο	ΟΧΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΤΙΠΟΤΑ

ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΑΡΧΙΚΗΣ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΔΟΚΙΜΑΣΙΩΝ ΓΡΑΦΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ

Όπως προκύπτει από την ανάλυση των αποτελεσμάτων της πειραματικής ομάδας, τα παιδιά βρίσκονται όλα στο προσυλλαβικό στάδιο με κάποιες διαφοροποιήσεις ως προς τις κατανοήσεις τους σχετικά με τη γραφή και την ανάγνωση. Ο Νεκτάριος είναι το μόνο παιδί της ομάδας που βρίσκεται στο 1^ο στάδιο γραφής, όπως το έχουν ορίσει οι ερευνήτριες, στάδια για τα οποία κάναμε λόγο νωρίτερα. Χρησιμοποιεί σκαριφήματα για να αποτυπώσει τις λέξεις που του ζητάμε, τα οποία διαφοροποιούνται μεταξύ τους, και σε ορισμένες λέξεις διαφαίνεται μία εικονιστική αντίληψη της γραφής όπως για παράδειγμα στη λέξη κουνούπι που αποτυπώνει στο χαρτί πέντε τελείες διάσπαρτες, δίνοντάς μας την εντύπωση την ώρα που το κάνει ότι δείχνει το πέταγμα ή το τσίμπημα του κουνουπιού. (Είναι το φαινόμενο του ονοματικού ρεαλισμού, δηλαδή η αντίληψη των παιδιών προσχολικής ηλικίας ότι οι λέξεις φανερώνουν ιδιότητες των αντικειμένων τα οποία αναπαριστούν (Γιαννικοπούλου, 2002: 47), κάτι που γίνεται ιδιαίτερα αισθητό σε όλες σχεδόν τις αιτιολογήσεις των παιδιών ως προς το μέγεθος των λέξεων.) Ωστόσο, στις υπόλοιπες παραγωγές δεν γίνονται αντιληπτές οι προθέσεις του.

Τα υπόλοιπα παιδιά της ομάδας βρίσκονται στο 2^ο στάδιο γραφής. Η Αναστασία είναι η μόνη που ξεχωρίζει και γράφει χωρίς έλεγχο ποσότητας γεμίζοντας το πλάτος της σελίδας με γράμματα. Ο Κυριάκος, η Μελίνα, η Μαρία, ο Κωνσταντίνος Β. και ο Κωνσταντίνος Κ. χρησιμοποιούν στις παραγωγές τους παραλλαγές των ίδιων γραμμάτων, είτε από το όνομά

τους, όπως κυρίως η Μελίνα και η Μαρία, είτε άλλους συνδυασμούς γραμμάτων, αλλάζοντας κάθε φορά τη σειρά ή και το μέγεθος αυτών των γραμμάτων. Η Μαρία προς το τέλος της δοκιμασίας αλλάζει τον τρόπο γραφής της και χρησιμοποιεί ένα γράμμα πολλές φορές, διαφορετικό για κάθε λέξη. Η Μελίνα, ο Κωνσταντίνος Κ., ο Κυριάκος και ο Κωνσταντίνος Β. φανερώνουν μία συλλαβική αντίληψη η οποία δεν αποτυπώνεται ακόμα στο χαρτί. Στις παραγωγές της Μελίνας, του Κωνσταντίνου Β. και του Κυριάκου, διακρίνουμε την υπόθεση της ελάχιστης ποσότητας καθώς ο μικρότερος αριθμός γραμμάτων που χρησιμοποιούν είναι τα 3 με εξαίρεση τη Μελίνα στη λέξη «γάτα» που βάζει δύο γράμματα με την αιτιολογία ότι η γάτα πάει στο έδαφος. Αλλά και την υπόθεση της εσωτερικής ποικιλίας, καθώς χρησιμοποιούν διαφορετικούς συνδυασμούς γραμμάτων για κάθε λέξη που τους ζητάμε να γράψουν. Η Μελίνα, ο Κωνσταντίνος Κ., η Αναστασία και η Μαρία φαίνεται να έχουν κάνει διάκριση των δύο συμβολικών συστημάτων, γραμμάτων και αριθμών. Ο Κωνσταντίνος Κ. όμως, από την άλλη, συμπεριλαμβάνει στις παραγωγές του την τελεία, δείχνοντας μας πως συγχέει τα γραφήματα με τα σημεία της στίξης. Όλα τα παιδιά με εξαίρεση τον Νεκτάριο και τη Μελίνα γράφουν γραμμικά.

Όλα τα παιδιά μας είπαν για λέξεις συγκεκριμένα ουσιαστικά ή κύρια ονόματα, με εξαίρεση τον Κυριάκο ο οποίος δε μας έδωσε καμία λέξη, αλλά και την Αναστασία που η μία λέξη που μας έδωσε ήταν επινοημένη.

Στις καρτέλες ανάγνωσης διαφαίνεται η προσπάθεια των παιδιών να καταλήξουν σε κάποια κριτήρια σχετικά με το τι μπορεί να διαβαστεί και τι όχι, γι' αυτό και οι απαντήσεις τους είναι αρκετά συγκεχυμένες. Ο Νεκτάριος είναι ο μόνος που βρίσκεται στο «επίπεδο μηδέν» όπως το ορίζουν οι ερευνήτριες (Ferreiro, Teberosky, 1983: 28), δηλαδή στο στάδιο που δε χρησιμοποιούν κανένα κριτήριο και απλώς απαντάνε τυχαία. Στη συγκεκριμένη περίπτωση ο Νεκτάριος επέλεξε να απαντήσει σε όλες τις καρτέλες καταφατικά με την αιτιολογία ότι είναι ωραία και φανταστικά, ακόμα και στην κενή καρτέλα.

Τα υπόλοιπα παιδιά της ομάδας, παρά τα διαφορετικά κριτήρια που χρησιμοποιούν, χωρίς όμως απόλυτη σταθερότητα, συμφωνούν ως προς το ότι βασικό κριτήριο για να μπορέσουμε να διαβάσουμε κάτι, είναι ότι πρέπει να υπάρχουν γράμματα, γι' αυτό και όλες τους οι απαντήσεις έχουν αναφορά στα γράμματα ή στην περίπτωση της Αναστασίας και στις λέξεις.

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΟΜΑΔΑΣ ΕΛΕΓΧΟΥ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Χ. (4χρ. 1μ.)

	ΔΟΚΙΜΑΣΙΕΣ ΓΡΑΦΗΣ	ΔΟΚΙΜΑΣΙΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Χ.	<p>Ο Κωνσταντίνος Χ. είναι στο προσυλλαβικό στάδιο και χρησιμοποιεί σκαριφήματα. Δεν έχει κάνει τη διάκριση μεταξύ γραφής και σχεδίου, και δεν διαχωρίζει αριθμούς και γράμματα. Στις απαντήσεις του επικρατεί η εικονιστική αντίληψη, όπως φαίνεται για παράδειγμα στη λέξη «πεταλούδα» που τη θεωρεί μικρή, ή στην «αρκούδα» που πιστεύει ότι είναι μεγάλη, γιατί μοιάζει με άνθρωπο. Επίσης, η λέξη «γάτες» θεωρεί ότι είναι μεγαλύτερη από την λέξη «γάτα», γιατί και οι γάτες είναι πιο πολλές. Αλλά και η λέξη «σκύλος» είναι πιο μεγάλη από τη λέξη «κουτάβι» γιατί ο σκύλος έχει μεγάλα πόδια. Μας είπε τις λέξεις θάλασσα και μπανάνα.</p>	<p>Στις κάρτες ανάγνωσης διάβασε: τρένο, άλογο, παιδική χαρά.</p> <p>Στις καρτέλες ανάγνωσης προφανώς δεν ήταν σε θέση να καταλάβει τι του ζητήσαμε, και απλά τις τοποθέτησε με τη σειρά που του τις δείξαμε, μία στη στήλη του Ναι και μία στη στήλη του Όχι.</p>

ΛΕΞΕΙΣ	Θάλασσα, μπανάνα.
ΓΡΑΜΜΑΤΑ <p>Μας διαβάζει « κόλλα, μήλο, κέικ, αχλάδι».</p> <p>Κάθε λέξη αντιστοιχεί σε ένα κύκλο .</p>	 <small>Γράμματα</small> <small>Κωνσταντίνος Χ.</small>

<p>ΑΡΙΘΜΟΙ</p> <p>Διαβάζει «τέσσερα» και «πέντε».</p>	
<p>ΟΝΟΜΑ</p> <p>Μας διαβάζει το όνομα και το επίθετο του, δείχνει το σχήμα καθώς διαβάζει. Όταν κρύβουμε το πρώτο μισό του σχήματος μας λέει το όνομα και το επίθετό του, το ίδιο κάνει και όταν κρύβουμε το δεύτερο μισό του σχήματος που ζωγράφισε.</p>	
<p>ΠΕΤΑΛΟΥΔΑ</p> <p>Θεωρεί ότι είναι μικρή λέξη επειδή η πεταλούδα είναι μικρή.</p>	
<p>ΒΟΥΝΟ</p> <p>Θεωρεί ότι είναι μεγάλη λέξη, δεν αιτιολογεί. Από τις δύο λέξεις πιστεύει ότι η λέξη «βουνό» είναι μεγαλύτερη, δεν αιτιολογεί. Δίπλα στη λέξη ζωγραφίζει ένα βουνό.</p>	
<p>ΚΟΥΝΟΥΠΙ</p> <p>Θεωρεί ότι είναι μικρή λέξη, δεν αιτιολογεί.</p>	
<p>ΑΡΚΟΥΔΑ</p> <p>Θεωρεί ότι είναι μεγάλη λέξη, δεν αιτιολογεί.</p> <p>Από τις δύο πιστεύει ότι η λέξη «αρκούδα» είναι μεγαλύτερη γιατί μοιάζει με άνθρωπο.</p>	

Η ΑΡΚΟΥΔΑ ΤΡΩΕΙ ΜΕΛΙ	
ΓΑΤΑ - ΓΑΤΕΣ Θεωρεί ότι η λέξη «γάτες» είναι πιο μεγάλη από τη λέξη «γάτα» γιατί οι γάτες είναι πιο πολλές.	
ΣΚΥΛΟΣ - ΚΟΥΤΑΒΙ Θεωρεί ότι η λέξη «σκύλος» είναι πιο μεγάλη από τη λέξη «κουτάβι» γιατί ο σκύλος έχει πιο μεγάλα πόδια.	

ΚΑΡΤΕΛΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ	ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΔΙΑΒΑΣΤΟΥΝ;	ΓΙΑΤΙ;
το	ΝΑΙ	ΔΕΝ ΞΕΡΩ
4	ΟΧΙ	
από	ΟΧΙ	
ρουλούσι	ΝΑΙ	
ΓΑΤΑ	ΟΧΙ	
Υ	ΟΧΙ	
μμμ	ΝΑΙ	
εδω	ΟΧΙ	
ΑΑΑ	ΟΧΙ	
οιβη	ΝΑΙ	
κουνούπι	ΝΑΙ	
Α	ΝΑΙ	
Η	ΟΧΙ	
πόρτα	ΝΑΙ	
215	ΝΑΙ	
ΤΧΔΜ	ΝΑΙ	
αεροπλάνο	ΟΧΙ	
	ΟΧΙ	

ΜΑΡΙΑ Μ. (4χρ. 5μ.)

ΜΑΡΙ	ΔΟΚΙΜΑΣΙΕΣ ΓΡΑΦΗΣ	ΔΟΚΙΜΑΣΙΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ
	Η Μαρία Μ. είναι στο προσυλλαβικό	Στις κάρτες ανάγνωσης μας διαβάζει:

<p>στάδιο. Στα δείγματα γραφής της χρησιμοποιεί στο σύνολο δέκα γράμματα [μ], [α], [ρ], [χ], [ι], [ο], [ν], [υ], [λ], [ε] τα οποία εναλλάσσει για να σχηματίσει τις λέξεις που τις ζητάμε. Πιο συχνά εμφανίζονται το [χ] και το [ο], γράμματα που υπάρχουν στο επίθετό της, κάτι που δεν μας κάνει εντύπωση καθώς το όνομα Μαρία είναι συνηθισμένο και υπάρχει η πιθανότητα στον παιδικό σταθμό να την προσφωνούν με το επίθετο για να ξεχωρίζει από τις υπόλοιπες Μαρίες και ενδεχομένως η προσοχή της να έχει επικεντρωθεί στο επίθετο. Ο μικρότερος αριθμός γραμμάτων που χρησιμοποιεί για να σχηματίσει μία λέξη είναι τα τρία, ενώ συχνότερα χρησιμοποιεί τέσσερα ή πέντε γράμματα. Παρόλο που το [ι] είναι από τα γράμματα που χρησιμοποιεί, όταν μας γράφει το όνομά της το παραλείπει γράφοντας –ΜΑΡΑ-. Διαβάζοντάς το δείχνει το [μ] και λέει –μαρί-, ενώ στα υπόλοιπα διαβάζει /α/ παρατεταμένο, φανερώνοντας μία συλλαβική αντίληψη. Στις συγκρίσεις των λέξεων διακρίνουμε μία εικονιστική αντίληψη, κυρίως στη σύγκριση σκύλος –κουτάβι, που ξεκάθαρα θεωρεί μεγαλύτερη λέξη το «σκύλο», καθώς ο σκύλος είναι πιο μεγάλος.</p>	<p>τρένο, άλογο, παιχνίδια.</p> <p>Στις καρτέλες ανάγνωσης φαίνεται να παίζει ρόλο στις απαντήσεις η ποσότητα των γραμμάτων. Στις λέξεις «από» και «το» απαντάει αρνητικά γιατί έχουν λίγα γράμματα. Στην καρτέλα με τα τρία [μ], ωστόσο, όπως και στην καρτέλα «εδώ» απαντάει καταφατικά, στη δεύτερη μάλιστα, τονίζει ότι έχει τρία γράμματα και δεν είναι όπως τα τρία [α], δείχνοντάς μας την καρτέλα «ΑΑΑ», στην οποία αποφαινεται αρνητικά. Επίσης, στην καρτέλα «Α» απαντάει ότι ξέρει να το διαβάζει, άρα μπορεί να διαβαστεί, ενώ στην καρτέλα «Η» απαντάει αρνητικά γιατί έχει μόνο ένα γράμμα. Αναγνωρίζει την καρτέλα με το ένα σύμβολο ότι δεν είναι γράμμα, μπερδεύεται όμως στην καρτέλα με τα τέσσερα σύμβολα και απαντάει ότι μπορεί να το διαβάσει.</p>
---	---

ΛΕΞΕΙΣ	Δεν ήθελε να μας πει λέξεις.
ΓΡΑΜΜΑΤΑ Δεν θέλει να διαβάσει τα γράμματα.	ΑΡΟΜΧΡ
ΑΡΙΘΜΟΙ Δεν θέλει να διαβάσει τους αριθμούς.	15 73
ΟΝΟΜΑ Μας διαβάζει το όνομα της δείχνοντας. Αρχικά δείχνει το [μ] και λέει –Μαρία- στη συνέχεια αλλάζει γνώμη και δείχνει το [μ] λέγοντας –Μαρί- και τα υπόλοιπα λέγοντας /α/ παρατεταμένο.	ΜΑΡΑ
ΠΕΤΑΛΟΥΔΑ Θεωρεί ότι είναι μεγάλη λέξη γιατί έτσι της το λέει το μυαλό της.	ΧΡΙΟΑ
ΒΟΥΝΟ Θεωρεί ότι είναι μεγάλη λέξη επειδή είδε τα γράμματα. Πιο μεγάλη λέξη από τις δύο θεωρεί το «βουνό» επειδή όπως λέει « έτσι το ξέρω»	ΡΧΙΟΜ ΝΡΟΧΟ
ΚΟΥΝΟΥΠΙ Θεωρεί ότι είναι μεγάλη λέξη, όταν τη ρωτάμε γιατί, μας λέει ότι βλέπει τα γράμματα.	ΜΧΧΛ ΧΡΟΛ
ΑΡΚΟΥΔΑ Δεν μας λέει αν είναι μικρή ή μεγάλη λέξη. Δεν μας λέει ποια από τις δύο λέξεις είναι μεγαλύτερες.	ΧΜΛΟΧ

Η ΑΡΚΟΥΔΑ ΤΡΩΕΙ ΜΕΛΙ	
ΓΑΤΑ Θεωρεί ότι είναι μικρή λέξη.	
ΓΑΤΕΣ Θεωρεί ότι η λέξη «γάτες» είναι η μεγαλύτερη λέξη επειδή ξέρει όπως μας λέει τα γράμματα.	
ΣΚΥΛΟΣ Μεγάλη η λέξη όπως και ο σκύλος.	
ΚΟΥΤΑΒΙ Μικρή λέξη αφού είναι μικρό. Από τις δύο λέξεις πιο μεγάλη θεωρεί τη λέξη «σκύλος» επειδή και ο σκύλος είναι πιο μεγάλος.	

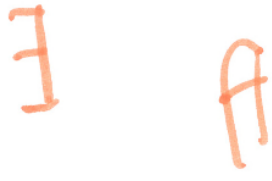
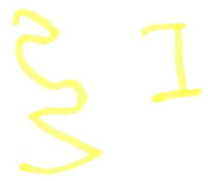
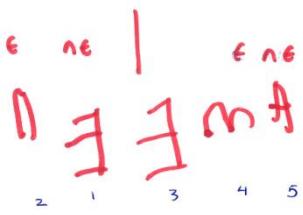

ΚΑΡΤΕΛΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ	ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΔΙΑΒΑΣΤΟΥΝ;	ΓΙΑΤΙ;
το	ΟΧΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΧΕΙ ΠΙΟ ΛΙΓΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
4	ΝΑΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΙΜΑΙ Η ΜΑΡΙΑ ΠΟΥ ΤΟ ΔΙΑΒΑΖΩ
από	ΟΧΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΧΕΙ ΛΙΓΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
λουλουδι	ΝΑΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΑΥΤΗ ΤΗ ΜΕΡΙΑ
ΓΑΤΑ	ΝΑΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΧΕΙ ΠΙΟ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΟ ΑΥΤΑ (ΔΕΙΧΝΕΙ ΤΟ από), ΕΚΕΙΝΑ ΕΙΝΑΙ ΤΡΙΑ, ΑΥΤΑ ΕΙΝΑΙ 4
☿	ΟΧΙ	ΓΙΑΤΙ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΓΡΑΜΜΑ

μμμ	ΝΑΙ	ΜΠΟΡΟΥΜΕ ΑΛΛΑ ΔΕΝ ΞΕΡΩ ΝΑ ΤΟ ΔΙΑΒΑΣΩ
εδω	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΤΡΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΟΠΩΣ ΑΥΤΑ (ΔΕΙΧΝΕΙ ΤΑ 3 ΑΛΦΑ)
ΑΑΑ	ΟΧΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΧΕΙ ΤΡΙΑ ΑΛΦΑ
οιβη	ΝΑΙ	ΓΙΑΤΙ ΜΠΟΡΩ ΝΑ ΤΟ ΔΙΑΒΑΣΩ
κουνούπι	ΝΑΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
Α	ΝΑΙ	ΓΙΑΤΙ ΞΕΡΩ ΝΑ ΤΟ ΔΙΑΒΑΣΩ
Η	ΟΧΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΧΕΙ 1 ΓΡΑΜΜΑ
πόρτα	ΝΑΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
215	ΝΑΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΧΕΙ ΑΡΙΘΜΟΥΣ
ΤΧΔΜ	ΝΑΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΧΕΙ 1-2-3-4 ΓΡΑΜΜΑΤΑ
αεροπλάνο	ΝΑΙ	ΑΥΤΟ ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΑΡΑ ΜΠΟΡΟΥΜΕ
	ΟΧΙ	ΓΙΑΤΙ ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΕΛΕΝΗ (4χρ. 9μ.)

	ΔΟΚΙΜΑΣΙΕΣ ΓΡΑΦΗΣ	ΔΟΚΙΜΑΣΙΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ
ΕΛΕΝΗ	<p>Η Έλενα είναι στο προσυλλαβικό στάδιο. Δεν κάνει διάκριση ανάμεσα σε γράμματα και αριθμούς, ενώ σε κάποιες παραγωγές της εμφανίζονται και ψευδογράμματα. Το γράμμα που επικρατεί και εμφανίζεται συχνότερα είναι το αρχικό του ονόματός της, το οποίο γράφει με ανάποδη φορά. Γενικότερα, τις περισσότερες φορές αποδίδει τα γραφήματα ανάποδα, και δεν ξεκινάει πάντα από αριστερά στα δεξιά. Ίσως παίζει ρόλο ότι χρησιμοποιεί το αριστερό της χέρι, που όπως μας πληροφόρησε η νηπιαγωγός του</p>	<p>Στις κάρτες ανάγνωσης διάβασε: τρένο, άλογο και παιδική χαρά.</p> <p>Στις καρτέλες ανάγνωσης δε φαίνεται να ήταν σε θέση να μπορεί να νοηματοδοτήσει τη διαδικασία και φάνηκε να την κουράζει, ήταν ιδιαίτερα ανήσυχη και ανυπομονούσε να τελειώσει. Αρνητικά απάντησε στην καρτέλα «το», γιατί είναι μόνο δύο, στην καρτέλα «Η» γιατί είναι μόνο ένα, στην «πόρτα», γιατί είναι μεγάλο για εκείνη, στο «αεροπλάνο» γιατί δεν είναι σωστό, και στην κενή καρτέλα γιατί δεν έχει γράμματα. Αναγνώρισε τις δύο καρτέλες</p>

<p> τμήματος, είναι το χέρι που χρησιμοποιεί ως επί το πλείστον, σε όλες της τις δραστηριότητες. Δείχνει να έχει κάποια συλλαβική αντίληψη, όταν για παράδειγμα στη λέξη «κουνούπι» διαβάζει συλλαβικά, ένα γράφημα για κάθε συλλαβή, χρησιμοποιώντας τα τρία πρώτα γράμματα που έχει αποδώσει στο χαρτί και αγνοώντας τα τελευταία δύο. Αλλά και στο όνομά της όταν κρύψαμε δύο γράμματα, διάβασε -Ε-λε-, το οποίο επανέλαβε όταν κρύψαμε και τα τρία τελευταία γράμματα. Και στη λέξη «κουτάβι», χρησιμοποίησε τρία γράμματα και διάβασε συλλαβικά. Στη λέξη «γάτες» που πάλι την απέδωσε με τρία γράμματα, έλυσε το πρόβλημα διαβάζοντας συλλαβικά και δείχνοντας τα δύο πρώτα γράμματα, ενώ αρκέστηκε να επαναλάβει ολόκληρη τη λέξη για το γράμμα που υπολειπόταν. Στη σύγκριση των λέξεων η εικονιστική αντίληψη υπερίσχυσε καθώς, για παράδειγμα, η λέξη «αρκούδα» είναι πιο μεγάλη από τη λέξη «κουνούπι» 'γιατί και η αρκούδα είναι μεγάλη και πελώρια'. Στις λέξεις που της ζητήσαμε να μας πει επέλεξε δύο κύρια ονόματα «Μαρία» και «Κωνσταντίνος», τα ονόματα των καλύτερών της φίλων. </p>	<p>με τους αριθμούς.</p>
---	--------------------------

ΛΕΞΕΙΣ	Μαρία, Κωνσταντίνος.
ΓΡΑΜΜΑΤΑ Διάβασε /ε/ και /α/	
ΑΡΙΘΜΟΙ	
ΟΝΟΜΑ διάβασε –ΕΛΕΝΑ- δείχνοντας τα 3 πρώτα γράμματα, κρύψαμε τα δύο πρώτα διάβασε –ΕΛΕ- , κρύψαμε τα τελευταία διάβασε πάλι –ΕΛΕ.	
ΠΕΤΑΛΟΥΔΑ Διάβασε -πε-τα-λούδα-, γράφει από δεξιά προς αριστερά, είπε ότι είναι μικρή, μεγάλη, μεσαία.	
ΒΟΥΝΟ Διάβασε -βου-νο-, -βου-νο-, γράφει από δεξιά προς αριστερά, η λέξη είναι μεσαία, και συγκριτικά με την πεταλούδα είπε ότι και οι δυο είναι ωραίες.	
ΚΟΥΝΟΥΠΙ είναι μικρή λέξη γιατί είναι μικρά τα κουνούπια, διάβασε -κου-νου-πι-αντιστοιχώντας στα 3 πρώτα γράμματα.	
ΑΡΚΟΥΔΑ είναι μεγάλη γιατί είναι μεγάλες οι αρκούδες και πολύ φωνητική, σε σύγκριση με το «κουνούπι» είναι πιο μεγάλη γιατί είναι μεγάλη και πελώρια.	

Η ΑΡΚΟΥΔΑ ΤΡΩΕΙ ΜΕΛΙ Διάβασε -αρ – κουδα-	
ΣΚΥΛΟΣ είναι πιο μεγάλη λέξη γιατί είναι μεγάλος ο σκύλος.	
ΚΟΥΤΑΒΙ διάβασε -κου-τα-βι-, κάνοντας αντιστοίχιση ένα γράφημα μία συλλαβή.	
ΓΑΤΕΣ διάβασε -γα –τες -γατες	
ΓΑΤΑ στη σύγκριση η λέξη «γάτες» είναι πιο μεγάλη γιατί είναι πολλά ονόματα	

ΚΑΡΤΕΛΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ	ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΔΙΑΒΑΣΤΟΥΝ;	ΓΙΑΤΙ;
το	ΟΧΙ	ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΟ ΔΥΟ
4	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΤΕΣΣΕΡΑ
από	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΜΙΚΡΟ
χαυχαύει	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΥ ΕΥΚΟΛΟ
ΓΑΤΑ	ΝΑΙ	ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΥ ΜΕΓΑΛΟ
ω	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΜΙΑ ΩΡΑΙΑ ΦΑΤΣΟΥΛΑ
μμμ	ΝΑΙ	ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΚΑΘΟΛΟΥ ΔΥΣΚΟΛΟ
εδω	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΩΡΑΙΟ
ΑΑΑ	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΤΡΙΑ ΑΛΦΑ
οιβη	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΜΙΚΡΟ
κουνούπι	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΩΡΑΙΟ

Α	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΩΡΑΙΟ
Η	ΟΧΙ	ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΟ ΕΝΑ
πόρτα	ΟΧΙ	ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΥ ΜΕΓΑΛΟ ΓΙΑ ΜΕΝΑ
215	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΑΡΙΘΜΟΙ
ΤΧΔΜ	ΝΑΙ	ΕΧΩ ΤΗΝ ΜΑΝΑ ΜΟΥ ΚΑΙ ΜΟΥ ΜΑΘΑΙΝΕΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ, ΕΧΩ ΚΑΙ ΤΑΜΠΛΕΤ
αεροπλάνο	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΣΩΣΤΟ
	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΜΑΡΩ (4χρ. 3μ.)

	ΔΟΚΙΜΑΣΙΕΣ ΓΡΑΦΗΣ	ΔΟΚΙΜΑΣΙΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ
ΜΑΡΩ	<p>Η Μάρω είναι στο προσυλλαβικό στάδιο. Χρησιμοποιεί σε όλες τις παραγωγές σε διάφορες παραλλαγές, συγκεκριμένα σύμβολα που μοιάζουν αρκετά με συμβατικά γράμματα, κάποια από το όνομά της, συγκεκριμένα το [ο], το [ρ], το [μ], ένα σύμβολο που άλλοτε μοιάζει περισσότερο με το [β] και άλλοτε με τον αριθμό 8, το [ι] που κάποιες φορές του βάζει τελεία, όπως το λατινικό [i], και το [α]. Δεν κάνει τη διάκριση ανάμεσα στα γράμματα και τους αριθμούς. Δεν ακολουθεί τη σύμβαση της γραφής από τα αριστερά προς τα δεξιά. Μπορεί να γράψει ένα σύμβολο και να το πλαισιώσει με ένα άλλο σύμβολο αριστερά του και μετά ένα σύμβολο δεξιά του. Προς το τέλος της δοκιμασίας φαίνεται να έχει κουραστεί και τα σύμβολα που χρησιμοποιεί είναι λιγότερο ευδιάκριτα. Όλες οι απαντήσεις</p>	<p>Στις κάρτες ανάγνωσης διάβασε: τρένο, άλογο, παιχνίδια.</p> <p>Στις καρτέλες ανάγνωσης δε φαίνεται να κάνει διάκριση ανάμεσα σε σύμβολα, γράμματα ή αριθμούς. Στις απαντήσεις της ρόλο έπαιξε η ποσότητα των συμβόλων. Σε όλες απάντησε καταφατικά, εκτός από καρτέλες που έχουν ένα ή δύο σύμβολα, όπως και στην κενή γιατί όπως διευκρίνισε είναι άδειο.</p>

	της φανερώνουν εικονιστική αντίληψη. Μας έδωσε τις λέξεις «μαρκαδόροι» και «καρδούλα».	
--	---	--

ΛΕΞΕΙΣ	Μαρκαδόρος, καρδούλα.
ΓΡΑΜΜΑΤΑ διάβασε «μαρκαδόρος», «καρδούλα»	
ΑΡΙΘΜΟΙ διάβασε «καρδούλα»	
ΟΝΟΜΑ Πρώτα διάβασε «μαρκαδόρος», μετά «Μάρω», όταν κρύψαμε τα δύο πρώτα διάβασε «καρδούλα», όταν κρύψαμε τα δύο τελευταία διάβασε «μαρκαδόρος»	
ΠΕΤΑΛΟΥΔΑ το διάβασε όλο μαζί, είπε ότι είναι μεγάλη λέξη γιατί έχει μεγάλα φτερά	
ΒΟΥΝΟ είπε ότι είναι μεγάλη λέξη γιατί είναι μεγάλο βουνό Ανάμεσα στις λέξεις «πεταλούδα» και «βουνό» πιο μεγάλη είναι η πεταλούδα γιατί έχει μεγάλα φτερά.	

ΚΟΥΝΟΥΠΙ είναι μικρή λέξη γιατί έχει πολύ μικρά πόδια (οι αριθμοί υποδεικνύουν τη σειρά που τα έγραψε)	
ΑΡΚΟΥΔΑ είναι μεγάλη λέξη γιατί έχει μεγάλα πόδια Σε σύγκριση με το «κουνούπι», είναι η πιο μεγάλη για τον ίδιο λόγο, έχει μεγάλα πόδια	
Η ΑΡΚΟΥΔΑ ΤΡΩΕΙ ΜΕΛΙ	
ΓΑΤΕΣ είναι πιο μεγάλη λέξη από τη «γάτα» γιατί είναι πιο πολλές	
ΓΑΤΑ	
ΣΚΥΛΟΣ - ΚΟΥΤΑΒΙ Η λέξη «σκύλος» είναι πιο μεγάλη λέξη γιατί έχει μεγάλα νύχια.	

ΚΑΡΤΕΛΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ	ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΔΙΑΒΑΣΤΟΥΝ;	ΓΙΑΤΙ;
το	ΟΧΙ	ΕΧΕΙ ΔΥΟ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
4	ΟΧΙ	ΕΧΕΙ ΕΝΑ ΓΡΑΜΜΑ
από	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
αουαουσι	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΓΑΤΑ	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
μμμ	ΟΧΙ	ΕΧΕΙ ΕΝΑ ΓΡΑΜΜΑ
μμμ	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
εδω	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΑΑΑ	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

οίβη	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
κουνούπι	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
Α	ΟΧΙ	ΕΧΕΙ ΕΝΑ ΓΡΑΜΜΑ
Η	ΟΧΙ	ΕΧΕΙ ΕΝΑ ΓΡΑΜΜΑ
πόρτα	ΝΑΙ	ΜΠΟΡΟΥΜΕ
215	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΤΧΔΜ	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
αεροπλανο	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
	ΟΧΙ	ΕΙΝΑΙ ΑΔΕΙΟ

ΜΑΡΙΟΣ (4χρ. 1μ.)

	ΔΟΚΙΜΑΣΙΕΣ ΓΡΑΦΗΣ	ΔΟΚΙΜΑΣΙΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ
ΜΑΡΙΟΣ	<p>Ο Μάριος είναι στο προσυλλαβικό στάδιο και γράφει με σκαριφήματα, συγκεκριμένα όλες οι παραγωγές του έχουν αποδοθεί με μία κυματιστή γραμμή. Ωστόσο, διατηρεί μία γραμμικότητα που θα έλεγε κανείς ότι τα σκαριφήματά του τείνουν να προσομοιάσουν με συμβατική γραφή. Στις συγκρίσεις που κάνει χωρίς να αιτιολογεί διαφαίνεται μία εικονιστική αντίληψη.</p>	<p>Στις κάρτες ανάγνωσης διάβασε: τρένο, άλογο, ρομπότ.</p> <p>Ο Μάριος εκτός από την κενή καρτέλα που απάντησε αρνητικά γιατί δεν έχει γράμμα, στις περισσότερες καρτέλες αιτιολογούσε τις επιλογές του, που φαίνονται να είναι μάλλον τυχαίες, με το αν είναι εύκολες ή δύσκολες. Ωστόσο, φαίνεται ότι έχει αντιληφθεί το γεγονός ότι είναι αναγκαία η ύπαρξη γραμμάτων προκειμένου να διαβαστεί κάτι, κρίνοντας από τις απαντήσεις του σε τρεις καρτέλες που έκανε αναφορά στα γράμματα.</p>

ΛΕΞΕΙΣ	Δεν ήθελε να μας πει κάποια λέξη.
ΓΡΑΜΜΑΤΑ Δεν θέλει να μας διαβάσει αυτό που έχει γράψει.	

<p>ΑΡΙΘΜΟΙ</p> <p>Γράφει το γράμμα [χ], μας διαβάζει /χι/, θεωρεί ότι είναι αριθμός.</p>	
<p>ΟΝΟΜΑ</p> <p>Δεν θέλει να μας διαβάσει αυτό που έχει γράψει.</p>	
<p>ΠΕΤΑΛΟΥΔΑ</p> <p>Δεν μας λέει αν είναι μεγάλη ή μικρή λέξη.</p>	
<p>ΒΟΥΝΟ</p> <p>Δεν μας λέει αν είναι μεγάλη ή μικρή λέξη. Ανάμεσα στις δύο λέει θεωρεί πως το «βουνό» είναι πιο μεγάλη, δεν αιτιολογεί.</p>	
<p>ΚΟΥΝΟΥΠΙ</p> <p>Δεν μας λέει αν είναι μεγάλη ή μικρή λέξη.</p>	
<p>ΑΡΚΟΥΔΑ</p> <p>Δεν μας λέει αν είναι μεγάλη ή μικρή λέξη. Ανάμεσα στις δύο λέξεις θεωρεί ότι η λέξη αρκούδα είναι πιο μεγάλη.</p>	
<p>Η ΑΡΚΟΥΔΑ ΤΡΩΕΙ ΜΕΛΙ</p>	
<p>ΓΑΤΑ - ΓΑΤΕΣ</p> <p>Τραβάει μία μικρή γραμμή για τη λέξη γάτα. Τραβάει μία μεγαλύτερη γραμμή για τη λέξη γάτες, δεν μας λέει ποια λέξη είναι πιο μεγάλη.</p>	

ΣΚΥΛΟΣ – ΚΟΥΤΑΒΙ Θεωρεί ότι η λέξη σκύλος είναι πιο μεγάλη, δεν αιτιολογεί.	
---	--

ΚΑΡΤΕΛΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ	ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΔΙΑΒΑΣΤΟΥΝ;	ΓΙΑΤΙ;
το	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΕΥΚΟΛΟ
4	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΕΥΚΟΛΟ
από	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΕΥΚΟΛΟ
λουλούδι	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΕΥΚΟΛΟ
ΓΑΤΑ	ΟΧΙ	
γ	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΕΥΚΟΛΟ
μμμ	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΚΙ ΑΥΤΟ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
εδω	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΑΑΑ	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΕΥΚΟΛΟ
οιδη	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΕΥΚΟΛΟ
κουνούπι	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΕΥΚΟΛΟ
Α	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΕΥΚΟΛΟ
Η	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΕΝΑ ΓΡΑΜΜΑ
πάρτα	ΟΧΙ	
215	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΕΥΚΟΛΟ
ΤΧΔΜ	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΕΥΚΟΛΟ
αεροπλάνο	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΚΙ ΑΥΤΟ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑ

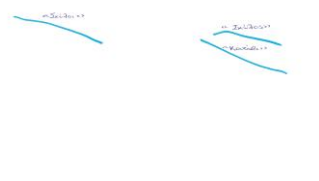
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤ. (4χρ.)

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤ.	ΔΟΚΙΜΑΣΙΕΣ ΓΡΑΦΗΣ	ΔΟΚΙΜΑΣΙΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ
	Ο Κωνσταντίνος Στ. είναι στο προσυλλαβικό στάδιο. Στις παραγωγές του βλέπουμε να χρησιμοποιεί κύκλους και γραμμές ως επί το πλείστον. Παρατηρούμε και στις απαντήσεις του Κωνσταντίνου σύγχυση της λέξης με το σημαινόμενο της. Στις περισσότερες λέξεις μπόρεσε να αιτιολογήσει την	Στις κάρτες ανάγνωσης διάβασε: τρένο, άλογο, τρενάκι. Τις καρτέλες ανάγνωσης τις μοίρασε ισομερώς στις δύο στήλες. Οι αιτιολογήσεις του ξεκινούσαν συνήθως με το «για» και έλεγε αυτό που του ερχόταν στο μυαλό, παίρνοντας κάποιες φορές ιδέες από τον περιβάλλοντα χώρο.

	<p>απάντησή του, και από τις απαντήσεις αυτές διαφαίνεται και στον Κωνσταντίνο μία εικονιστική αντίληψη. Επίσης, φαίνεται ότι αποδίδει κάθε σύμβολο σε μία λέξη, όπως για παράδειγμα όταν του ζητήσαμε να μας γράψει γράμματα, σχημάτισε τέσσερις κύκλους, τους οποίους ονομάτισε με τέσσερα διαφορετικά αντικείμενα. Αλλά και στο όνομά του, σχημάτισε δύο κύκλους αποδίδοντας τον πρώτο στο όνομά του και το δεύτερο στο επίθετό του.</p>	
--	---	--

ΛΕΞΕΙΣ	Δεν ήθελε να μας πει κάποια λέξη.
ΓΡΑΜΜΑΤΑ <p>Όταν του ζητήσαμε να μας διαβάσει τα γράμματα που έγραψε εκείνος μας είπε «αυγό, πέτρα αχινός, αυγό» σε αντιστοιχία με τους κύκλους που ζωγράφισε.</p>	 <p>«Γράμματα»</p> <p>Κωνσταντίνος ΣΕ.</p>
ΑΡΙΘΜΟΙ <p>Μας λέει πως έχει γράψει τον αριθμό ένα, δεν θέλει να γράψει κάποιον άλλο αριθμό.</p>	 <p>«Αριθμός»</p> <p>Κωνσταντίνος ΣΕ.</p>
ΟΝΟΜΑ <p>Μας διαβάζει το όνομα και το επίθετο του, δείχνοντας για τον πρώτο κύκλο το όνομα και για τον δεύτερο το επίθετο. Όταν του κρύβουμε τον πρώτο κύκλο μας λέει μόνο το όνομα του, όταν του κρύβουμε τον δεύτερο</p>	 <p>«Όνομα»</p> <p>Κωνσταντίνος ΣΕ.</p>

κύκλο μας λέει και το όνομα και το επίθετο του.	
ΠΕΤΑΛΟΥΔΑ Θεωρεί ότι η «πεταλούδα» είναι μεγάλη λέξη, δεν θέλει να μας εξηγήσει γιατί.	 <p>«ΠΕΤΑΛΟΥΔΑ»</p> <p>Κυριακίνας Στ.</p> <p>Κυριακίνας Στ.</p>
ΒΟΥΝΟ Θεωρεί πως είναι μεγάλη λέξη γιατί είναι κατηφορική. Θεωρεί ότι η «πεταλούδα» είναι πιο μεγάλη από τη λέξη «βουνό», δεν αιτιολογεί	 <p>«ΒΟΥΝΟ»</p> <p>Κυριακίνας Στ.</p>
ΚΟΥΝΟΥΠΙ Θεωρεί ότι είναι μικρή λέξη, δεν αιτιολογεί.	 <p>«ΚΟΥΝΟΥΠΙ»</p> <p>Κυριακίνας Στ.</p>
ΑΡΚΟΥΔΑ Θεωρεί ότι είναι μεγάλη λέξη γιατί οι αρκούδες έχουν μεγάλα πόδια. Ανάμεσα στις δύο λέξεις θεωρεί την «αρκούδα» μεγαλύτερη επειδή οι αρκούδες είναι πιο μεγάλες από τα κουνούπια	 <p>«ΑΡΚΟΥΔΑ»</p> <p>Κυριακίνας Στ.</p>
Η ΑΡΚΟΥΔΑ ΤΡΩΕΙ ΜΕΛΙ	
ΓΑΤΑ - ΓΑΤΕΣ Θεωρεί ότι η λέξη «γάτες» είναι πιο μεγάλη από τη λέξη «γάτα» επειδή οι γάτες έχουν μεγάλα πόδια.	 <p>«ΓΑΤΑ»</p> <p>Κυριακίνας Στ.</p> <p>Κυριακίνας Στ.</p>

ΣΚΥΛΟΣ - ΚΟΥΤΑΒΙ Θεωρεί ότι η λέξη «κουτάβι» είναι πιο μεγάλη λέξη γιατί το κουτάβι έχει μεγάλη ουρά. Επιλέγει να γράψει και τη λέξη «σκυλάκι».	
---	--

ΚΑΡΤΕΛΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ	ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΔΙΑΒΑΣΤΟΥΝ;	ΓΙΑΤΙ;
το	ΟΧΙ	ΓΙΑ ΦΥΤΑ
4	ΝΑΙ	ΜΙΑ ΜΠΑΛΑ ΕΧΕΙ ΝΕΡΟ
από	ΟΧΙ	ΓΙΑ ΦΥΛΛΑ
λουλούδι	ΝΑΙ	Η ΑΡΚΟΥΔΑ
ΓΑΤΑ	ΝΑΙ	ΓΙΑ ΠΟΡΤΜΠΑΓΚΑΖ
♀	ΟΧΙ	ΓΙΑ ΜΑΝΙΤΑΡΙ
μμμ	ΝΑΙ	ΓΙΑ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟ
εδω	ΟΧΙ	ΓΙΑ ΚΑΡΕΚΛΕΣ
ΑΑΑ	ΟΧΙ	
οιβη	ΟΧΙ	ΤΟ ΚΑΡΑΒΙ
κουνούπι	ΟΧΙ	ΚΟΛΥΜΠΑΜΕ
Α	ΟΧΙ	ΓΙΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ
Η	ΝΑΙ	ΓΙΑ ΜΙΑ ΣΠΗΛΙΑ
πόρτα	ΟΧΙ	ΕΙΝΑΙ ΧΑΡΤΙ
215	ΝΑΙ	
ΤΧΔΜ	ΝΑΙ	ΘΑ ΠΑΜΕ ΣΕ ΕΝΑ ΒΟΥΝΟ
αεροπλάνο	ΝΑΙ	ΓΙΑ ΑΓ. ΒΑΣΙΛΗ
	ΝΑΙ	ΓΙΑ ΠΟΔΗΛΑΤΟ

ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΑΡΧΙΚΗΣ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΔΟΚΙΜΑΣΙΩΝ ΓΡΑΦΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΕΛΕΓΧΟΥ

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της ομάδας ελέγχου, όλα τα παιδιά είναι στο προσυλλαβικό στάδιο. Ο Κωνσταντίνος Χ., ο Μάριος και ο Κωνσταντίνος Σ. μας έδωσαν δείγματα γραφής που είναι χαρακτηριστικά του 1^{ου} σταδίου γραφής, με σκαριφήματα, κυματιστές γραμμές, κάποιους κύκλους, τα οποία μας δίνουν να καταλάβουμε ότι διακρίνουν από το σχέδιο όπως χαρακτηριστικά στην περίπτωση του Κωνσταντίνου Χ. που έκανε ένα ακανόνιστο σχήμα σαν κύκλο για να απεικονίσει τη λέξη βουνό και δίπλα θέλησε να το ζωγραφίσει. Στις αντιλήψεις τους διαφαίνεται μία εικονιστική αντίληψη, παρόλο που ο Μάριος έδωσε μόνο δύο απαντήσεις χωρίς να αιτιολογήσει, οι οποίες ωστόσο ήταν οι αναμενόμενες, συγκεκριμένα ότι η λέξη βουνό είναι πιο μεγάλη από την λέξη πεταλούδα και η λέξη

αρκούδα είναι πιο μεγάλη από τη λέξη κουνούπι. Από τους τρεις ο Κωνσταντίνος Χ. είναι ο μόνος που μας έδωσε δύο λέξεις, και οι δύο ουσιαστικά: θάλασσα και μπανάνα.

Η Μαρία Μ., η Έλενα και η Μάρω είναι στο 2^ο στάδιο γραφής, και οι δύο πρώτες φανερώνουν μία συλλαβική αντίληψη. Διαφαίνεται στις παραγωγές η υπόθεση της ελάχιστης ποσότητας με εξαίρεση την Ελένη στις λέξεις γάτα και γάτες που τις αποτυπώνει με ένα αντεστραμμένο [ε], και τη Μάρω στη λέξη κουτάβι που χρησιμοποιεί δύο γράμματα, σε συνέχεια όμως της λέξης σκύλος, κάτι που μπορεί να την επηρέασε. Η Μαρία Μ. κάνει διάκριση ανάμεσα σε γράμματα και αριθμούς αλλά δεν δοκίμασε να γράψει όταν της ζητήθηκε. Διακρίνουμε, επίσης, την αρχή της διαφοροποίησης, ως προς τις εναλλαγές των γραμμάτων που επιλέγουν κάθε φορά, με εξαίρεση πάλι την Έλενα στις τελευταίες λέξεις που τις αποδίδει όλες με το γράμμα [ε], δίνοντάς μας όμως την εντύπωση ότι έχει αρχίσει να κουράζεται από τη διαδικασία.

Στις καρτέλες ανάγνωσης ο Κωνσταντίνος Χ. και ο Κωνσταντίνος Στ. φαίνεται να είναι στο «επίπεδο μηδέν», καθώς οι απαντήσεις που δίνουν και ο τρόπος που ταξινομούν τις καρτέλες είναι τυχαίος και δε χρησιμοποιούν κάποιο κριτήριο. Ο Μάριος, αν και στις περισσότερες απαντήσεις δεν μπορούμε να διακρίνουμε τα κριτήριά του, καθώς απαντάει θετικά ή αρνητικά σύμφωνα με το κατά πόσον μία καρτέλα του φαίνεται εύκολη ή δύσκολη, ωστόσο, σε πέντε καρτέλες χρησιμοποιεί ως κριτήριο την ύπαρξη ή όχι γραμμάτων. Οι απαντήσεις των υπολοίπων τριών κοριτσιών, αν και δηλώνουν ότι τα κριτήριά τους δεν είναι σταθερά, ωστόσο διαπιστώνουμε πάλι σε ορισμένες καρτέλες ότι αναδύεται η υπόθεση της ελάχιστης ποσότητας και της εσωτερικής ποικιλίας/διαφοροποίησης.

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΔΥΟ ΟΜΑΔΩΝ

Αυτό που διαπιστώνουμε από τη σύγκριση των αποτελεσμάτων των δύο ομάδων στις δοκιμασίες γραφής και ανάγνωσης είναι το γεγονός ότι, λαμβάνοντας υπόψη την ηλικία τους αλλά και το τυπικό μαθησιακό τους περιβάλλον, βρίσκονται στο ίδιο επίπεδο κατάκτησης γραμματισμού με τις όποιες διαφοροποιήσεις εντοπίσαμε. Όλα τα παιδιά είναι στο προσυλλαβικό στάδιο, με ορισμένα να εμφανίζουν μία συλλαβική αντίληψη που δεν αποτυπώνεται ακόμα στο χαρτί, γεγονός που μας κάνει να σκεφτόμαστε ότι είναι πιο κοντά στο επόμενο στάδιο, το συλλαβικό.

Αυτό που έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον είναι ότι και στις δύο ομάδες είδαμε την προσπάθεια των παιδιών να θεσπίσουν ορισμένα κριτήρια ως προς το τι γράφεται και τι διαβάζεται, χωρίς να είναι ακόμα σταθερά στις απόψεις και αντιλήψεις τους. Ορισμένες από τις αντιλήψεις αυτές που είδαμε να αναδύονται είναι και από τις βασικές υποθέσεις που προκύπτουν από τα ευρήματα της έρευνας των Ferreiro – Teberosky.

Συγκεκριμένα, είδαμε ότι όλα τα παιδιά έχουν ξεχωρίσει το σχέδιο από τη γραφή, ωστόσο, όπως προκύπτει ιδιαίτερα στις κάρτες ανάγνωσης φαίνεται ότι όταν προσπαθούν να ερμηνεύσουν ένα κείμενο που συνοδεύεται από μία εικόνα, αποδίδουν το νόημα της εικόνας στο κείμενο. Υποθέτουν, με άλλα λόγια, ότι η εικόνα και το κείμενο είναι κοντά στο νόημα αλλά διαφέρουν ως προς τη μορφή. Αλλά και στην προσπάθειά τους να παράγουν οι ίδιοι κείμενα, πιστεύουν ότι οι λέξεις θα διατηρούν κάποιες από τις ιδιότητες του αντικειμένου (Ferreiro, Teberosky, 1983: 264).

Ισχυρή φαίνεται να είναι στις αντιλήψεις των παιδιών η υπόθεση του ονόματος. Όλες οι λέξεις που μας έδωσαν τα παιδιά ήταν συγκεκριμένα ουσιαστικά ή κύρια ονόματα, αλλά και στις κάρτες ανάγνωσης δήλωναν μόνο ουσιαστικά σε άμεση αναφορά με τις εικόνες, ακόμα και όταν το κείμενο που συνόδευε την εικόνα ήταν ολόκληρη πρόταση. Η υπόθεση αυτή εμφανίζεται, όπως αναφέρουν οι ερευνήτριες, ακόμα και όταν το κείμενο δε συνοδεύεται από εικόνα, αλλά και στην αυθόρμητη γραφή των παιδιών. Η υπόθεση αυτή δηλώνει ότι τα παιδιά πιστεύουν είτε ότι μόνο τα ονόματα αποτυπώνονται σε μία πρόταση είτε ότι η γραφή απεικονίζει τα ίδια τα αντικείμενα (θεωρούν ότι η δεύτερη αυτή εξήγηση είναι και η πιο ισχυρή) (ό.π.: 265).

Είδαμε, επίσης, να εμφανίζεται στις παραγωγές αλλά και στις αιτιολογήσεις των παιδιών η υπόθεση της ελάχιστης ποσότητας – η αντίληψη, δηλαδή των παιδιών, ότι για να μπορεί να διαβαστεί ένα κείμενο απαιτείται ένας ελάχιστος αριθμός γραμμάτων που είναι τα τρία-. Όπως επίσης και η υπόθεση της εσωτερικής ποικιλίας/διαφοροποίησης, δηλαδή το γεγονός ότι τα παιδιά πιστεύουν ότι για να διαβαστεί ένα κείμενο πρέπει τα γραφήματα που το συνθέτουν να είναι διαφορετικά και όχι ίδια. Το είδαμε σε κάποιες απαντήσεις των παιδιών στις καρτέλες ανάγνωσης αλλά και στις παραγωγές τους (ό.π.: 267).

Επίσης, παρατηρήσαμε ότι υπάρχει σε ορισμένα παιδιά και σε πρώιμο στάδιο η συλλαβική υπόθεση, που θέλει για παράδειγμα, δισύλλαβες λέξεις να αποτυπώνονται με δύο

γράμματα. Όταν προκειμένου να τηρήσουν την αρχή της ελάχιστης ποσότητας τα παιδιά γράφουν αυτή τη λέξη με τρία γράμματα, δημιουργείται μία σύγκρουση και προκειμένου να λυθεί τα παιδιά συλλαβίζουν τη λέξη είτε επαναλαμβάνοντας μία συλλαβή, είτε ομαδοποιώντας δύο γραφήματα για να αντιπροσωπεύουν μία συλλαβή (ό.π.: 269).

4^ο ΜΕΡΟΣ: ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ

1^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ (19/01/2018) **(1 ώρα)**

ΚΑΡΤΕΛΕΣ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

Λαμβάνοντας υπόψη την απόφασή μας με την παρούσα εργασία να εστιάσουμε στο όνομα του παιδιού, θελήσαμε να εισάγουμε την ομάδα ελέγχου στην αξιοποίηση του πίνακα αναφοράς με τα ονόματά τους, στον οποίο θα ανατρέχουν κάθε φορά που το απαιτεί η δραστηριότητα ή όποτε το επιθυμούν οι ίδιοι για να αντλήσουν πληροφορίες, να συγκρίνουν, να ξεχωρίσουν, ή να τη χρησιμοποιήσουν για να υπογράψουν ένα έργο τους. Οι καρτέλες με τα ονόματά τους θα είναι πάντα στο τραπέζι εργασίας σε κάθε δραστηριότητα. Στη μαθησιακό τους περιβάλλον οι καρτέλες ονομάτων δεν είναι μία πρακτική που ακολουθείται προκειμένου να υποστηρίξει τον γραμματισμό των παιδιών, ωστόσο, υπάρχουν καρτέλες με τα ονόματά τους στα συρτάρια τους που βάζουν τις εργασίες τους και στις κρεμάστρες που τοποθετούν τις τσάντες τους.

Τοποθετήσαμε στο τραπέζι τις επτά καρτέλες με τα ονόματα των παιδιών με τυπογραφικά γράμματα, ίδιας γραμματοσειράς και ίδιου μεγέθους.

Η Μελίνα αναγνώρισε πρώτη το όνομά της. Σε ερώτηση μας τι την βοήθησε να το καταλάβει απάντησε: «αυτό το γράμμα (το αρχικό Μ) είναι το πρώτο γράμμα στο όνομά μου».

Ο Κωνσταντίνος Β. με παρότρυνση αναγνώρισε το δικό του όνομα εστιάζοντας στο αρχικό του επιθέτου (στις καρτέλες του Κωνσταντίνου Β. και του Κωνσταντίνου Κ. έχουν προστεθεί τα αρχικά του επιθέτου για να ξεχωρίζουν, η πρακτική αυτή ακολουθείται και στην τάξη

τους, και τα παιδιά έχουν συνηθίσει να τους απευθύνουν το λόγο προσφωνώντας και τα δύο τους ονόματα, κάτι που συμβαίνει με όλα τα κοινά ονόματα στην τάξη).

Η Αναστασία αρχικά ήταν διστακτική και απρόθυμη να κάνει υποθέσεις. Στη σύγκριση των καρτελών με τα ονόματα της Αναστασίας και του Κυριάκου, έκανε την παρατήρηση ότι το όνομά της έχει τρία άλφα, υποδεικνύοντας την καρτέλα της.

Ο Κυριάκος ανάμεσα σε τρεις καρτέλες υπέδειξε αυτή με το όνομά του αιτιολογώντας «γιατί έχει αυτό το κου», δείχνοντας το αρχικό γράμμα.

Η Μαρία Π. ανάμεσα σε τρεις καρτέλες αναγνώρισε το όνομά της δείχνοντας και διαβάζοντας το πι του επιθέτου της.

Ο Νεκτάριος και ο Κωνσταντίνος Κ. δεν κάνανε υποθέσεις.

Όλα τα παιδιά κράτησαν τις καρτέλες με τα ονόματά τους μπροστά τους και τους εξηγήσαμε ότι θα είναι στη διάθεσή τους κάθε φορά που τις χρειάζονται.

ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΥΝΘΕΣΗ ΠΑΡΑΜΥΘΙΟΥ ΚΑΙ ΥΠΑΓΟΡΕΥΣΗ

Στη συνέχεια επιλέξαμε ένα παραμύθι να αφηγηθούμε στα παιδιά και να τα παροτρύνουμε να το αναδιηγηθούν. και να επιχειρήσουμε να το ανασυνθέσουμε με υπαγόρευση. Τα παιδιά όταν μπαίνουν στη διαδικασία να ανασυνθέσουν ένα κείμενο, κάνουν ένα βήμα προς την κατανόηση των συμβάσεων του γραπτού λόγου. Δίνουν σημασία στα ειδικά υφολογικά στοιχεία που συνθέτουν ένα κείμενο, στην προκειμένη περίπτωση, χαρακτηριστικές φόρμουλες, ειδικό λεξιλόγιο, επαναλαμβανόμενες φράσεις κ.α. Επίσης, η διαδικασία αυτή τα βοηθάει να εισχωρήσουν στο περιεχόμενο του κειμένου, να διακρίνουν τη δομή του και τα στοιχεία που συνθέτουν την αφηγηματική του μορφή. Στη συνέχεια, η υπαγόρευση του παραμυθιού στον εκπαιδευτικό δίνει την ευκαιρία στα παιδιά, μέσα από τη συζήτηση στην ομάδα και την ανταλλαγή απόψεων, να κάνουν τη διάκριση μεταξύ του προφορικού και του γραπτού λόγου, να αποφασίσουν τι γράφεται και τι λέγεται. Παρατηρώντας τον εκπαιδευτικό να γράφει όσα του υπαγορεύουν θα έχουν την ευκαιρία να δουν τις συμβάσεις γραφής που χρησιμοποιεί, τη γραμμικότητα, τη γραφή από τα αριστερά στα δεξιά, το χωρισμό των λέξεων και των παραγράφων, τα σημεία στίξης κτλ. (Curto et al., 1998b: 59-60)

Επιλέξαμε για τη δραστηριότητα αυτή το παραμύθι **Οι έντεκα κύκνοι**, το οποίο δεν ήταν γνωστό στα παιδιά, αλλά πληρούσε όλες τις παραμυθικές συμβάσεις (όπως για παράδειγμα τις γνωστές φράσεις στην αρχή και στο τέλος του παραμυθιού: Μια φορά κι έναν καιρό..., Και ζήσανε αυτοί καλά... κ.α.), και είχε σύντομο κείμενο, κάτι που μας διευκόλυνε για την πραγματοποίηση της δραστηριότητας, δεδομένου και του χρόνου που είχαμε στη διάθεσή μας.

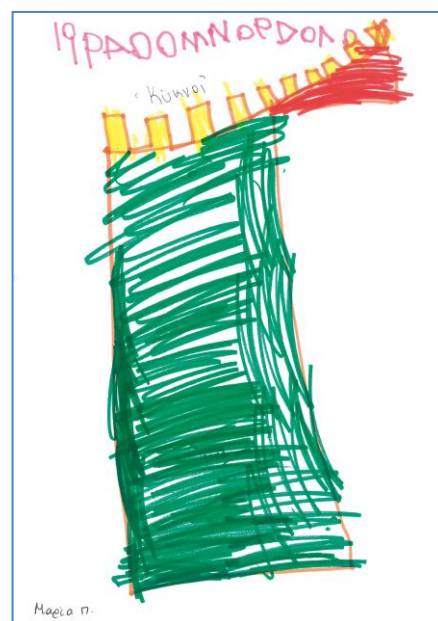
Πριν την ανάγνωση του παραμυθιού εστιάσαμε στα περικειμενικά στοιχεία, το εξώφυλλο, τον τίτλο του παραμυθιού και το όνομα του συγγραφέα, κάτι με το οποίο, όπως φάνηκε, τα παιδιά δεν ήταν εξοικειωμένα.

Κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης τα παιδιά δεν παρεμβαίνανε και δε θέτανε ερωτήσεις, κάτι που μας οδηγεί να υποθέσουμε ότι έχουν συνηθίσει σε μία ανάγνωση-παράσταση, χωρίς διακοπές. Η μόνη παρατήρηση που έγινε και που αφορούσε το γραπτό κείμενο έγινε από την Μελίνα η οποία στην αρχή του παραμυθιού παρατήρησε το αρχικόγράμμα Μ, επισημαίνοντας: «εκεί, το μεγάλο γράμμα είναι το πρώτο μου πάλι». Αμέσως, ο Κωνσταντίνος Β. πρόσθεσε ότι είναι και του αδελφού του.

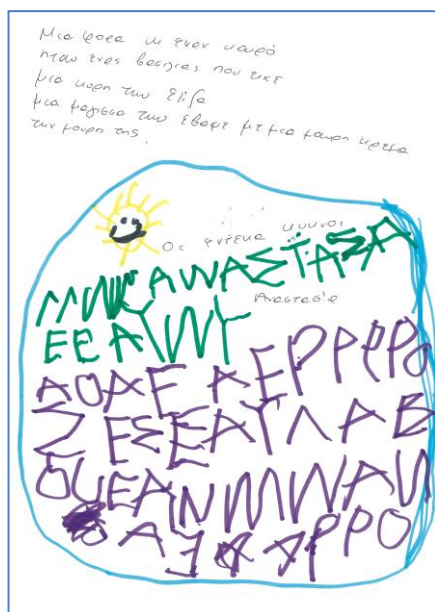
Μετά την ολοκλήρωση της ανασύνθεσης του παραμυθιού από τα παιδιά, ζητήθηκε από τον καθένα ατομικά να δημιουργήσει το δικό του εξώφυλλο για το παραμύθι, γράφοντας και τον τίτλο.

ΜΕΛΙΝΑ

ΜΑΡΙΑ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η παραγωγή της Αναστασίας. Όταν της ζητήσαμε να μας διαβάσει το κείμενο της, χωρίς να δείχνει μας είπε: «Μια φορά κι έναν καιρό, ήταν ένας βασιλιάς που είχε μια κόρη την Ελίζα, μια μάγισσα την έβαψε με μια μαύρη κρέμα την μούρη της». Με μία πιο προσεκτική ματιά, διαπιστώνουμε ότι η Αναστασία γράφει συλλαβικά. Στην αρχή του κειμένου εμφανίζεται ο αριθμός 11 και ένα μη συμβατικό σύμβολο και στη συνέχεια το όνομά της. Ακριβώς από κάτω, γράφει Ε-Ε-Α-Υ-Υ. Αυτό θα μπορούσε να ερμηνευτεί ως: ΕΝΤΕΚΑ (ΕΕΑ) ΚΥΚΝΟΙ (ΥΥΥ), καθώς στο όνομά της το σύμβολο W έχει τη θέση του [N]. Στην επόμενη σειρά πάλι διαφαίνεται συλλαβική γραφή, διαβάζοντας: ΜΙΑ (Α) ΦΟΡΑ (ΟΑ) ΚΙ ΕΝΑΝ (ΕΑ) ΚΑΙΡΟ (ΕΡΡΡΡΟ). Στη συνέχεια δεν είναι τόσο ευδιάκριτη η πρόθεσή της, ίσως γιατί δεν απέδωσε προφορικά ακριβώς αυτό που είχε στο μυαλό της αρχικά όταν έγραφε το κείμενο. Ωστόσο, θα μπορούσε η τέταρτη σειρά να ερμηνευτεί ως ΖΟΥΣΕ ΕΝΑΣ ΒΑΣΙΛΙΑΣ.

Φ: Πάμε λοιπόν τι θυμάστε από δω πως ξεκινάει το παραμύθι
 Αν: Μια φορά κι έναν καιρό
 Φ: Να γράψω μια φορά κι έναν καιρό;
 Όλοι: Ναι
 Φ: τι άλλο;
 Αν: Ζούσε ένα βασιλιάς
 Φ: Ωραία μετά;
 Νεκ: Τον λέγανε μπούμπη

Φ: Υπήρχε αυτό στην ιστορία; να μην το γράψω δηλαδή
Με: που είχε μία κόρη
Φ: Τι άλλο;
Νεκ: Που την πήγαν στη φυλακή
Φ: Μισό λεπτό να ξαναδιαβάσω αυτό που έχουμε γράψει για να ξέρετε πώς να συνεχίσουμε. Μου είπατε...
Είναι καλά μέχρι εδώ λέτε ή πρέπει να αλλάξουμε κάτι να προσθέσουμε κάτι;
Και τι άλλο πρέπει να γράψουμε; Θέλετε να δείτε τη δεύτερη σελίδα;
Νεκ: Ότι την πλησίασαν τα βατραχάκια
Κ.Κ.: και ότι κάνει μπάνιο,
Νεκ: μπανάκι
Φ: μπάνιο θέλετε ή μπανάκι; Πως σας φαίνεται ;
Όλοι: Τέλειο
Φ: Τι έγινε στη συνέχεια;
Με: Συνάντησε κύκνους
Φ: Συνάντησε κύκνους; Αυτό να γράψω; Και τι άλλο;
Με: Ότι ήτανε μάγισσα
Νεκ: Θα το διαβάσεις ξανά;
Φ: Πως ακούγεται;
Όλοι: Καλό
Αν: Μόλις την ακούμπησαν γίνανε τριαντάφυλλα
Κυρ: Μπορείς να τα διαβάσεις άλλη μία φορά;
Φ: Θέλετε να αλλάξουμε κάτι;
Για να συνεχίσουμε λοιπόν.
Κ.Κ.: Στην επόμενη σελίδα
Φ: Τι γράφουμε μετά;
Τι είπες μελινάκι;
Μ: Τώρα θα το γυρίσεις από την άλλη
Σκεφτήκατε τι θα γράψουμε στη συνέχεια;
Κ.Κ.: Εσείς πείτε. Αφού εγώ δεν το άκουσα όλο, πήγα τουαλέτα
Φ: Να το διαβάσω άλλη μία μήπως μας έρθουν ιδέες; Τι άλλο να γράψουμε;
Αν: Έπλεξε πουκάμισα
Νε: Και την πετάξανε στη φωτιά
Φ: Μισό λεπτό να προλαβαίνω να τα γράφω
Νεκ: Εγώ το είπα
Κυρ: Κάηκε
Μελ: Δεν κάηκε
Φ: Κάηκε ή δεν κάηκε, τι έγινε;
Αν: Την πήγαν δίπλα στη φωτιά
Και πέταξε τα πουκάμισα στους κύκνους
Φ: Ωραία και μετά;
Αν: Ήταν δίπλα στη φωτιά
Φ: Ήταν δίπλα στη φωτιά να γράψω;
Κ.Κ.: όχι
Φ: Τι προτείνεις εσύ Κων/νε να γράψουμε;
Κ.Κ.: Να γράψουμε ότι ανάψανε τη φωτιά για να τη ρίξουν μέσα.
Νεκ: και να καεί
Κυρ: Μπορείς να το διαβάσεις;
Φ: Να το διαβάσουμε πάλι από την αρχή; Μόνο αυτό;
Είναι εντάξει νομίζετε;
Τελείωσε το παραμύθι
Μαρ: Και να καεί

Μετά Μελίνα τι ήθελες να πεις;
 Αν: Νόμιζα ότι το έχουμε γράψει για να καεί
 Φ: Για περιμένετε λίγο γιατί κάτι πρόσεξε η Αναστασία
 Πιστεύει ότι το να καεί το χουμε ξαναπεί
 Θέλεις να στο διαβάσω να το ακούσεις μήπως πρέπει να το αλλάξουμε;
 Τι νομίζεις; Το χουμε ξαναπεί αυτό; Ποιο; Και να καεί; Να το σβήσουμε δηλαδή το να καεί;
 Όλοι: Ναι, όχι
 Φ: Εντάξει μπορούμε να το αφήσουμε προς το παρόν και το ξαναδιαβάζουμε στο τέλος κι αν
 χρειαστεί διορθώνουμε κάτι. Για πες μας μελίνα τώρα αυτό που ήθελες να πεις
 Έχουμε κάτι άλλο να πούμε μετά;
 Πως τελείωσε το παραμύθι;
 Θα μου το πεις σιγά σιγά για να προλαβαίνω να το γράφω;
 Μελ: Την είδε ο βασιλιάς που ήταν πολύ όμορφη και έζησαν πολλά πολλά χρόνια μαζί
 Φ: Σιγά σιγά να προλαβαίνω να γράφω.
 Θέλετε να το διαβάσουμε το τελευταίο κομμάτι;
 Πως σας φαίνεται;
 Μελ: Καλό είναι
 Αν: και τα αδέρφια της γίναν άνθρωποι
 Κ.Κ.: και όταν τελειώνει η ιστορία ότι έζησαν αυτοί καλοί και εμείς καλύτερα και εμείς...αχ
 Φ: το γράφω όπως μου το πες;
 Και όταν
 Κ.Κ.: Έζησαν αυτοί καλά και εμείς καλύτερα
 Φ: Να γράψω μόνο αυτό να μη γράψω και όταν τελειώνει η ιστορία;
 Τι να γράψω κατευθείαν;
 Κ.Κ.: Ότι ζήσαμε εμείς καλά
 Φ: Το ότι το γράφω;
 Κ.Κ.: Ζήσαμε εμείς καλά και αυτοί καλύτερα . Τέλος
 Φ: το ότι το γράφω;
 Κ.Κ.: Ναι αυτό το γράφεις
 Ζήσανε αυτοί καλά και εμείς καλύτερα
 Και τέλος

2^Η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ (24/01/2018)

(40 λεπτά)

Απουσίαζε ο Νεκτάριος.

ΣΥΝΘΕΣΗ ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΜΕ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Όπως είδαμε και παραπάνω, το μικρό όνομα του παιδιού προσφέρεται για πολλές δραστηριότητες που προωθούν τον γραμματισμό, καθώς αποτελεί το πρώτο κείμενο που θέλει να μάθει το παιδί να διαβάζει και να γράφει. Παρατηρώντας πως γράφεται το όνομά το δικό του και των συμμαθητών του μπορεί το παιδί από πολύ νωρίς να φτάσει σε κατανοήσεις σχετικά με τον κώδικα γραφής. Όπως για παράδειγμα να κάνει τη διάκριση μεταξύ γραμμάτων και αριθμών, σχεδίων ή ορνιθοσκαλισμάτων. Να συγκρίνει και να

διακρίνει τα γράμματα. Να ελέγξει τον αριθμό των γραμμάτων και τη σειρά με την οποία γράφονται. Επίσης, πολύ σημαντικό είναι ότι λόγω της συναισθηματικής εμπλοκής με το όνομά τους, που αποτελεί την ταυτότητά τους αντιλαμβάνονται τη χρησιμότητα αυτού που γράφεται. Το γράψιμο του ονόματος με τυπογραφικά γράμματα, μπορεί να εξυπηρετήσει και άλλους στόχους (Curto et al., 1998, vol II: 68-69, 102). Δεδομένης και της ηλικίας των παιδιών της ομάδας ελέγχου, κάποια από αυτά δυσκολεύονται ακόμα να σχηματίσουν τα γράμματα, όπως ο Νεκτάριος που βρίσκεται στο στάδιο των σκαριφημάτων. Θελήσαμε, λοιπόν, να τους δώσουμε την ευκαιρία να μπορέσουν να σχηματίσουν το όνομά τους με τυπογραφικά γράμματα, τα οποία τα βοηθάει καλύτερα να κάνουν συγκριτικές παρατηρήσεις, αφού βλέπανε το σχηματισμό των ονομάτων από την αρχή, των αριθμό γραμμάτων που απαιτήθηκαν κάθε φορά, και το χώρο που κατέλαβαν πάνω στο τραπέζι μετά το σχηματισμό τους.

Αρχικά ζητήσαμε από τα παιδιά να βρουν τις καρτέλες των ονομάτων τους από το κουτάκι που τα τοποθετούμε. Στη συνέχεια σε τυχαία σειρά τοποθετήσαμε τα τυπογραφικά γράμματα πάνω στο τραπέζι. Είχαμε προνοήσει να υπάρχει ο απαιτούμενος αριθμός ίδιων γραμμάτων για το σχηματισμό όλων των ονομάτων. Τα παιδιά ένα ένα έχοντας ως αναφορά την καρτέλα με το όνομά τους, έπαιρνε τα αντίστοιχα γράμματα και τα τοποθετούσε στη σειρά μπροστά του.

Η Μελίνα στην προσπάθειά της να αναγνωρίσει την καρτέλα της μπερδεύτηκε μεταξύ του ονόματός της και της Μαρίας, λόγω του αρχικού γράμματος. Δε δυσκολεύτηκε κοιτώντας την καρτέλα να σχηματίσει το όνομά της. Στην προσπάθειά της είχε βοηθό την Αναστασία η οποία τα εντόπιζε πολύ γρήγορα και της τα υποδείκνυε.

Διάβασε: Με (Μ), λί (ε), να (λ), κα (ι), ρα (ν), γιάννη (α), κάτι που υποδηλώνει μία συλλαβική αντίληψη.

Και η Αναστασία υπέδειξε το αρχικό γράμμα στην καρτέλα της, αναγνωρίζοντάς την από τα υπόλοιπα. Σχημάτισε το όνομά της χωρίς δυσκολία, εντοπίζοντας τα γράμματα με την ίδια ευκολία με την οποία υποδείκνυε στην Μελίνα τα δικά της γράμματα.

Ο Κων/νος Β. εντόπισε το Β. του επιθέτου του για να διακρίνει το όνομά του. Ήταν πολύ συγκεντρωμένος την ώρα που σχημάτιζε το όνομά του, κάτι που κατάφερε χωρίς δυσκολία παρά τον μεγάλο αριθμό γραμμάτων.

Ο Κων/νος Κ. εστίασε και αυτός στο αρχικό Κ του επιθέτου του για να εντοπίσει την καρτέλα του. Ξεκίνησε να σχηματίζει το όνομά του από τα δεξιά. Ήθελε να βάλει πρώτα την τελεία που έχει το Κ. του επιθέτου του. Φαίνεται να μη διακρίνει τη χρήση της τελείας και τη διαφορά από τα γράμματα, και ίσως αυτός να είναι ο λόγος που στις παραγωγές του στην πρώτη αξιολόγηση έβαζε την τελεία ανάμεσα σε συμβατικά γράμματα.

Ο Κυριάκος ανάμεσα στη δική του καρτέλα και αυτή του Νεκτάριου, εντόπισε το όνομά του εστιάζοντας στο αρχικό γράμμα. Στο σχηματισμό του ονόματός του με τα τυπογραφικά γράμματα παρέλειψε το γιώτα.

Η Μαρία εστίασε και αυτή στο αρχικό γράμμα για να εντοπίσει την καρτέλα της. Δε δυσκολεύτηκε στην προσπάθειά της να σχηματίσει το όνομά της.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΟΥ ΚΑΤΑΛΟΓΟΥ ΣΟΥΠΕΡ ΜΑΡΚΕΤ

Σύμφωνα με τη δομητική προσέγγιση είναι σημαντικό τα παιδιά στο σχολικό περιβάλλον και κατά τη διαδικασία της μάθησης να έρχονται σε επαφή με κάθε είδους κείμενο που συναντάει κανείς σε μια κοινωνία γραπτής επικοινωνίας. Κάθε κείμενο έχει τη δική του τυπολογία και εξυπηρετεί διαφορετικούς σκοπούς. Μία κατηγορία κειμένων είναι και τα ενημερωτικά κείμενα, όπως για παράδειγμα οι εφημερίδες και τα περιοδικά, τα φυλλάδια, τα διαφημιστικά έντυπα, οι αγγελίες κ.α., που σκοπό έχουν να μας πληροφορήσουν για γενικά θέματα, συμβάντα, γεγονότα κ.τ.λ. (Curto et al., 1998, vol II: 137-143)

Στη συνέχεια της δραστηριότητας με τα τυπογραφικά γράμματα, τους παρουσιάσαμε ένα διαφημιστικό φυλλάδιο σούπερ μάρκετ. Τα παιδιά δε φαίνεται να είναι εξοικειωμένα με την έννοια της παρουσίασης προϊόντων για διαφημιστικούς σκοπούς. Αντιλήφθηκαν ωστόσο αμέσως ότι αφορά σε σούπερ μάρκετ. Και ως προς τη χρήση του απάντησαν ότι είναι για να ξεχωρίζουμε τα προϊόντα, να ξέρουμε τι θέλουμε για να μην τα ξεχάσουμε. Σε

ερώτηση τι παίρνουμε μαζί μας στο σούπερ μάρκετ για να μην ξεχνάμε τι θέλουμε να αγοράσουμε η Μαρία αμέσως ανέφερε τη λίστα, διευκρινίζοντας ότι «είναι κάτι που γράφουμε τι θέλουμε σε ένα χαρτί».

3^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ (26/01/2018) **(30 λεπτά)**

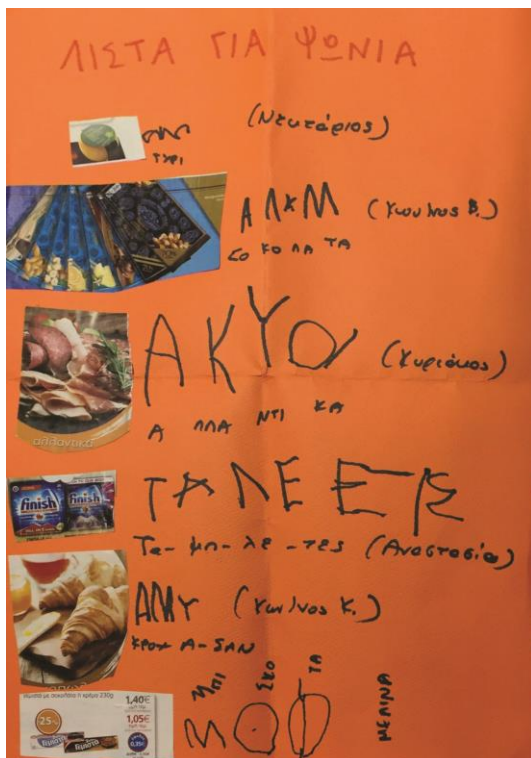
Απουσίαζε η Μαρία

ΛΙΣΤΑ ΓΙΑ ΨΩΝΙΑ

Την αφορμή μας την έδωσε η Μαρία στην προηγούμενη διδακτική παρέμβαση, αναφέροντας τη λίστα για ψώνια, μια πρακτική που προφανώς εφαρμόζεται στο οικογενειακό της περιβάλλον. Πρόκειται για ένα απαριθμητικό κείμενο, μια μορφή κειμένου που συναντάμε πολύ συχνά εντός και εκτός σχολικού πλαισίου, στην καθημερινή μας ζωή, είτε πρόκειται για λίστες ονομάτων, παιχνιδιών, υλικών, είτε για ταμπέλες, καταλόγους διαφόρων ειδών, λεξικά κ.τ.λ. Το είδος αυτό κειμένου προσφέρεται ιδιαίτερα για σχεδιασμό δραστηριοτήτων στην τάξη προπάντων στις ηλικίες που εξετάζουμε, και είναι και κάτι που μπορεί να χρησιμεύσει ως σημείο αναφοράς για τα παιδιά κάθε φορά που θέλουν να γράψουν κάτι, εντοπίζοντας ένα γράμμα ή μία λέξη, με τον τρόπο που λειτουργούν και οι καρτέλες των ονομάτων των παιδιών. Οι λίστες θα μπορούσαν να είναι μέρος της καθημερινής ρουτίνας ενός νηπιαγωγείου, με διάφορους τρόπους, όπως για παράδειγμα δουλειές που πρέπει να γίνουν, ή υλικά που πρέπει να φέρουν τα παιδιά από το σπίτι τους, αλλά και χρήση λεξικού, ή και δημιουργία λεξικού από τα παιδιά με θέματα που τα ενδιαφέρει, φυτολογία, κ.α. (Curto et al., 1998, vol III: 31-33)

Το κάθε παιδί επέλεγε από το διαφημιστικό φυλλάδιο του super market τη φωτογραφία του προϊόντος που ήθελε να συμπεριλάβουμε στη λίστα. Κολλάγαμε τη φωτογραφία στο χαρτόνι και δίπλα το παιδί έγραφε την ονομασία του προϊόντος. Ο Νεκτάριος επέλεξε μία συσκευασία τυριού και έγραψε με σκαριφήματα. Ο Κυριάκος επέλεξε να γράψει ΑΛΛΑΝΤΙΚΑ, και το έκανε συλλαβικά, τέσσερα σημεία ένα για κάθε συλλαβή, και μας το διάβασε και συλλαβικά. Η Αναστασία επέλεξε να γράψει ΤΑΜΠΛΕΤΕΣ, και το έκανε – προς μεγάλη μας έκπληξη – με έναν τρόπο σχεδόν συλλαβο-αλφαβητικό, χωρίς να έχει σημείο αναφοράς καθώς στο φυλλάδιο δεν ήταν εμφανές το είδος του προϊόντος και η ίδια μας

είπε ότι δεν το είδε από κάπου. Το διάβασε συλλαβικά χωρίζοντας το δίφθογγο –μπ– από την υπόλοιπη συλλαβή, κάνοντας γραφοφωνημική αντιστοιχία και αποδίδοντας τη λέξη ως εξής: τα –μπου –λε –τες. Ο Κωνσταντίνος Κ. επέλεξε να γράψει ΚΡΟΥΑΣΑΝ, με συλλαβικό τρόπο, και μας το διάβασε αντιστοιχώντας μία συλλαβή σε ένα σημείο. Τέλος, η Μελίνα επέλεξε τη λέξη ΜΠΙΣΚΟΤΑ, και έγραψε και διάβασε συλλαβικά. Ανατρέχοντας στις παραγωγές των παιδιών στην πρώτη αξιολόγηση παρατηρούμε αρκετές διαφοροποιήσεις. Ο Κωνσταντίνος Κ. , ο Κωνσταντίνος Β., ο Κυριάκος και η Μελίνα χρησιμοποιούν διαφορετικά σημεία για να αποδώσουν τις λέξεις, ενώ στις πρώτες παραγωγές το κάθε παιδί χρησιμοποιούσε παραλλαγές των ίδιων γραμμάτων. Επίσης, η Μελίνα ακολουθεί τώρα τη γραμμικότητα, και δε χρησιμοποιεί γράμματα από το όνομά της. Ο Κωνσταντίνος Κ. που σχεδόν σε κάθε παραγωγή του χρησιμοποιούσε τα γράμματα Γ, Μ, Ο, τώρα εμφανίζει το Α, το Μ, και το Υ, και δεν συμπεριλαμβάνει το σημείο της τελείας. Και η Αναστασία που έγραφε στην αρχική αξιολόγηση χωρίς έλεγχο ποσότητας τώρα έδωσε ένα δείγμα γραφής σχεδόν συλλαβο-αλφαβητικό. Επίσης, όλα τα παιδιά με εξαίρεση τον Νεκτάριο, διαβάζουν εκφράζοντας μία συλλαβική αντίληψη.

4^Η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ (31/01/2018)

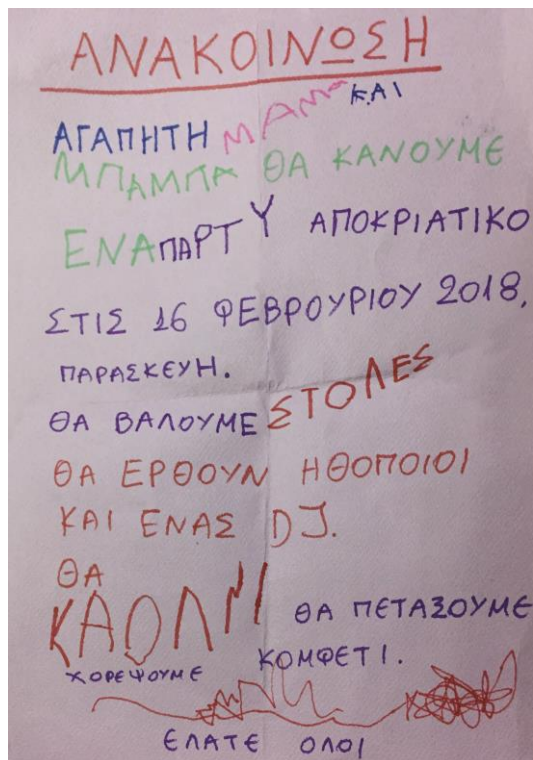
(30' λεπτά)

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΠΡΟΣ ΓΟΝΕΙΣ

Μία από τις δραστηριότητες που προτείνει και ο Οδηγός Νηπιαγωγού για την επεξεργασία διαφορετικών ειδών κειμένων, είναι και η παραγωγή αφισών. Αφορμή για μία τέτοια παραγωγή μπορεί να είναι μία αφίσα που φτάνει στην τάξη και ευαισθητοποιεί τα παιδιά, ή –όπως στην περίπτωση μας– μία επικείμενη εκδήλωση ή δραστηριότητα της τάξης την οποία θέλουμε να κοινοποιήσουμε στα παιδιά των άλλων τάξεων ή στους γονείς (Δαφέρμου κ.α., 2009: 142-143). Τυπολογικά αυτό το είδος κειμένου ανήκει στα απαριθμητικά κείμενα, σύμφωνα με την ταξινόμηση που προτείνουν οι συγγραφείς του Γραφή και Ανάγνωση (Curto et al., 1998, vol II: 137-139).

Πρότεινα στα παιδιά ενόψει του αποκριάτικου πάρτυ του σχολείου να ετοιμάσουμε μία ανακοίνωση προς τους γονείς για να τους υπενθυμίσουμε πότε θα γίνει και τι θα περιλαμβάνει. Ο όρος αυτός φάνηκε να μην είναι οικείος στα παιδιά, ωστόσο μπορέσαμε να τον συνδέσουμε με τον πίνακα ανακοινώσεων στο γραφείο της διευθύνσεως και τις ανακοινώσεις που αναρτώνται εκεί για ζητήματα που αφορούν τους γονείς. Μετά από συζήτηση συμφωνήσαμε τι θα έπρεπε να γράψουμε στην ανακοίνωση, δηλαδή το γεγονός, το χρόνο διεξαγωγής του και τι θα περιλαμβάνει. Ξεκινώντας τη συγγραφή –με υπαγόρευση στη φοιτήτρια– τα παιδιά εστίασαν κατευθείαν στο γεγονός, προτείνοντας να γράψουμε : «Θα κάνουμε πάρτυ». Αφού το επεξεργαστήκαμε, σκεφτήκαμε να δηλώσουμε πρώτα το πρόσωπο στο οποίο απευθυνόμαστε, δηλαδή τους γονείς, τροποποιώντας την αρχική τους πρόταση σε : « Γονείς θα κάνουμε πάρτυ». Για να γίνει πιο άμεσο αντί για «γονείς» γράψαμε «μαμά και μπαμπά» και μετά από νέα επεξεργασία σχετικά με το πώς θα μπορούσαμε να το κάνουμε να ακούγεται πιο ευγενικό, προσθέσαμε και το επίθετο «αγαπητή». Στη συνέχεια προσθέσαμε την ημερομηνία, και μετά τα παιδιά παραμένοντας στο ίδιο μοτίβο, συνέχισαν με το δηλωτικό «θα βάλουμε στολές», «θα έρθουν ηθοποιοί και ένας DJ», «θα χορέψουμε», «θα πετάξουμε κομφετί», και κλείσαμε με την παρότρυνση «Ελάτε όλοι». Όλα τα παιδιά, επέλεξαν μία λέξη να γράψουν στο κείμενο της ανακοίνωσης. Για την βοήθειά τους, χρησιμοποιήσαμε τις καρτέλες των ονομάτων, υποδεικνύοντας τα

γράμματα. Ο Κυριάκος και ο Νεκτάριος επέλεξαν να γράψουν όπως μπορούσαν. Η Μελίνα έγραψε τη λέξη «μαμά», η Μαρία τη λέξη «και», η Αναστασία τη λέξη «μπαμπά», ο Κων/νος Κ. τη λέξη «πάρτυ», ο Κων/νος Β. τη λέξη «στολές», ο Κυριάκος τη λέξη «χορεύουμε» και ο Νεκτάριος τη λέξη «κομφετί».

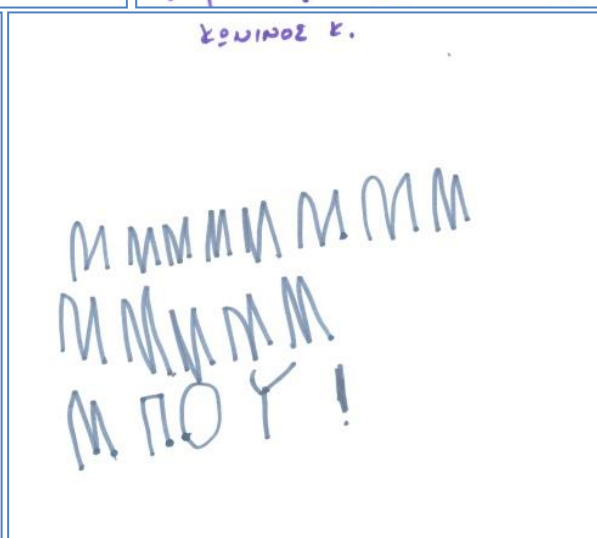
5^Η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ (09/02/2018) (45 λεπτά)

ΠΑΙΔΙΚΟ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟ ΒΙΒΛΙΟ ΠΩΣ ΝΑ ΚΡΥΨΕΤΕ ΕΝΑ ΛΙΟΝΤΑΡΙ ΑΠΟ ΤΗ ΓΙΑΓΙΑ

Την αφορμή μας την έδωσε το ίδιο το βιβλίο που το έφερε ένα παιδί στο σχολείο. Τα παιδιά μου ζήτησαν τα ίδια να διαβάσουμε το βιβλίο καθώς τους κίνησε το ενδιαφέρον. Και αυτό ήταν μία καλή αφορμή να επιχειρήσουμε μία πιο διεπιδραστική ανάγνωση βιβλίου.

Πριν την ανάγνωση τους μοίρασα από ένα χαρτί Α4 και τους είπα όποιος ήθελε να κρατήσει σημειώσεις με όποιον τρόπο ήθελε, σε περίπτωση που ήθελε να συγκρατήσει κάτι από την ιστορία, για να μπορέσουμε να επανέλθουμε σε αυτό και να το συζητήσουμε όλοι μαζί. Ξεκινήσαμε με το σχολιασμό του εξωφύλλου, τον τίτλο και το συγγραφέα. Η Μελίνα θέλησε να μάθει πως λέγεται και η τελευταία σελίδα του βιβλίου, δίνοντάς μας την ευκαιρία να

μιλήσουμε για το οπισθόφυλλο και τις πληροφορίες που μπορούμε να αντλήσουμε από αυτό. Στη συνέχεια επιχειρήσαμε να μαντέψουμε τον τίτλο. Ο Κωνσταντίνος Κ. έκανε την εύλογη υπόθεση ότι ο τίτλος λέει: «το κοριτσάκι με ένα λιονταράκι», εστιάζοντας στην εικόνα. Τα υπόλοιπα παιδιά δώσανε τη δική τους εκδοχή, παραλλάσσοντας την αρχική ιδέα του Κωνσταντίνου Κ. Η Αναστασία είπε: «ένα κοριτσάκι που είχε βρει ένα λιονταράκι», ο Κωνσταντίνος Β. : «ένα κοριτσάκι αγόρασε ένα λιονταράκι, η Μαρία: «ένα κοριτσάκι με ένα λιονταράκι και ένα καπέλο», και η Μελίνα: «ένα κοριτσάκι που είχε ένα λιονταράκι και το φροντίζει». Συνεχίζοντας την ανάγνωση τους ζητήσαμε να σκεφτούν που θα κρύβανε ένα λιοντάρι αν ήταν στη θέση της ηρωίδας. Οι απαντήσεις που πήραμε, όλες ευφάνταστες ήταν: «μέσα σε μια τεράστια ντουλάπα», «κάτω από ένα μεγάλο τραπέζι», «μέσα σε μια τεράστια βαλίτσα κλειδωμένη», «στο ταβάνι», «στο υπόγειο». Η Μελίνα απέρριψε τη σκέψη της ηρωίδας να το κρύψει στις κουρτίνες, δηλώνοντας: «η γιαγιά θ' ανοίξει τις κουρτίνες και θα βγει στο μπαλκόνι και θα το δει». Η μορφολογία του κειμένου μας έδωσε την ευκαιρία να εστιάσουμε και σε συγκεκριμένες λέξεις, όπως η ταμπέλα στο σούπερ μάρκετ αλλά και κάποιες ηχοποιητικές λέξεις, όπως το Σσσσς. Προσπαθώντας να το διαβάσουμε, τα παιδιά αναγνώρισαν το [σ], και ζητώντας τους να το πουν πολλές φορές μπορέσαμε να το διαβάσουμε. Βρήκαμε και την ευκαιρία να το σημειώσουμε όλοι στο χαρτί μας. Στη συνέχεια είχε τον βρυχηθμό της αρκούδας ως Γκρρρρ, και μετά πάλι το Σσσσς το οποίο μου ζήτησε ο Κωνσταντίνος Κ. να το ξαναγράψουμε. Όταν φανερώθηκε η αρκούδα στους γονείς, θέλοντας να τους τρομάξει αναφώνησε Μπουου! Πάλι ρωτήσαμε τα παιδιά τι μπορεί να λέει εδώ, τι λέμε όταν θέλουμε να τρομάξουμε κάποιον και η Αναστασία είπε Μπου! Τη ρωτήσαμε πως το μάντεψε και μας είπε ότι είδε το [μ]. Όλοι μαζί πάλι σημειώσαμε και το επιφώνημα Μπου.

ΗΡΩΕΣ ΠΑΡΑΜΥΘΙΟΥ - ΛΕΞΕΙΣ ΠΟΥ ΞΕΧΩΡΙΣΑΜΕ

Μετά την ανάγνωση μπήκαμε στη διαδικασία να δημιουργήσουμε δύο λίστες, στη λογική των απαριθμητικών κειμένων, για τα οποία έγινε λόγος νωρίτερα. Η μία λίστα αφορούσε στην καταγραφή των ηρώων της ιστορίας που επεξεργαστήκαμε. Τα παιδιά με υπαγόρευση στη φοιτήτρια κατέληξαν στα ονόματα, με τη εξής σειρά: λιοντάρι, αρκούδος, γιαγιά, μαμά και μπαμπάς, Έλλη. Και η δεύτερη λίστα αφορούσε σε λέξεις που εντοπίσαμε στο κείμενο και μας έκαναν τη μεγαλύτερη αίσθηση. Πάλι με υπαγόρευση στη φοιτήτρια τα παιδιά διάλεξαν τα επιφωνήματα Σσσσσς και Μπουου, και τις λέξεις φωτιστικό, σούπερ μάρκετ, Έλλη και λιοντάρι.

6^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ (12/02/2018) **(30 λεπτά)**

ΚΟΜΙΞ - ΗΧΟΠΟΙΗΤΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ

Συνεχίζοντας στη λογική της επεξεργασίας διαφορετικών ειδών κειμένων, αλλά και της δημιουργίας ενός πλούσιου αναγνωστικού περιβάλλοντος (Γιαννικοπούλου, 2002: 61), επιλέξαμε να ασχοληθούμε με ένα κόμιξ, με τους γνωστούς ήρωες του Disney. Τα παιδιά, προς μεγάλη μας έκπληξη, δεν είχαν ξαναδεί βιβλίο σε τέτοια μορφή. Ξεκινήσαμε, λοιπόν, προσπαθώντας να εντοπίσουμε τις διαφορές από ένα κλασσικό βιβλίο, τα παραμύθια που διαβάζουν στο σπίτι και στο σχολείο. Είδαμε πως χωρίζονται οι σελίδες σε τετράγωνα, τα λόγια που είναι κλεισμένα σε συννεφάκια και υποδεικνύουν αυτόν που τα προφέρει. Εστίασαμε την προσοχή μας ιδιαίτερα στις λέξεις που είναι γραμμένες με κεφαλαία γράμματα. Τα παιδιά έκαναν τη σύνδεση με την προηγούμενη διδακτική μας παρέμβαση όπου είχαμε εντοπίσει στο βιβλίο λέξεις ήχων. Πιθανότατα να μην ήταν η πρώτη φορά που το συναντούν σε παιδικό εικονογραφημένο βιβλίο καθώς η Γιαννικοπούλου (2016: 255) μας πληροφορεί ότι είναι κάτι που συμβαίνει συχνά και δείχνει την επίδραση που είχαν στην παιδική λογοτεχνία τα κόμιξ, και πως επίσης τα παιδιά έλκονται ιδιαίτερα από τις ηχοποιητικές λέξεις και μαθαίνουν εύκολα να τις διαβάζουν (2002: 299). Έτσι, προσπαθήσαμε αναλύοντας την κατάσταση στην οποία βρίσκεται ο ήρωας κάθε φορά να μαντέψουμε τι μπορεί να λένε τα γράμματα. Για παράδειγμα, τι μπορεί να λέει ο ήρωας που πέφτει και χτυπάει; ΟΥΑΑΑ! Τι φωνάζει το κοράκι; ΚΡΑΑΑ! Τι ήχο βγάζει κάποιος που είναι θυμωμένος και αγριεμένος; ΓΚΚΡΡΡΡ! Στη συνέχεια κάθε παιδί διάλεξε τον αγαπημένο

του ήχο, σχεδιάσαμε το περίγραμμα των γραμμάτων σε χαρτί Α4, και τα παιδιά ζωγραφίσανε το εσωτερικό των γραμμάτων. Τέλος, παίξαμε ένα παιχνίδι χρησιμοποιώντας τις καρτέλες των ονομάτων. Τραβώντας μία καρτέλα, το παιδί του οποίου το όνομα αναγραφόταν σε αυτή, έπρεπε να σηκώσει το χαρτί του και να μιμηθεί τον αντίστοιχο ήχο.

7^Η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ (27/02/2018)

(30 λεπτά)

Απουσίαζε ο Κυριάκος

ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΕΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Η παρέμβαση αυτή και η δυνατότητα να επεξεργαστούμε διάφορες συσκευασίες προϊόντων μας έδωσε την ευκαιρία να εστιάσουμε σε διάφορα τυπογραφικά στοιχεία, εικόνα, γράμματα ελληνικά και ξένα, σύμβολα, αριθμούς κ.α. Αρχικά, τα παιδιά μάντευαν το προϊόν από την εικόνα πάνω στη συσκευασία. Σε ερώτησή μας τι μπορεί να λένε τα γράμματα δύο παιδιά απάντησαν με όρους διαφήμισης. Ο Κωνσταντίνος Κ. είπε: «λέει ότι είναι τέλεια αυτά τα πράγματα». Η Μελίνα είπε: «Φάε τα μπισκότα που έχει μέσα στο κουτί». Ενώ η Μαρία είπε: «μπισκότα με σοκολάτα». Στη συνέχεια ζητώντας τους να μαντέψουν τι άλλες πληροφορίες μας δίνει η συσκευασία, η Μελίνα εντόπισε την ημερομηνία λήξης: «αυτή είναι η λήξη εκεί με ημερομηνία». Ο Κωνσταντίνος Κ. εντόπισε την τιμή: «αυτός ο αριθμός είναι πόσα λεφτά πρέπει να δώσουμε». Σε ερώτησή μας πάλι τι πληροφορίες μπορεί να μας δίνει ο πίνακας με τα συστατικά η Αναστασία είπε: «που βάζουμε για να φτιάξουμε κάτι». Εντοπίσαμε επίσης τον πίνακα με τη διατροφική αξία. Μετά τα επιμέρους στοιχεία τα εντοπίσαμε και στις υπόλοιπες συσκευασίες. Στο τέλος μοιράσαμε από μία συσκευασία σε κάθε παιδί, και τους ζητήσαμε να το αποτυπώσουν στο χαρτί παρουσιάζοντάς το όπως αυτοί ήθελαν.

8^Η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ (15/03/2018) (30 λεπτά)

Πραγματοποιήθηκε με την Μαρία

Η ΠΡΙΓΚΙΠΙΣΣΑ ΚΑΙ Ο ΒΑΤΡΑΧΟΣ

Ζητήθηκε από την Μαρία να βάλει τις εικόνες στη σειρά που ήθελε και να προσπαθήσει να αφηγηθεί το παραμύθι. Δε γνώριζε το παραμύθι και το βρήκε σαν μία ευκαιρία να εκφραστεί με το δικό της τρόπο. Χωρίς τη δική μας προτροπή σε κάθε φωτογραφία έκανε το δικό της σχέδιο και το συνόδευε με το δικό της κείμενο. Ζητούσε τη βοήθειά μας για τα γράμματα που δε θυμόταν. Κάποιες λέξεις τις έγραψε μόνη της. Στην πρώτη εικόνα υπέγραψε με το όνομά της Μαρία Όλγα.

9^Η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ (19/03/2018)

(1 ώρα)

Απουσίαζε ο Νεκτάριος

ΤΑ ΤΡΙΑ ΓΟΥΡΟΥΝΑΚΙΑ

Η ίδια δραστηριότητα επαναλήφθηκε με την υπόλοιπη ομάδα, με εξαίρεση το Νεκτάριο, και με ένα παραμύθι γνώριμο στα παιδιά, Τα τρία γουρουνάκια. Φαίνεται αυτό να έπαιξε ρόλο καθώς τα παιδιά ήταν πολύ πιο ενεργά, ο λόγος τους ήταν πιο εμπλουτισμένος συγκριτικά με προηγούμενες προσπάθειες να αναδιηγηθούμε ένα παραμύθι, και η αφήγησή τους αρκετά κοντά στην πλοκή του γνωστού παραμυθιού. Μάλιστα, τα παιδιά ήρθαν αρκετές φορές σε αντιπαράθεση διαφωνώντας ως προς τον τρόπο που θα έπρεπε να συνεχίσουν και έπρεπε να καταφύγουμε στη γνώμη της πλειοψηφίας για να πάρουμε μία απόφαση. Ιδιαίτερο ενθουσιασμό έδειξε ο Κωνσταντίνος Κ. ο οποίος έχει πολύ ωραίο αφηγηματικό λόγο και έδειξε και πάλι την ανάγκη του να αλλάζει τα παραμύθια και να προσθέτει τη δική του πινελιά. Τα παιδιά χρησιμοποίησαν τις παραμυθικές συμβάσεις που αφορούν στην αρχή και το τέλος της ιστορίας με τις φράσεις: «Μια φορά κι έναν καιρό» και «Ζήσαν αυτοί καλά και εμείς καλύτερα». Επίσης, η ιστορία τους όπως την αφηγήθηκαν είχε αρχή μέση και τέλος. Γενικά, διαπιστώσαμε ότι οι δραστηριότητες που αφορούν σε αφήγηση παραμυθιού και ανασύνθεσή τους από τα παιδιά τα εμπλέκει σε μεγάλο βαθμό και δείχνουν ιδιαίτερα προσηλωμένα καθόλη τη διάρκεια και απαιτητικά ως προς το τελικό αποτέλεσμα. Οι διαφωνίες που προέκυψαν μεταξύ των παιδιών αλλά και οι διαφορετικές προσεγγίσεις που ακολούθησαν (όπως για παράδειγμα στην περίπτωση της Μελίνας που επιθυμούσε όσο το δυνατόν να παραμείνουμε πιστοί στο αφήγημα, σε αντίθεση με τον Κωνσταντίνο Κ. που για άλλη μία φορά έδειξε την επιθυμία του να πρωτοτυπήσει δημιουργώντας κάτι αυθεντικό, με πιο προσωπικό στοιχείο) είναι από τις πιο έμπρακτες αποδείξεις της κρίσης μας αυτής.

ΤΑ ΤΡΙΑ ΓΟΥΡΟΥΝΑΚΙΑ

1

Μια φορά κι έναν καιρό ήταν τρία γουρουνάκια.

Τα τρία γουρουνάκια χτίζουν πρώτα το σπίτι τους και μετά έρχεται ο κακός λύκος.

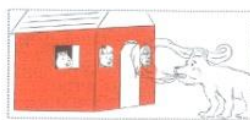
Το πρώτο σπίτι ήταν το αχυρένιο. Μετά ήταν το ξύλινο. Μετά ήταν το τούβλινο.

2

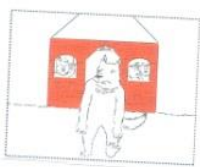
Ο κακός λύκος φώναξε πολύ δυνατά και έπεσε το αχυρένιο σπίτι, και έμειναν δύο σπίτια. Το ένα γουρουνάκι έτρεξε πολύ γρήγορα στο σπίτι με τα ξύλα και έφτιαξε γρήγορα την πόρτα πριν μπει ο λύκος.

4

Ο λύκος κούρσε το σπίτι αλλά ο κακός λύκος δεν μπόρεσε να ρίξει το τούβλινο σπίτι. Και δεν έριξε ούτε ένα τούβλο.

5

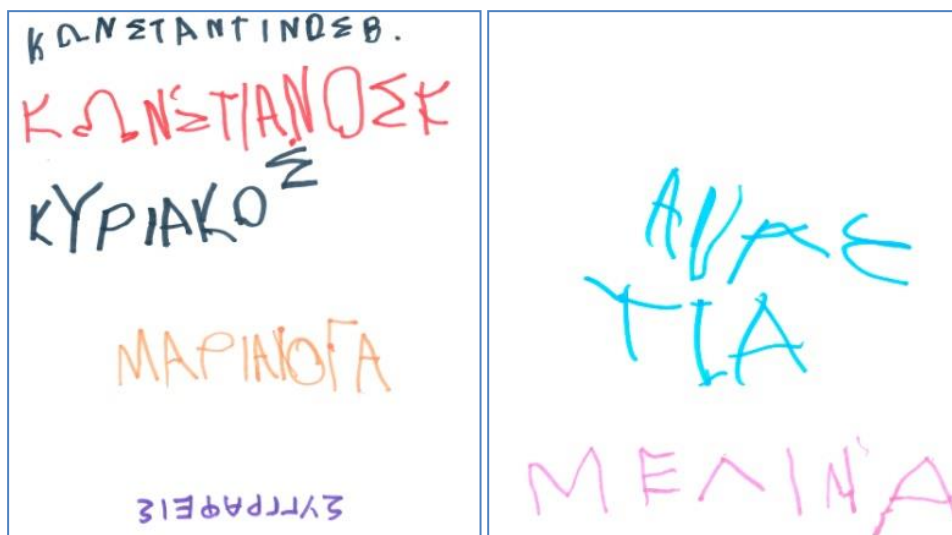
Ο κακός λύκος δεν μπόρεσε να ρίξει το σπίτι. Και έφυγε. Γυμνός και πήγε στο δρόμο του σπίτι και από τότε δε θα ξαναπεί βε αυτό το τούβλινο σπίτι που έχει τα τρία γουρουνάκια που είναι παπέρ.

6

Ο λύκος μπήκε από την καμινάδα και έπεσε μέσα στην κατσαρόλα με το νερό και τσούρωσε χλί-βηκε και βγήκε έξω καμένος. Και ο λύκος έφαγε χωρίς φαι και στον πήγε στο σπίτι του δεν πήρε το φαγητό που είχε, πήρε μόνο τα 3 γουρουνάκια.

Και ζήσανε αυτοί καλά και εμείς καλύτερα.

ΤΕΛΟΣ

Φ: Για ακούστε τι είπε ο Κ.Κ. Τα τρία γουρουνάκια...

Κ.Κ.: χτίζουν πρώτα το σπίτι τους και μετά έρχεται ο κακός λύκος.

Φ: Θέλετε να γράψουμε αυτό;

Όλοι: Ναι

Φ: Τα τρία γουρουνάκια χτίζουν πρώτα το σπίτι τους και μετά έρχεται ο κακός λύκος.

Να σας ρωτήσω κάτι. Τα παραμύθια συνήθως έτσι ξεκινάνε Αναστασία; Κατευθείαν με την υπόθεση; Συνήθως πως ξεκινάνε τα παραμύθια;

Αν: Μια φορά και έναν καιρό.

Φ: Μήπως πρέπει να το βάλουμε κι αυτό;

Όλοι: Ναι

Φ: Και τι να πούμε μετά; Μία φορά και έναν καιρό

Κ.Κ. ήταν τρία γουρουνάκια

Για ακούστε τι είπε ο Κ.

Κ.Κ.: έτσι πάει το παραμύθι.

Φ: Έτσι πάει το παραμύθι λέει. Μια φορά κι έναν καιρό ήταν τρία γουρουνάκια.

Και στη συνέχεια λέμε, τα τρία γουρουνάκια χτίζουν πρώτα το σπίτι τους και μετά έρχεται ο κακός λύκος. Θέλετε να γράψουμε κάτι άλλο σε αυτή τη σελίδα;

Κ.Κ. Ναι. Πρώτο είναι το

Κυρ: είναι φθινόπωρο

Κ.Κ. όχι, όχι αυτό. Ότι το πρώτο σπίτι είναι το τούβλινο.

Μελ: όχι το αχυρένιο είναι. Λέει λάθος ο Κωνσταντίνος

Το πρώτο είναι το

Όλοι: αχυρένιο

Κ.Κ.: όχι

Μελ: το αχυρένιο είναι.

Φ: Ποιο έγινε πιο γρήγορα;

Κυρ: το αχυρένιο

Φ: Ααα ήταν το αχυρένιο λοιπόν; Ωραία, το πρώτο σπίτι ήταν το αχυρένιο. Ωραία, μετά τι άλλο θέλετε να γράψουμε;

Κ.Κ. το τούβλινο

Φ: Μετά ήταν το τούβλινο;

Όλοι: όχι

Φ: Ποιο ήταν μετά;
Μελ: με τα ξύλα
Φ: Πώς να το γράψω;
Κ.Κ. στάσου
Φ: Είπαμε το πρώτο σπίτι ήταν το αχυρένιο, μετά τι γράφω;
Κυρ: Μετά ήταν το ξυλένιο.
Φ: Μετά ήταν το ...ξυλένιο το λέμε; Κάτι που είναι φτιαγμένο από ξύλο; Πως το λέμε;
Αν: Ξύλινο.
Φ: Ωραία μετά τι γράφω;
Αν: Μετά ήταν το τουβλένιο.
Φ: Ωραία το γράφω;
Όχι
Φ: Τι; Να σας διαβάσω τι γράψαμε; Θέλετε να γράψουμε κάτι άλλο;
Πάμε στη δεύτερη σελίδα. Ποια εικόνα είναι μετά;
Μελ: Αυτή
Φ: Τι γίνεται εδώ;
Μελ: ρίχνει το σπιτάκι ο λύκος
ΚΚ: όχι αυτή
Φ: Εδώ τι κάνει ο κακός ο λύκος;
Μελ: φυσάει το σπίτι
Φ: Ποιο σπίτι;
ΚΚ: το τούβλινο
Μελ: το αχυρένιο
ΚΚ: πρώτο αυτό επειδή αυτό είναι πρώτο
Κυρ: αυτό δεν μπορεί να το φυσήξει
Μελ: όχι δεν είναι
Φ: Το τούβλινο ήταν πρώτο;
Μελ: όχι Κων/νε δεν το ξέρεις καλά
Φ: Το πρώτο σπίτι δεν το έριξε ο λύκος;
ΚΚ: όχι
Μελ: ναι
Φ: Δεν το έριξε το πρώτο σπίτι και πήγε στο δεύτερο;
Μελ: το έριξε
Κυρ: το έριξε
Αν: το έριξε , το αχυρένιο
Φ: Το έριξε το αχυρένιο που ήταν και πιο απλό στην κατασκευή του, το πιο γρήγορο
Κυρ: το πιο χαζό από τα τρία γουρουνάκια
ΚΚ: τότε ο λύκος φύσηξε δυνατά το σπίτι και έπεσε
Μελ: ναι, και έπεσε το σπίτι, και μετά έμειναν δύο
Φ: Κάτσε να το γράψω, ο κακός λύκος φύσηξε πολύ δυνατά και έπεσε το σπίτι
Κυρ: το αχυρένιο το σπίτι
Φ: Και, τι είπες μετά μελίνα;
Μελ: και έμειναν τα άλλα δύο σπίτια
Κυρ: τα δύο γουρουνάκια
Μελ: δύο σπίτια είπα, δύο σπίτια
Φ: Τα γουρουνάκια τι έκαναν Κυριάκο; Στο αχυρένιο ποιος έμενε; Τι έγινε το γουρουνάκι που έμενε στο αχυρένιο σπίτι;
Αν: πήγε στο άλλο, στον αδελφό του
Φ: Θα το γράψουμε αυτό;
Ολοι: ναι
Φ: Ωραία πως θα το γράψουμε για πείτε μου
Κκ: το ένα γουρουνάκι έτρεξε γρήγορα στο άλλο σπίτι που ήταν από ξύλα και πήγε

Φ: Μισό λεπτό να τα γράφω
 Το ένα γουρουνάκι έτρεξε πολύ γρήγορα στο σπίτι με τα ξύλα
 Μελ: και χτύπησε την πόρτα και είπε αυτό που σου είπε ο Κολ.
 ΚΚ: και έκλεισε γρήγορα την πόρτα πριν από το λύκο πριν
 ΚΚ: πριν μπει ο λύκος
 Φ: Αυτό θέλετε;
 Όλοι: ναι αυτό θέλουμε
 Φ: Εντάξει θέλετε να συμπληρώσουμε κάτι;
 Ποιο βάζουμε μετά; Το ξύλινο; Που είναι το ξύλινο;
 Αναστασία θέλεις να μας πεις τι θα γράψουμε; Τι συμβαίνει σε αυτή την εικόνα;
 Αν: τρέχει ο λύκος και γκρεμίζει το ξύλινο σπιτάκι
 Κυρ: και μετά το γουρουνάκι πάει στο τούβλινο
 Μελ: ναι και επειδή ήταν πολύ γερό δεν κατάφερε ο λύκος να το ρίξει
 Φ: Μήπως να το πούμε στην άλλη εικόνα αυτό που δείχνει το τούβλινο σπιτάκι;
 Κυρ: και τα δύο γουρουνάκια πάνε στο τούβλινο σπιτάκι επειδή ο λύκος δεν μπορεί να το ρίξει
 Φ: Μήπως πρέπει να σβήσουμε το γουρουνάκι; Να κρατήσουμε τα δύο μόνο;
 Μελίνα θέλεις να πεις αυτή την εικόνα;
 Μελ: ο λύκος φουσάει το σπιτάκι αλλά ο κακός λύκος δεν μπορεί να γκρεμίσει το τούβλινο σπιτάκι
 ΚΚ: και τώρα το δικό μου, και δεν έριξε ούτε ένα τούβλο και έτσι αυτοί ζήσαν καλά και εμείς καλύτερα
 Φ: αν το βάλουμε αυτό τώρα στην τελευταία σελίδα τι θα βάλουμε;
 ΚΚ: ότι ο λύκος φεύγει χωρίς κανένα πρωινό και είναι στενοχωρημένος
 Κυρ: ότι κάηκε η ουρά του
 Μελ: όχι αυτό δεν έχει καμινάδα
 Αν: ότι φουσάει το σπίτι
 Φ: να σας διαβάσω τι έχουμε γράψει; Κάτι έχουμε πει δυο φορές νομίζω. Πρέπει να το πούμε δυο φορές το «ο λύκος»;
 ΚΚ: αυτό να το κρατήσουμε γιατί έτσι δεν θα υπάρχει το όνομα του λύκου στην τελευταία σελίδα, να το κρατήσουμε
 Φ: να το κρατήσουμε όπως είναι;
 ΚΚ: ναι για να ξέρουν τι έγινε μετά
 Μελ, Κυρ: όχι
 Φ: Ωραία το σβήνουμε, είναι καλύτερο; Θέλετε κάτι άλλο ή να πάμε στην τελευταία σελίδα;
 Ο Κ.Β. θα μας πει. Δες την εικόνα και πες μου.
 ΚΒ: ο κακός λύκος δεν μπόρεσε να ρίξει το σπίτι και έφυγε
 Αν: λυπημένος
 Μελ: και πήγε στο δικό του σπίτι
 ΚΚ: τώρα σειρά μου
 Μελ: και από τότε δε θα ξαναπάει σε αυτό το τούβλινο σπίτι που έχει τα τρία γουρουνάκια που είναι πονηρά
 ΚΚ: και όταν ανοίγουν την πόρτα όμως θα έρχεται ο κακός λύκος και θα τα φάει
 Φ: έτσι λέει το παραμύθι;
 Μελ: όχι, αλλά ο κακός λύκος αποφάσισε να πέσει από την καμινάδα άλλη φορά αλλά τα τρία γουρουνάκια που ήταν τόσο πονηρά είχαν μια κατσαρόλα με νερό και έπεσε μέσα ο λύκος και τσουρουφλίστηκε
 Φ: Κάτσε να τα γράφω αυτά. Για ξαναπές το : Ο λύκος
 Μελ: μπήκε από την καμινάδα και έπεσε μέσα σε μια μεγάλη κατσαρόλα και τσουρουφλίστηκε
 Κυρ: και βγήκε έξω καμένος
 Φ: ωραία, τέλεια
 Μελ: και έζησαν τα γουρουνάκια καλά και εμείς καλύτερα
 ΚΚ: και ο λύκος έφυγε χωρίς φαί και όταν πήγε σπίτι του δεν ήθελε τα φαγητά που είχε σπίτι, ήθελε μόνο τα τρία γουρουνάκια και μετά να φάει αυτά που είχε σπίτι, και όταν τα είχε φάει μετά θα

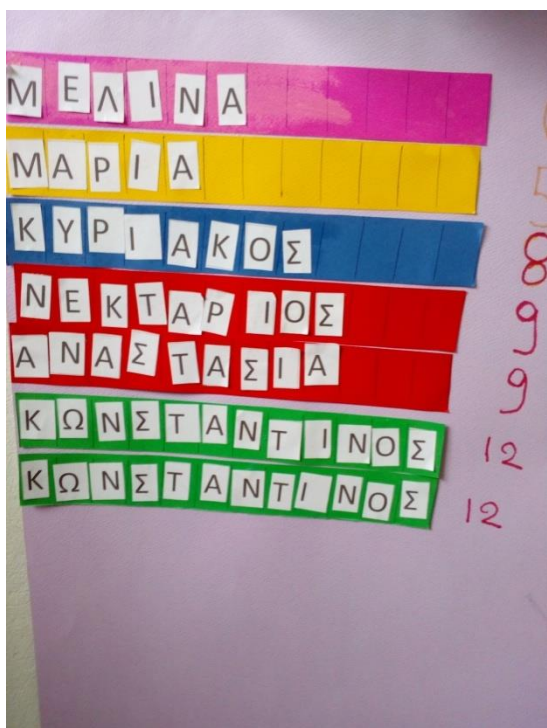
ήθελε τα φαγητά που είχε σπίτι του
Φ: Πως θα τελειώσουμε το παραμύθι;
Όλοι: ζήσανε αυτοί καλά και εμείς καλύτερα
Κκ: τέλος

10^Η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ (28/03/2018)

(30 λεπτά)

ΠΙΝΑΚΑΣ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

Όπως είδαμε στο πρώτο μέρος της εργασίας μας οι ερευνήτριες της δομητικής προσέγγισης δίνουν ιδιαίτερη βαρύτητα στην ενασχόληση των παιδιών με το όνομά τους, και την αξιοποίηση των ονομάτων για την εκμάθηση του κώδικα γραφής. Για το λόγο αυτό σκεφτήκαμε να αναπτύξουμε κάποιες δραστηριότητες με την πειραματική ομάδα που θα εστιάζουν στο όνομα των παιδιών. Επίσης, σκοπός ήταν να προτείνουμε δραστηριότητες τις οποίες θα μπορούσαμε να δουλέψουμε και σε άλλες περιστάσεις, όποτε μας δινόταν η ευκαιρία ή θα μπορούσαν και τα παιδιά μόνα τους να τις επαναλάβουν στον ελεύθερο χρόνο τους. Στη συγκεκριμένη παρέμβαση τα παιδιά σχημάτισαν το όνομά τους με τυπογραφικά γράμματα και τα κόλλησαν σε καρτέλες διαφορετικών χρωμάτων που είχαμε σημαδέψει με τετραγωνάκια, για να είναι πιο εύκολο για τα παιδιά να κάνουν συγκρίσεις ως προς τον αριθμό των γραμμάτων, κοινά γράμματα, τα αρχικά των ονομάτων κτλ. (Η Μελίνα, η Μαρία, ο Κυριάκος και η Αναστασία σχημάτισαν το όνομά τους χωρίς ή με ελάχιστη βοήθεια, ενώ ο Κωνσταντίνος Κ., ο Κωνσταντίνος Β. και ο Νεκτάριος χρησιμοποίησαν τις καρτέλες αναφοράς). Στη συνέχεια παρατηρήσαμε τον πίνακα, μετρήσαμε τα γράμματα των ονομάτων, και κάναμε διάφορες συγκρίσεις.

11^Η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ (19/04/2018)
(30 λεπτά)

ΝΤΟΜΙΝΟ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

Η συγκεκριμένη δραστηριότητα πραγματοποιήθηκε την πρώτη φορά με το σύνολο των παιδιών, και στη συνέχεια επαναλήφθηκε αρκετές φορές, είτε ατομικά είτε ομαδικά, όποτε μας δινόταν η ευκαιρία ή το ζητούσαν τα ίδια τα παιδιά. Την πρώτη φορά, πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα που χρησιμοποιούσαμε για τις παρεμβάσεις όπου είχαν ως αναφορά και τον πίνακα με τα ονόματά τους που είχαμε δημιουργήσει οι ίδιοι. Σε καρτέλες γράψαμε τα ονόματα των παιδιών και δίπλα σε κάθε όνομα κολλήσαμε τη φωτογραφία κάποιου άλλου παιδιού. Προσθέσαμε και μία επιπλέον φωτογραφία ενός γάτου, προκειμένου να σχηματίζει το ντόμινο ένα τετράγωνο. Την πρώτη φορά το παίξαμε όλοι μαζί και μετά ο καθένας με τη σειρά του. Τις επόμενες φορές η δραστηριότητα πραγματοποιήθηκε σε άλλους χώρους του παιδικού σταθμού όπου δεν υπήρχε πίνακας αναφοράς αλλά και πάλι κανένα παιδί δε δυσκολεύτηκε να αναγνωρίσει τα ονόματα και να συμπληρώσει το ντόμινο.

12^Η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ (26/04/2018)

(1 ώρα)

Απουσίαζε η Μελίνα

TAXYΔΡΟΜΕΙΟ

Στην αίθουσα που πραγματοποιούσαμε τις παρεμβάσεις τοποθετήσαμε σε δύο στήλες οκτώ κουτιά (από χειροπετσέτες) και τα κρεμάσαμε στον τοίχο. Σε κάθε κουτί κολλήσαμε ένα χαρτί σαν σκέπασμα στο οποίο αναγραφόταν το όνομα του κάθε παιδιού και το όνομα της φοιτήτριας. Δημιουργήσαμε με αυτό τον τρόπο το δικό μας ταχυδρομείο με το οποίο θα μπορούσαν να παιδιά να ανταλλάσσουν μεταξύ τους μηνύματα και γράμματα. Για να εξοικειωθούν τα παιδιά με το συγκεκριμένο κειμενικό είδος, χρησιμοποιήσαμε τεύχη από ένα παιδικό περιοδικό, όπου είχαμε τη δυνατότητα να διαβάσουμε επιστολές των μικρών αναγνωστών προς το περιοδικό, με διάφορα αιτήματα, ευχαριστίες, συμμετοχή σε διαγωνισμούς κ.α. Στις πρώτες παραγωγές των παιδιών δεσπόζουν κυρίως οι ζωγραφιές. Κάποιοι επιλέγουν να γράψουν το όνομα του παραλήπτη ή των παραληπτών. Ο

Κωνσταντίνος Β. δημιούργησε κάτι σαν εξώφυλλο βιβλίου ενώ στην άλλη πλευρά έγραψε το γράμμα /Α/ λέγοντας ότι το γράμμα απευθύνεται στην μητέρα του. Το παράδειγμά του ακολούθησε και ο Κωνσταντίνος Κ. , ο οποίος στη συνέχεια μας υπαγόρευσε ένα κείμενο που απευθυνόταν στη θεία του. Η Αναστασία έκανε αναφορά σε ένα κλασικό παραμύθι γράφοντας: Ο κακός λύκος και η κοκκινোসκουφίτσα. Ο Κυριάκος, έκανε μία ζωγραφιά και την υπέγραψε, προσθέτοντας δίπλα και το γράμμα [Μ], ενώ σε άλλο χαρτί έγραψε το όνομα του αγαπημένου του ήρωα, του Χάρυ Πότερ, χρησιμοποιώντας το λατινικό [Η] αντί του [χ]. Για αρκετές μέρες, και κυρίως την ώρα της πρωινής προσέλευσης τα παιδιά μου ζητούσαν χαρτιά για να γράψουν γράμμα, τα οποία όπως παρατήρησα διπλώνανε στη μέση δημιουργώντας μία αυτοσχέδια κάρτα και στα περισσότερα γράφανε το όνομά τους στην πρώτη σελίδα και στην εσωτερική συνήθως ζωγραφίζανε και κάποιες φορές γράφανε ονόματα συγγενών ή φίλων, τα περισσότερα ωστόσο τα απευθύνανε στη μητέρα τους. Αν και δεν είχαμε την ευκαιρία να ξαναχρησιμοποιήσουμε το ταχυδρομείο, η διαδικασία αυτή να ανταλλάσσουν μηνύματα τους άρεσε, πιστεύουμε ωστόσο ότι το θεώρησαν κάτι πολύ προσωπικό και για το λόγο αυτό τις παραγωγές τους ζητούσαν και τις βάζανε κατευθείαν στην τσάντα τους για να τις πάρουν μαζί τους.

ΡΟΣΗΝ Κ
ΡΟΣΗΝ Ο

Γεια σου Δέσ,
Είμαι ο Χωρόταρνος Καρπνίερ
από την Αθήνα και σου έχω
δραπέει ένα τέχνη δρόμφο.
Θέλω να σου πω οι χαρταί που
χίσε πιο παζία νομίζω ότι έπλε σου.
και τέχνη σου το δρόμφο νομίζω
τέχνη και ζήτησε από τον υπο και
έτσι να με αυτό το δρόμφο.

Η Κ.Ο.Β. +

ΟΡΙΗΡ.Β

Βλέπω ένα λώκο και ένα
κρονόδελιο.

A

ΕΓΓΟΡΟΣ

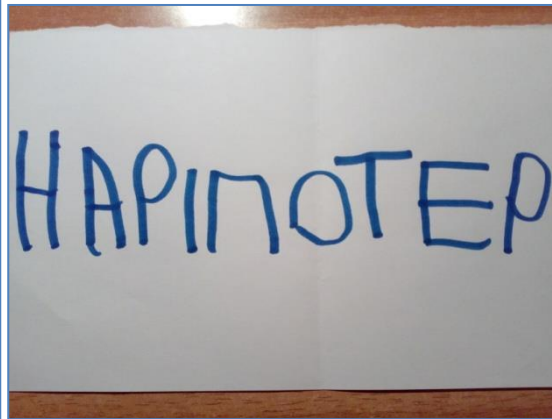
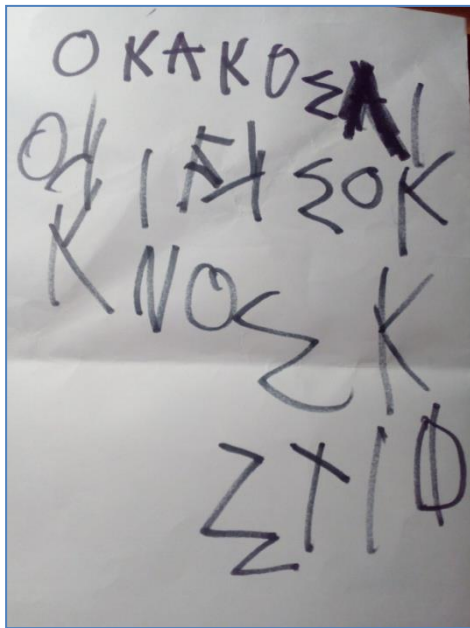
ΚΥΡΙΑΚΟΣ Μ

Ν/Α

Νευρόρας

Μίκου

Σε αγαπώ πατέ Μίκου

13^Η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ (24/05/2018) (30 λεπτά)

Απουσίαζαν η Μελίνα και ο Νεκτάριος

ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

Αφορμή για τη συγκεκριμένη δραστηριότητα ήταν ένας επαγγελματικός οδηγός που φέραμε στην τάξη. Μαζί με τα παιδιά παρατηρήσαμε τις διάφορες καταχωρήσεις, τις πληροφορίες που μας δίνουν και προσπαθήσαμε να εντοπίσουμε τα ονόματα των παιδιών μέσα στον κατάλογο, τα οποία και υπογραμμίζαμε με μαρκαδόρο. Η Αναστασία επισήμανε πως ο μπαμπάς και η μαμά της έχουν τις επαφές τους στο κινητό τους τηλέφωνο, υπενθυμίζοντάς μας την εξοικείωση που έχουν τα παιδιά με την τεχνολογία. Στη συνέχεια δημιουργήσαμε το δικό μας τηλεφωνικό κατάλογο, γράφοντας τα ονόματα των παιδιών και κάποιους αριθμούς ως ένδειξη του τηλεφώνου τους. Η Αναστασία επέλεξε αντί του τηλεφώνου να γράψει τη διεύθυνση του σπιτιού της, κάτι που προσπάθησε να μιμηθεί και ο Κυριάκος.

ΟΝΟΜΑ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ	ΟΝΟΜΑ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ	ΟΝΟΜΑ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ
ΚΟΝΞ	69 5	ΜΑΡΙΑ	134576	ΚΩ Β Α	ΜΜΣ

ΟΝΟΜΑ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ
ΥΑ ΧΑΡΑΞΕΙ	ΛΑ ΟΥ 1457ΑΓ Σ
ΚΥΡΙ ΑΚΟΣ	Η Γ ΗΑ ΣΜ Γ

14^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ (28/05/2018)

(1 ώρα)

Απουσίαζαν η Αναστασία, η Μελίνα και ο Κωνσταντίνος Κ.

ΑΦΗΓΗΣΗ ΠΑΡΑΜΥΘΙΟΥ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ

Στην τελευταία μας παρέμβαση κάναμε έναν απολογισμό και μία αξιολόγηση όλων των παρεμβάσεων που είχαμε κάνει με την πειραματική ομάδα. Αφού έδειξαν την προτίμησή τους στις παρεμβάσεις που είχαν ως αφορμή κάποιο παραμύθι, τα παιδιά ζήτησαν το ίδιο να κάνουμε και στην τελευταία μας παρέμβαση. Διαβάσουμε, λοιπόν, το παραμύθι Η λίμνη των κύκνων και στη συνέχεια τα παιδιά δημιούργησαν το δικό τους εξώφυλλο, κάτι που

όπως φάνηκε και σε προηγούμενες παρεμβάσεις τους κινούσε ιδιαίτερα το ενδιαφέρον. Μας έκανε ιδιαίτερη εντύπωση η Μαρία που επέλεξε να κάνει μία ζωγραφιά και αριστερά τράβηξε γραμμές συνθέτοντας ένα κείμενο, έχοντας ως αναφορά μία σκηνή από το παραμύθι. Το κείμενο όπως μας το υπαγόρευσε έλεγε: «Τι κάνεις εδώ; Πως εμφανίστηκες; Έλα γρήγορα στο παλάτι, πριν αρχίσει ο ήλιος, πριν γίνεις κύκνος, για να παντρευτούμε».²

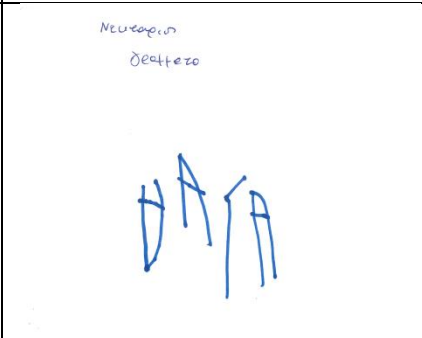

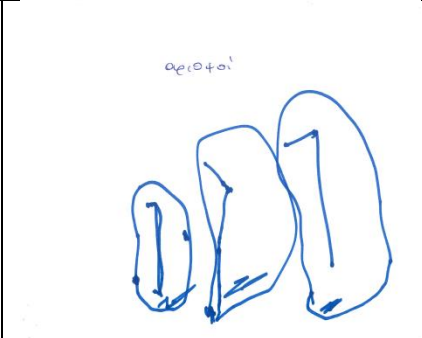

² Ο τρόπος που γράφει το κείμενό της η Μαρία μας κάνει να σκεφτούμε την επισήμανση της Teberosky (Βαρνάβα-Σκούρα, 1996: 87) για τη χρήση των γραμμών στην ανασύνθεση και υπαγόρευση στον εκπαιδευτικό παραμυθιών από τα παιδιά, συνδέοντας την εκφορά του λόγου των παιδιών με τη γραφική διάταξη. Σε μία έρευνα που διαβάσαμε των Bodrova, Leong, σχετικά με τη σταδιακή εισαγωγή αναδυόμενης γραφής στη Ζώνη Εγγύτερης Ανάπτυξης, λειτουργεί υποστηρικτικά η χρήση γραμμών αρχικά από τον εκπαιδευτικό μία για κάθε λέξη του κειμένου που παράγουν τα παιδιά και σαν εργαλείο μνήμης αλλά και σαν εργαλείο που βοηθάει στην κατάτμηση του προφορικού λόγου (Bodrova, Leong, 1998).

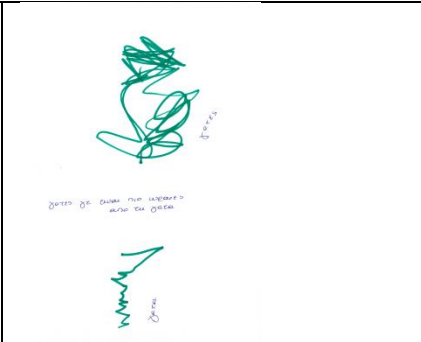

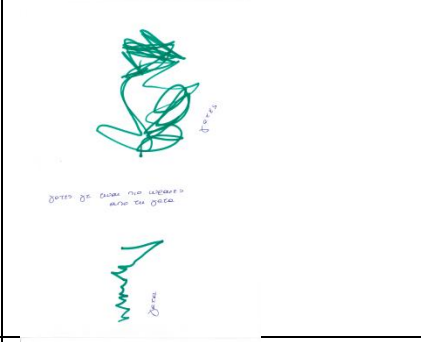

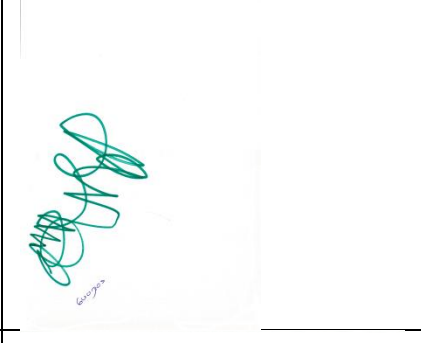

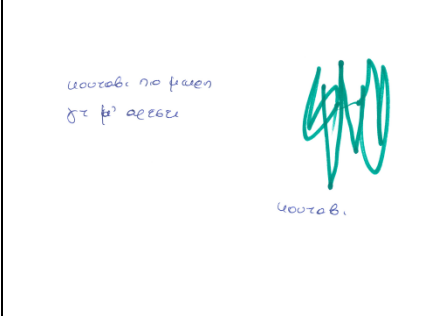
5^ο ΜΕΡΟΣ: ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ ΔΟΚΙΜΑΣΙΩΝ ΓΡΑΦΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ

ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ (4χρ. 7μ.)

	2 ^Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	1 ^Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ
ΛΕΞΕΙΣ	ΤΟ ΜΠΟΥΚΑΛΙ, ΚΟΥΒΑΣ	ΤΟΥΦΑ, ΤΡΕΝΑΚΙ
ΓΡΑΜΜΑΤΑ Διαβάζει: το γάμα, το κάπα, το όνομά μου.		
ΑΡΙΘΜΟΙ Διάβασε εννιά - εννιά - μηδέν.		
ΟΝΟΜΑ Διάβασε [υ], [κ], [γ], [ν].		

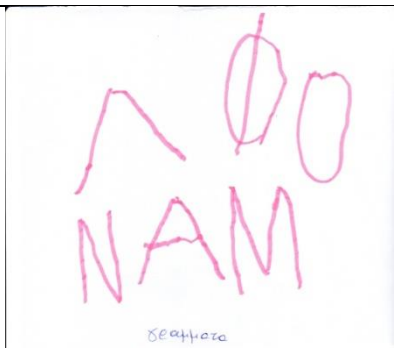
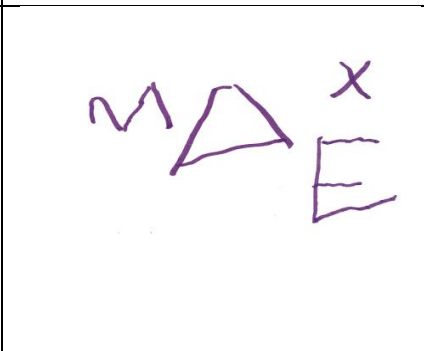
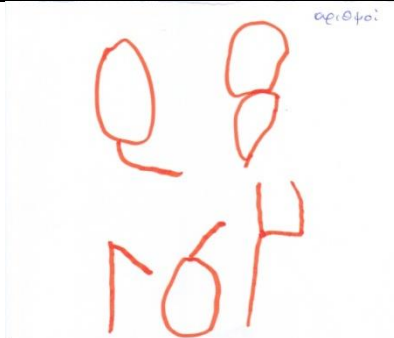
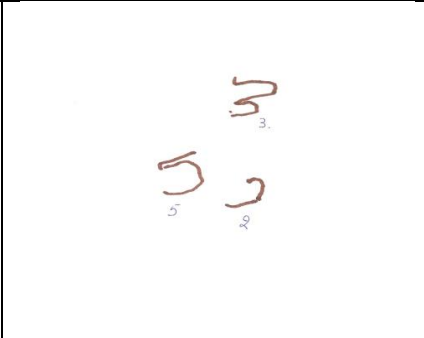

<p>ΠΕΤΑΛΟΥΔΑ</p> <p>Διάβασε [ρ], [γ].</p>	 <p>ρ γ Πεταλούδα</p>	 <p>Πεταλούδα</p> <p>Μεγάλη, όπως δεν μπορώ να την απεικονίσω</p> <p>Είναι πιο μικρή σε είναι μικρή</p>
<p>ΒΟΥΝΟ</p> <p>Θεωρεί ότι η λέξη βουνό είναι πιο μεγάλη είναι πολύ ψηλά εκεί που ζει ο λύκος και χιονίζει.</p>	 <p>βουνό</p>	 <p>βουνό</p> <p>Μεγάλη, είναι τόσο μεγάλη εάν στο λαχανακώριο</p>
<p>ΚΟΥΝΟΥΠΙ</p> <p>Διαβάζει τα γράμματα, που σχηματίζουν το όνομά του.</p>	 <p>ΚΟΥΝΟΥΠΙ</p>	 <p>ΚΟΥΝΟΥΠΙ</p> <p>Μικρή σε το ΚΟΥΝΟΥΠΙ είναι πιο μικρό κ' πρ τέφραει</p>
<p>ΑΡΚΟΥΔΑ</p> <p>Θεωρεί ότι η λέξη αρκούδα είναι πιο μεγάλη γιατί είναι τεράστιες.</p>	 <p>ΑΡΚΟΥΔΑ</p>	 <p>Είναι πιο μεγάλη σε είναι τεράστια Είναι πιο μεγάλη</p> <p>ΑΡΚΟΥΔΑ</p> <p>Μικρή σε είναι η ΑΡΚΟΥΔΑ Εάν στο σπίτι</p>
<p>Η ΑΡΚΟΥΔΑ ΤΡΩΕΙ ΜΕΛΙ</p> <p>Διάβασε [ρ], [γ] και επανέλαβε τη φράση.</p>	 <p>Η ΑΡΚΟΥΔΑ ΤΡΩΕΙ ΜΕΛΙ</p> <p>ΡΓ, να επανέλθει το κράτος</p>	<p>Η ΑΡΚΟΥΔΑ ΤΡΩΕΙ ΜΕΛΙ</p>

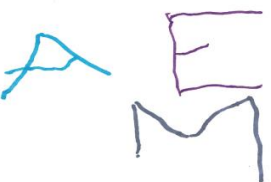
ΓΑΤΑ Δείχνοντας διαβάζει: πόδια, το πρόσωπο, ουρά.		
ΓΑΤΕΣ Διαβάζει: στόμα, πόδια. Θεωρεί ότι η λέξη γάτες είναι πιο μεγάλη γιατί είναι πιο μικρούλες.		
ΣΚΥΛΟΣ Διαβάζει σκύλο, μπαμπά.		
ΚΟΥΤΑΒΙ Διαβάζει κουτάβι, ουρά. Θεωρεί ότι η λέξη σκύλος είναι πιο μεγάλη γιατί είναι μεγαλύτερος.		

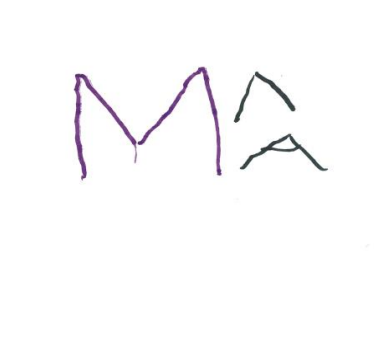
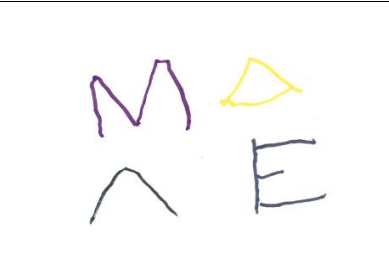
ΚΑΡΤΕΛΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ	ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΔΙΑΒΑΣΤΟΥΝ;	ΓΙΑΤΙ;
ΤΟ	ΝΑΙ	ΟΜΙΚΡΟΝ ΤΑΥ
4	ΝΑΙ	ΤΕΣΣΕΡΑ
από	ΝΑΙ	ΟΜΙΚΡΟΝ ΠΙ
κουταβι	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΕΥΚΟΛΟ
ΓΑΤΑ	ΝΑΙ	ΑΛΦΑ ΑΛΦΑ ΓΑΜΑ ΤΑΥ
μμ	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΕΤΣΙ
μμμ	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΤΕΣΣΕΡΑ ΤΕΣΣΕΡΑ ΤΕΣΣΕΡΑ
εδω	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΕΥΚΟΛΟ ΟΛΑ ΤΑ ΞΕΡΩ

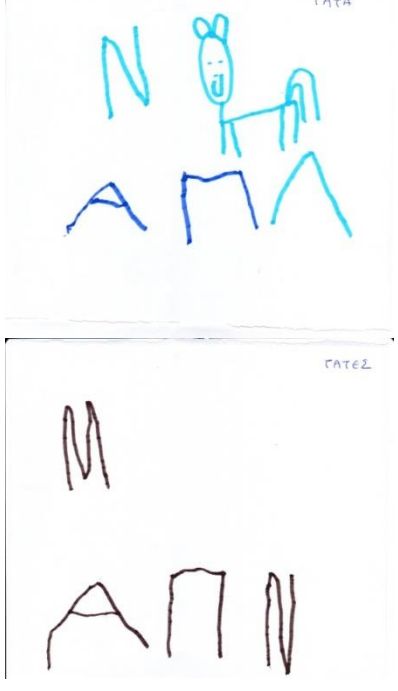
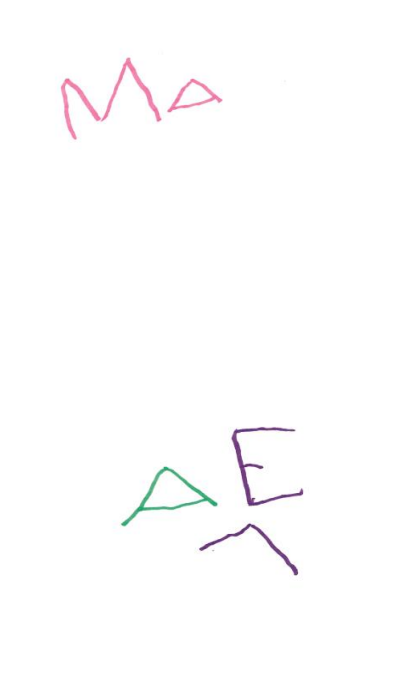

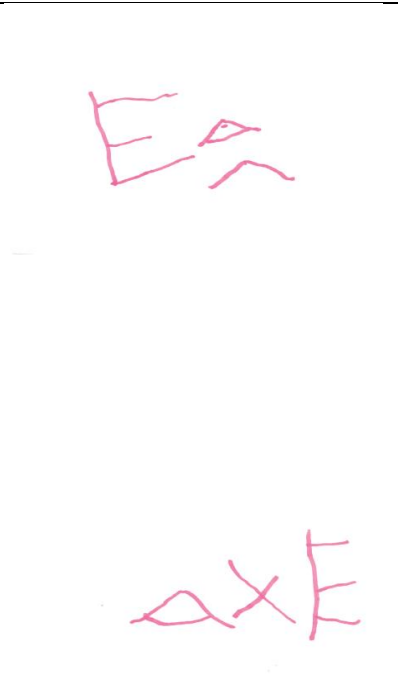
ΑΑΑ	ΝΑΙ	ΑΛΦΑ ΑΛΦΑ ΑΛΦΑ
οιβη	ΝΑΙ	ΜΙΑ ΤΕΛΙΤΣΑ ΠΟΛΛΕΣ ΤΕΛΙΤΣΕΣ
κουνούπι	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΥ ΕΥΚΟΛΟ
Α	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΑΛΦΑ
Η	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΑΛΦΑ
πόρτα	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΕΥΚΟΛΟ
215	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΑΡΙΘΜΟΙ ΔΥΟ ΕΝΑ ΠΕΝΤΕ
ΤΧΔΜ	ΝΑΙ	ΤΙΚ ΤΑΚ
αεροπλάνο	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΕΥΚΟΛΟ
	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΤΙΠΟΤΑ

ΜΕΛΙΝΑ Κ. (5χρ. 4μ.)

	2 ^Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	1 ^Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ
ΛΕΞΕΙΣ	ΜΟΝΟΚΕΡΟΣ, ΤΟ ΚΑΡΟΤΟ ΑΡΕΣΕΙ ΣΤΟ ΚΟΥΝΕΛΙ	ΜΑΜΑ, ΜΠΑΜΠΑΣ
ΓΡΑΜΜΑΤΑ Γράφει έξι γράμματα, και διαβάζει τα τρία από αυτά : το [φ] ως «φήτα», το [α] ως /α/, και το [μ] ως /μι/.		
ΑΡΙΘΜΟΙ Γράφει πέντε αριθμούς κάποιους με αντίθετη φορά και μας τους διαβάζει με τη σειρά εννέα, οκτώ, ένα, έξι, τέσσερα.		
ΟΝΟΜΑ Γράφει τα τρία πρώτα γράμματα του ονόματός της προφέροντάς τα παράλληλα /μελ/ βλέπει ότι δε χωράει να γράψει το υπόλοιπο και μας δηλώνει ότι θα γράψει και το τελικό [α] από πάνω.		

<p>Διαβάζει τα τρία γράμματα ως – με-λι-να-, και επαναλαμβάνει το τελικό /α/. Μας ζητάει να της σχηματίσουμε και μία καρδούλα.</p>		
<p>ΠΕΤΑΛΟΥΔΑ</p> <p>Γράφει τέσσερα γράμματα και διαβάζει συλλαβικά, δείχνοντάς τα παράλληλα. Στο κενό ανάμεσα στα γράμματα της πάνω σειράς επιλέγει να ζωγραφίσει και μία πεταλούδα. Θεωρεί ότι η λέξη πεταλούδα είναι μικρή γιατί η πεταλούδα δεν πετάει πολύ ψηλά μερικές φορές, και πετάει χαμηλά.</p>		
<p>ΒΟΥΝΟ</p> <p>Γράφει τέσσερα γράμματα μας το διαβάζει σέρνοντας τις συλλαβές για να ταιριάζουν στα γράμματα (βου-ου-νο-ο). Δίπλα στο γράμμα της πρώτης σειράς ζωγραφίζει ένα βουνό. Θεωρεί ότι η λέξη βουνό είναι μεγάλη γιατί τα βουνά είναι μεγάλα. Και ότι είναι πιο μεγάλη λέξη από την πεταλούδα γιατί η πεταλούδα πετάει πιο χαμηλά και το βουνό πάει πιο ψηλά.</p>		

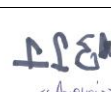
<p>ΚΟΥΝΟΥΠΙ</p> <p>Τέσσερα γράμματα χρησιμοποιεί και στο κουνούπι, λέγοντας ότι θα κάνει μικρά γράμματα γιατί και το κουνούπι είναι μικρό. Ακουλουθώντας την ίδια τακτική όπως και στις προηγούμενες λέξεις, αφού έγραψε τα γράμματα ζωγράφισε και ένα κουνούπι. Συλλαβίζει όπως και προηγουμένως τραβώντας τις συλλαβές (κου-ου-νου-πι), ώστε να αντιστοιχεί ένα γράμμα για κάθε συλλαβή.</p>		
<p>ΑΡΚΟΥΔΑ</p> <p>Τέσσερα γράμματα και στην αρκούδα. Αυτή τη φορά αφού μας διαβάσει τη λέξη ζωγραφίζει μία σπηλιά. Θεωρεί ότι είναι μεγάλη λέξη γιατί όταν σηκώνεται στα δυο της πόδια φαίνεται πολύ μεγάλη. Και είναι πιο μεγάλη από το κουνούπι.</p>		
<p>Η ΑΡΚΟΥΔΑ ΤΡΩΕΙ ΜΕΛΙ</p> <p>Δεν ήθελε να γράψει τη φράση.</p>		

<p>ΓΑΤΑ - ΓΑΤΕΣ</p> <p>Και τις δύο λέξεις τις αποδίδει με τέσσερα γράμματα. Δίπλα στη λέξη γάτα ζωγραφίζει μία γάτα. Θεωρεί ότι η λέξη γάτες είναι πιο μεγάλη γιατί είναι πιο πολλές.</p>		
<p>ΣΚΥΛΟΣ- ΚΟΥΤΑΒΙ</p> <p>Πάλι τέσσερα γράμματα και για τις δύο λέξεις. Θεωρεί ότι ο σκύλος είναι πιο μεγάλη λέξη γιατί ο σκύλος είναι πιο μεγάλος από το κουτάβι.</p>		

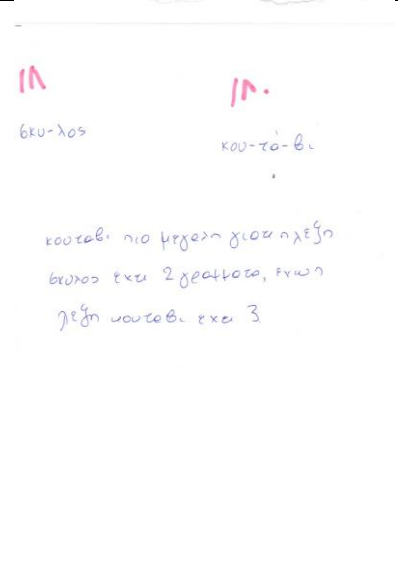
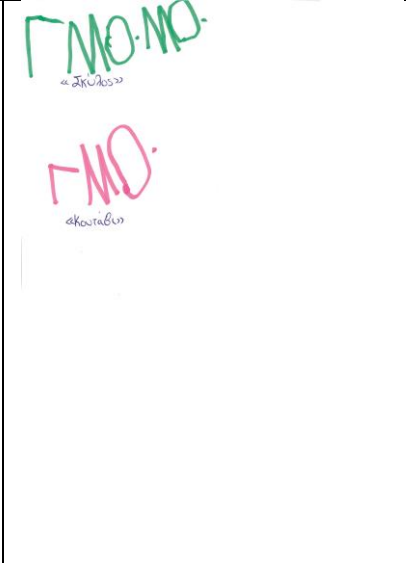
ΚΑΡΤΕΛΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ	ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΔΙΑΒΑΣΤΟΥΝ;	ΓΙΑΤΙ;
το	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
4	ΟΧΙ	ΕΙΝΑΙ ΑΡΙΘΜΟΣ
από	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
αουαουδι	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΓΑΤΑ	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
μμμ	ΟΧΙ	ΕΙΝΑΙ ΠΑΙΧΝΙΔΙ
μμμ	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

εδω		ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΑΑΑ		ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
οιβη		ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
κουνούπι		ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
Α		ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
Η		ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
πόρτα		ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
215		ΟΧΙ	ΕΙΝΑΙ ΑΡΙΘΜΟΙ
ΤΧΔΜ		ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
αεροπλανο		ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
		ΟΧΙ	ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΤΙΠΟΤΑ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Κ. (4χρ. 9μ.)

	2 ^Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	1 ^Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ
ΛΕΞΕΙΣ	ΞΗΡΟ, ΒΙ	ΓΩΓΩ, ΔΩΡΟ
ΓΡΑΜΜΑΤΑ Γράφει πέντε γράμματα και ενδιάμεσα και την τελεία. Μας λέει ότι μπορεί να διαβάσει μόνο ένα δείχνοντας το [κ] και διαβάζοντας -κος-.		 <p>Κωνσταντ. Κ.</p>
ΑΡΙΘΜΟΙ Στους αριθμούς φαίνεται να δυσκολεύεται με τη φορά των συμβόλων, έγραψε πέντε αριθμούς τους οποίους διάβασε ως : τρία, δύο, ένα, πέντε, έξι.		 <p>Κωνσταντ. Κ.</p>

<p>ΚΟΥΝΟΥΠΙ</p> <p>Στη λέξη κουνούπι χρησιμοποιεί δύο γράμματα και την τελεία. Διαβάζει με τον ίδιο τρόπο όπως προηγουμένως.</p>	<p>ΛΑ·</p> <p>κου-νου-πι, φέρει γτ έχει τρία</p> <p>.ΙΟΛ</p> <p>αρ-κου-ου-δα, φέρει γτ έχει τέσσερα</p> <p>εκα πιο φέρει γτ έχει τέσσερα</p>	<p>Μ·ΓΔ·Μ</p> <p>«Κουνούπι»</p> <p>Κωνσταντίνος Κ.</p>
<p>ΑΡΚΟΥΔΑ</p> <p>Εδώ χρησιμοποιεί τρία γράμματα και την τελεία. πάλι τραβάει τις συλλαβές για να ταιριάζουν στα σημεία (αρ-κου-ου-δα).</p> <p>Θεωρεί ότι η λέξη αρκούδα είναι πιο μεγάλη από το κουνούπι, γιατί την έχει αποδώσει με τέσσερα στοιχεία.</p>	<p>ΛΑ·</p> <p>κου-νου-πι, φέρει γτ έχει τρία</p> <p>.ΙΟΛ</p> <p>αρ-κου-ου-δα, φέρει γτ έχει τέσσερα</p> <p>εκα πιο φέρει γτ έχει τέσσερα</p>	<p>Μ·ΓΜ·ΓΩΜ</p> <p>«Αρκούδα»</p> <p>Κωνσταντίνος Κ.</p>
<p>Η ΑΡΚΟΥΔΑ ΤΡΩΕΙ ΜΕΛΙ</p> <p>Και στη φράση χρησιμοποιεί τόσα στοιχεία όσες και οι συλλαβές της (πέντε γράμματα και τρεις τελείες, σύνολο οκτώ όσες και οι συλλαβές της φράσης).</p>	<p>ΚΩΛ·Ι·Λ·</p> <p>η-αρ-κου-ου-δα-τρω-ει-με-λι</p>	<p>Μ·ΓΔ·Μ·</p> <p>ΓΜ·ΜΩ·ΓΩ·</p> <p>Η αρκούδα τρώει μέλι.</p> <p>Πρώτα έχω μετρήσει το ποσό, αμέσως μετά έχω μετρήσει τα το διαβάζει ότι του έβγαλαν οι γέφυρες, το έχω μετρήσει και το στο κάτω και το διαβάζει.</p> <p>Κωνσταντίνος Κ.</p>
<p>ΓΑΤΑ - ΓΑΤΕΣ</p> <p>Τη λέξη γάτα την αποδίδει με τρία στοιχεία, και το διαβάζει ως μια-γα-τα. Τρία στοιχεία χρησιμοποιεί και στη λέξη γάτες, που για να τη συλλαβίσει επαναλαμβάνει το -α- διαβάζοντάς την ως γα-α-τες. Μετρώντας τα στοιχεία στις δύο λέξεις καταλήγει ότι είναι ίδιες.</p>	<p>Ι·Λ</p> <p>μια-γα-τα</p> <p>ΛΙ·</p> <p>γα-α-τες</p> <p>εκα ίδιο γτ έχουν τρία</p>	<p>«Γάτα»</p> <p>ΓΜΩ·Ω·Μ·</p> <p>«Γάτες»</p> <p>ΓΜΩ·ΜΩΜ</p> <p>Κωνσταντίνος Κ.</p>

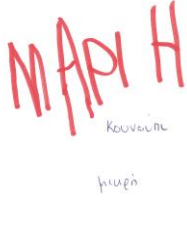

ΣΚΥΛΟΣ- ΚΟΥΤΑΒΙ Στη λέξη σκύλος χρησιμοποιεί δύο γράμματα, τα ίδια που χρησιμοποιεί και στη λέξη κουτάβι με τη διαφορά ότι στη δεύτερη προσθέτει και την τελεία (τρία στοιχεία τρεις συλλαβές), καταλήγοντας ότι είναι πιο μεγάλη λέξη.		
---	--	---

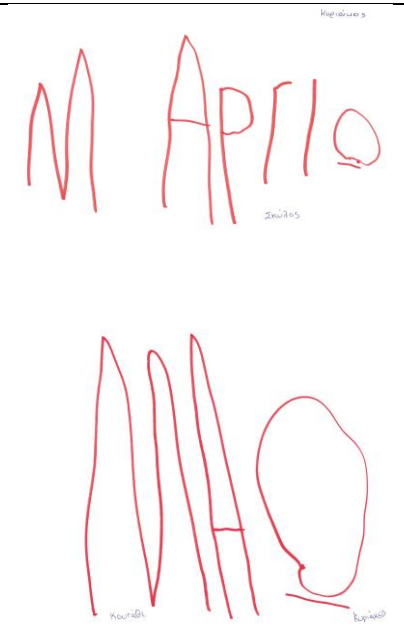
ΚΑΡΤΕΛΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ	ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΔΙΑΒΑΣΤΟΥΝ;	ΓΙΑΤΙ;
το	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΔΥΟ
4	ΟΧΙ	ΕΙΝΑΙ ΕΝΑΣ ΑΡΙΘΜΟΣ
από	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
κουκούτσι	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΓΑΤΑ	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΟΥ ΞΕΡΩ
☺	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΠΑΝΩ ΤΟΥ ΠΟΛΛΑ ΣΧΕΔΙΑ
μμμ	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΞΕΡΩ ΑΥΤΑ ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
εδω	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΑΑΑ	ΟΧΙ	ΕΧΕΙ ΤΡΙΑ ΤΡΙΓΩΝΑ
οιδη	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
κουνούπι	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
Α	ΟΧΙ	ΕΧΕΙ ΕΝΑ
Η	ΟΧΙ	ΕΧΕΙ ΕΝΑ
πόρτα	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
215	ΟΧΙ	ΕΧΕΙ ΑΡΙΘΜΟΥΣ
ΤΧΔΜ	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
αεροπλάνο	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΤΙΠΟΤΑ

ΚΥΡΙΑΚΟΣ (4χρ. 9μ.)

	2 ^Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	1 ^Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ
ΛΕΞΕΙΣ	ΤΑΣΟΣ, ΚΥΡΙΑΚΟΣ	

<p>ΓΡΑΜΜΑΤΑ</p> <p>Ο Κυριάκος γεμίζει με γράμματα όλο το μήκος της σελίδας, διατηρώντας τη γραμμικότητα.</p>	 <p>γραμμικό</p>	 <p>Κυριάκος</p>
<p>ΑΡΙΘΜΟΙ</p> <p>Στους αριθμούς εμφανίζεται πιο συγκρατημένος, γράφει τον αριθμό ένα με αντίθετη φορά, τον οποίο και μας διαβάζει.</p>	 <p>αριθμοί (το Α)</p>	 <p>Κυριάκος</p>
<p>ΟΝΟΜΑ</p> <p>Γράφει το όνομά του παραλείποντας το [ι]. Κρύβουμε το -ακος- και διαβάζει -κυρ-, ενώ όταν του κρύβουμε το -κυρ- διαβάζει -κυριακος-.</p>	 <p>ΚΥΡ ΚΥΡΙΑΚΟΣ</p>	 <p>Κυρια-κος Κυριακος ονομα</p>
<p>ΠΕΤΑΛΟΥΔΑ</p> <p>Στη λέξη πεταλούδα, γέμισε όλο το μήκος της σελίδας με γράμματα, τα οποία μας διάβασε κάνοντας φωνημική αντιστοίχιση.</p>	 <p>ΠΕΤΑΛΟΥΔΑ > (δίνοντας το γραμμένο) δε είναι</p>	 <p>ΜΙΗΡ πεταλούδα Μιχαήλ Κυριάκος</p>

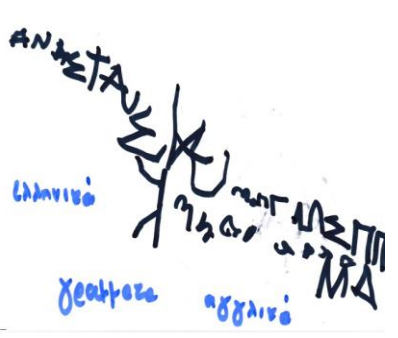

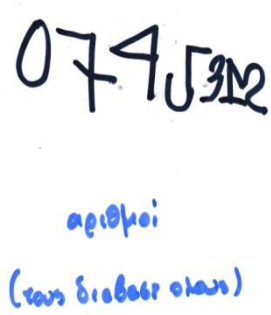
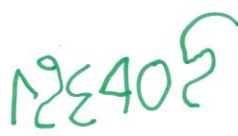
<p>ΒΟΥΝΟ</p> <p>Στη λέξη βουνό, γελώντας επέλεξε να γράψει το γράμμα [β] πέντε φορές, διαβάζοντας συλλαβιστά –βου-νο-.</p> <p>Από τις δύο λέξεις πεταλούδα και βουνό θεωρεί ότι η λέξη πεταλούδα είναι μεγαλύτερη, λέγοντας «γιατί είναι».</p>		
<p>ΚΟΥΝΟΥΠΙ</p> <p>Στη λέξη κουνούπι γεμίζει τη σελίδα με το γράμμα [κ], διαβάζοντάς το –κου-νου-πι.</p>		
<p>ΑΡΚΟΥΔΑ</p> <p>Τη λέξη αρκούδα την αποδίδει με την επανάληψη του γράμματος [β] τέσσερις φορές.</p> <p>Στη σύγκριση μας λέει ότι η λέξη κουνούπι είναι λίγο πιο μεγάλη δείχνοντάς μας τα γράμματα που έχει χρησιμοποιήσει για να την αποδώσει.</p>		
<p>Η ΑΡΚΟΥΔΑ ΤΡΩΕΙ ΜΕΛΙ</p> <p>Για τη φράση χρησιμοποιεί το γράμμα [β] για να τον βγάλει από τη «δύσκολη θέση», καθώς έδειξε να τον προβληματίζει πως θα την αποδώσει.</p>		

<p>ΓΑΤΑ - ΓΑΤΕΣ</p> <p>Στις τελευταίες λέξεις φαίνεται να έχει κουραστεί και αλλάζει τον τρόπο γραφής του, δείχνοντας μία προτίμηση να γεμίζει όλο το μήκος και το πλάτος της σελίδας με γράμματα.</p> <p>Πιστεύει ότι από τις δύο λέξεις η λέξη γάτες είναι πιο μεγάλη γιατί οι γάτες είναι τρεις.</p>		
<p>ΣΚΥΛΟΣ- ΚΟΥΤΑΒΙ</p> <p>Με τον ίδιο τρόπο σχεδόν αποδίδει και τις λέξεις σκύλος και κουτάβι. Πιστεύει ότι η λέξη σκύλος είναι πιο μεγάλη αφού και ο σκύλος είναι πιο μεγάλος.</p>		

ΚΑΡΤΕΛΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ	ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΔΙΑΒΑΣΤΟΥΝ;	ΓΙΑΤΙ;
το	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
4	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
από	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
κουκούτσι	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΓΑΤΑ	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
μμμ	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΓΡΑΜΜΑ
μμμ	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
εδω	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΑΑΑ	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

οίβη	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
κουνούπι	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
Α	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
Η	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
πόρτα	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
215	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΤΧΔΜ	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
αεροπλανο	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ (4χρ. 9μ.)

	2 ^Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	1 ^Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ
ΛΕΞΕΙΣ	ΚΑΡΔΙΑ, ΦΙΛΙ	ΜΠΑΛΑ, ΑΝΑΒ
ΓΡΑΜΜΑΤΑ Επιλέγει να γράψει το όνομά της και κάποια άλλα γράμματα που δε θέλει να μας διαβάσει, μας λέει όμως, ότι τα γράμματα από την μεριά του ονόματός της είναι ελληνικά ενώ τα υπόλοιπα είναι αγγλικά.		
ΑΡΙΘΜΟΙ Διαβάζει τους αριθμούς που έγραψε από τα δεξιά προς τα αριστερά: δύο, ένα, τρία, πέντε, τέσσερα, επτά, μηδέν.		

<p>ΟΝΟΜΑ</p> <p>Γράφει χωρίς δυσκολία το όνομά της, σταματάει δύο φορές, συλλαβίζει αυτά που έχει γράψει και συνεχίζει. Δίπλα στο όνομά της γράφει και τον αριθμό 12 που είναι ο αριθμός της οδού που μένει. Της κρύβουμε τις τρεις τελευταίες συλλαβές και διαβάζει –α-νου-α, κάνοντας φωνημική αντιστοίχιση, μετά της κρύβουμε τις τρεις πρώτες συλλαβές και διαβάζει με τον ίδιο τρόπο –σου-ι-α.</p>		
<p>ΠΕΤΑΛΟΥΔΑ</p> <p>Γράφει τη λέξη πεταλούδα, ξεκινώντας από το [ε], ξαναγυρνάει στην αρχή και συμπληρώνει το αρχικό [π] που δε θυμόταν πως γράφεται.</p>		
<p>ΒΟΥΝΟ</p> <p>Γράφει τη λέξη βουνό. Χωρίς να το σκεφτεί μας λέει ότι η λέξη πεταλούδα είναι μεγαλύτερη γιατί έχει πιο πολλά γράμματα.</p>		

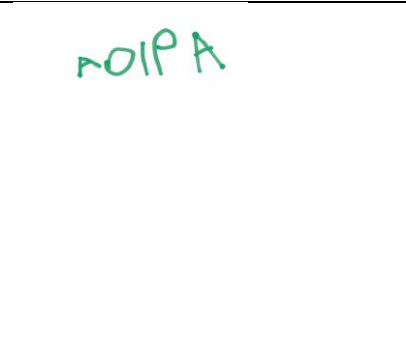
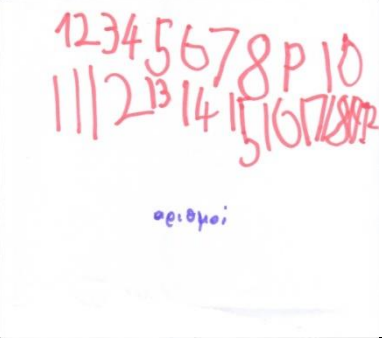

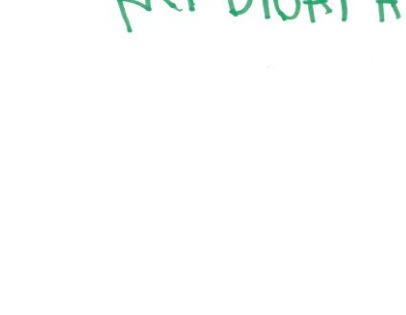

<p>ΚΟΥΝΟΥΠΙ</p> <p>Γράφει τη λέξη κουνούπι, αποδίδοντας όπως και στις προηγούμενες λέξεις το δίφθογγο –ου- με το [υ].</p>		
<p>ΑΡΚΟΥΔΑ</p> <p>Δε δυσκολεύεται ούτε στη λέξη αρκούδα. Αρχικά είπε ότι η αρκούδα είναι μεγαλύτερη λέξη, το ξανασκέφτηκε όμως και μετρώντας τα γράμματα και στις δύο λέξεις κατέληξε ότι είναι ισοπαλία.</p>		
<p>Η ΑΡΚΟΥΔΑ ΤΡΩΕΙ ΜΕΛΙ</p> <p>Αποδίδει τη φράση αλφαβητικά γράφοντας από δεξιά προς τα αριστερά, μέχρι το τέλος της σειράς οπότε και στην επόμενη σειρά συνεχίζει με τη συμβατική φορά, σχηματίζοντας με τη γραφή της ένα πέταλο.</p>	 <p>Η αρκούδα τρώει μελι.</p>	
<p>ΓΑΤΑ - ΓΑΤΕΣ</p> <p>Εδώ δε χρειάζεται να μετρήσει ένα προς ένα τα γράμματα, βλέπει ότι η λέξη γάτες είναι μεγαλύτερη γιατί έχει πέντε γράμματα, ενώ η λέξη γάτα έχει τέσσερα.</p>		<p>5</p>

ΣΚΥΛΟΣ- ΚΟΥΤΑΒΙ Και με αυτές τις λέξεις δε δυσκολεύτηκε καθόλου, κατάλαβε αμέσως ότι η λέξη κουτάβι είναι μεγαλύτερη.	 	
		

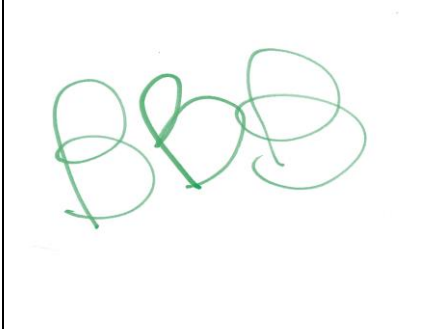
ΚΑΡΤΕΛΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ	ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΔΙΑΒΑΣΤΟΥΝ;	ΓΙΑΤΙ;
το	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΜΟΝΟ ΔΥΟ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
4	ΟΧΙ	ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΟ ΕΝΑ ΝΟΥΜΕΡΟ
από	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΕΥΚΟΛΟ
λουλουδι	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΛΙΓΟ ΕΥΚΟΛΟ
ΓΑΤΑ	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΜΟΥ
μ	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΓΡΑΜΜΑ
μμμ	ΟΧΙ	ΠΟΛΛΑ /μ/
εδω	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΛΙΓΟ ΕΥΚΟΛΟ
ΑΑΑ	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΤΡΙΑ /α/
οιδη	ΟΧΙ	ΑΥΤΟ (ΕΝΝΟΕΙ ΤΟ ΤΡΙΤΟ ΣΥΜΒΟΛΟ) ΔΕΝ ΜΟΥ ΦΑΙΝΕΤΑΙ ΠΟΛΥ ΕΥΚΟΛΟ
κουνούπι	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
Α	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΕΝΑ /α/
Η	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ /η/ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ
πάρτα	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΛΙΓΟ ΕΥΚΟΛΟ
215	ΟΧΙ	ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΕΙΚΟΣΙΠΕΝΤΕ

ΤΧΔΜ	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΚΑΙ ΠΑΛΙ ΕΥΚΟΛΟ
αεροπλάνο	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΤΙΠΟΤΑ

ΜΑΡΙΑ Π. (4χρ. 7μ.)

	2 ^Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	1 ^Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ
ΛΕΞΕΙΣ	ΓΑΤΑ, ΑΛΟΓΟ	ΒΙΒΛΙΟ, ΓΙΑΓΙΑ
ΓΡΑΜΜΑΤΑ Διαβάζει όλα τα γράμματα ξεκινώντας από τα δύο πρώτα [ρ] και [π] και μετά πηγαίνοντας από τα δεξιά προς τα αριστερά.		
ΑΡΙΘΜΟΙ Διάβασε όλους τους αριθμούς με τη σειρά.		
ΟΝΟΜΑ Κρύψαμε τα τρία τελευταία του πρώτου ονόματός της και μας διάβασε: μαρία. Κρύψαμε τα δύο πρώτα και μας διάβασε: ρία.		
ΠΕΤΑΛΟΥΔΑ		

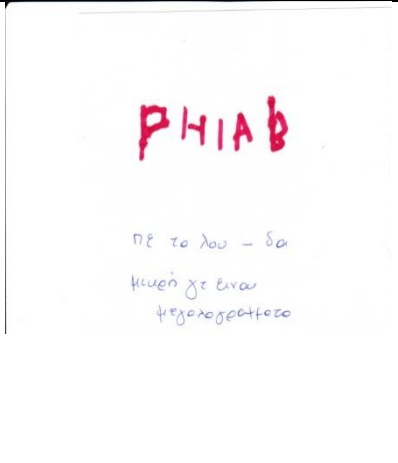

<p>ΒΟΥΝΟ</p> <p>Θεωρεί ότι η λέξη βουνό είναι πιο μεγάλη γιατί είναι πιο ψηλό.</p>	 <p>ΛΑΡΙΝ</p> <p>βουνό</p>	<p>Ι Κ Δ Α Α</p>
<p>ΚΟΥΝΟΥΠΙ</p>	 <p>Κουνούνι</p>	<p>Ρ Ο Ρ Δ Δ Α</p>
<p>ΑΡΚΟΥΔΑ</p> <p>Θεωρεί ότι η λέξη αρκούδα είναι πιο μεγάλη γιατί έχει περισσότερα γράμματα.</p>	 <p>αρκούδα</p>	<p>Ι ο α Ρ Ο Ρ Δ Δ</p>
<p>Η ΑΡΚΟΥΔΑ ΤΡΩΕΙ ΜΕΛΙ</p>	 <p>η αρκούδα τρώει μέλι</p>	<p>Α Α Α Α Α Α Α Α</p>
<p>ΓΑΤΑ - ΓΑΤΕΣ</p> <p>Θεωρεί ότι η λέξη γάτες είναι πιο μεγάλη γιατί είναι τρεις και έχει περισσότερα γράμματα.</p>	<p>Γ Α Γ Α Γ Α Τ Α</p> <p>γάτες γάτα</p>	<p>Γάτα</p> <p>Γάτα</p>

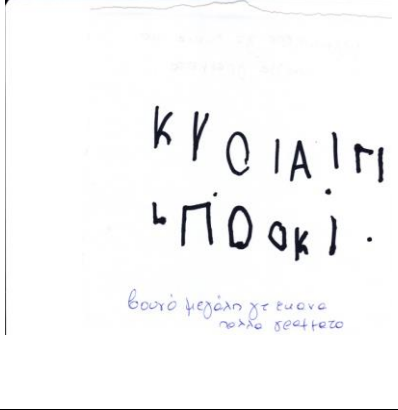

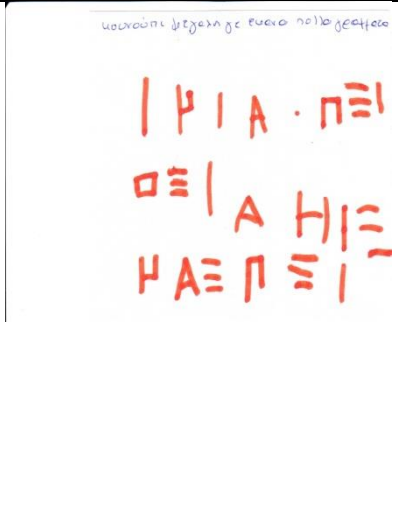
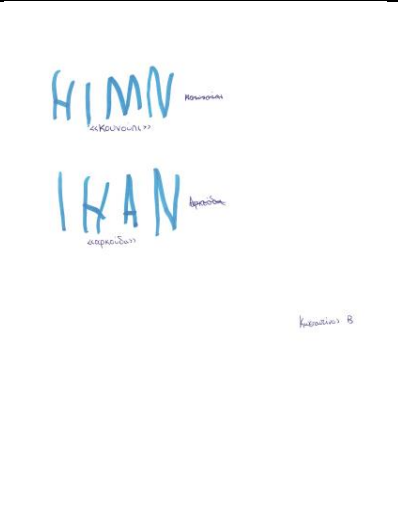
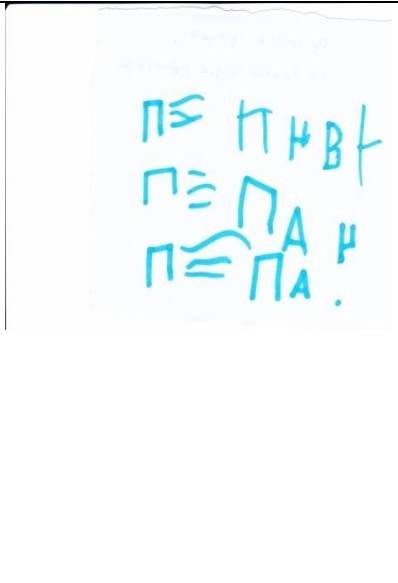
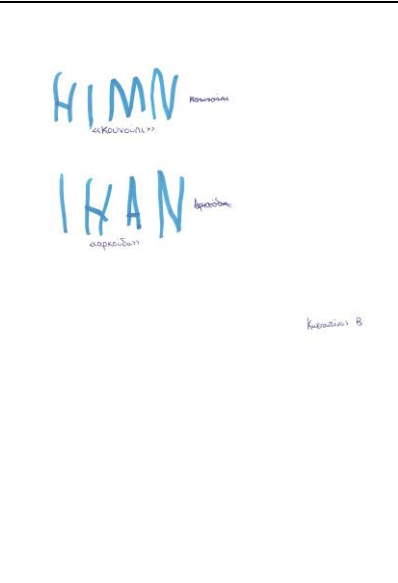
ΣΚΥΛΟΣ- ΚΟΥΤΑΒΙ Θεωρεί ότι η λέξη σκύλος είναι πιο μεγάλη γιατί έχει περισσότερα γράμματα και είναι πιο μεγάλος.		
		

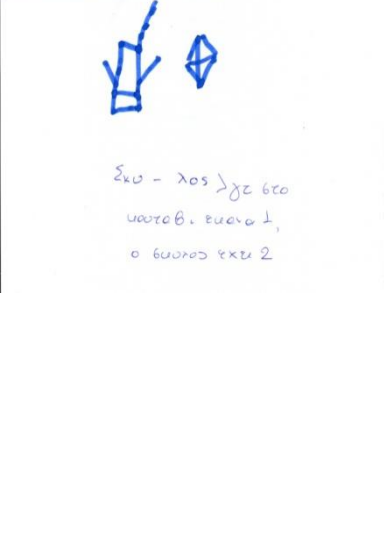
ΚΑΡΤΕΛΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ	ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΔΙΑΒΑΣΤΟΥΝ;	ΓΙΑΤΙ;
ΤΟ	ΟΧΙ	ΕΧΕΙ ΜΟΝΟ ΔΥΟ
4	ΟΧΙ	ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΤΕΣΣΕΡΑ
από	ΟΧΙ	ΕΧΕΙ ΤΡΙΑ
αουαουδι	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΓΑΤΑ	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΤΕΣΣΕΡΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ϣ	ΟΧΙ	ΕΧΕΙ ΕΝΑ ΚΑΙ ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΩΣΤΑ
μμμ	ΟΧΙ	ΕΧΕΙ ΤΑ ΙΔΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
εδω	ΟΧΙ	ΕΧΕΙ ΤΡΙΑ
ΑΑΑ	ΟΧΙ	ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ /α/
οιβη	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΤΕΣΣΕΡΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
κουνούπι	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
Α	ΟΧΙ	ΕΧΕΙ ΕΝΑ ΓΡΑΜΜΑ
Η	ΟΧΙ	ΕΧΕΙ ΕΝΑ
πόρτα	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
215	ΟΧΙ	ΕΧΕΙ ΝΟΥΜΕΡΟ
ΤΧΔΜ	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΤΕΣΣΕΡΑ
αεροπλάνο	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
	ΟΧΙ	ΕΙΝΑΙ ΑΔΕΙΟ

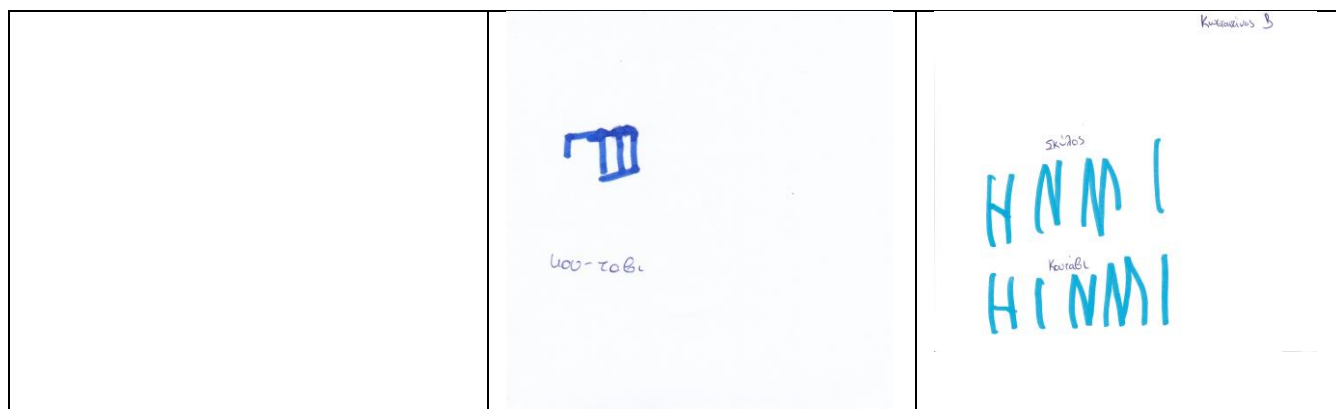
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Β. (5χρ. 1μ.)

	2 ^Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	1 ^Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ
ΛΕΞΕΙΣ	ΓΑΜΑ, ΔΕΛΤΑ	ΜΙΧΑΛΗΣ, ΨΩΜΙ

<p>ΓΡΑΜΜΑΤΑ</p> <p>Γράφει δύο γράμματα από τα δεξιά προς τα αριστερά, τα οποία δε θέλει να μας διαβάσει.</p>		
<p>ΑΡΙΘΜΟΙ</p> <p>Και στους αριθμούς γράφει τρία γράμματα, τα οποία πάλι δε μας διαβάζει.</p>		
<p>ΟΝΟΜΑ</p> <p>Στο όνομά του χρησιμοποιεί τρία γράμματα από το μικρό του όνομα και το αρχικό του επιθέτου του. Του κρύβουμε τα τρία τελευταία και μας διαβάζει – κάπα-. Κρύβουμε τα τρία πρώτα και μας λέει ότι δεν ξέρει να το διαβάσει.</p>		
<p>ΠΕΤΑΛΟΥΔΑ</p> <p>Γράφει πέντε γράμματα για να αποδώσει τη λέξη, όταν συλλαβίζει παραλείπει το τέταρτο γράμμα και πάει κατευθείαν στο τελευταίο. Μας λέει ότι είναι μικρή λέξη γιατί είναι μεγάλα τα γράμματα.</p>		

<p>ΒΟΥΝΟ</p> <p>Στη λέξη βουνό γράφει χωρίς έλεγχο ποσότητας, και θεωρεί ότι είναι μεγάλη λέξη από τη στιγμή που έκανε πολλά γράμματα. Για τον ίδιο λόγο θεωρεί ότι η λέξη βουνό είναι μεγαλύτερη.</p>		
<p>ΚΟΥΝΟΥΠΙ</p> <p>Και στη λέξη κουνούπι γράφει χωρίς έλεγχο ποσότητας χρησιμοποιώντας άλλο συνδυασμό γραμμάτων και το σημείο της τελείας, όπως και στην προηγούμενη λέξη. Θεωρεί ότι είναι μεγάλη λέξη γιατί έκανε πολλά γράμματα.</p>		
<p>ΑΡΚΟΥΔΑ</p> <p>Με παρόμοιο τρόπο γράφει και τη λέξη αρκούδα, φαίνεται ωστόσο να έχει αρχίσει να κουράζεται και δεν αποδίδει τα γράμματα τόσο καθαρά όσο στις προηγούμενες λέξεις. Και η λέξη αρκούδα θεωρεί ότι είναι μεγάλη γιατί την έχει αποδώσει με πολλά γράμματα.</p>		

<p>Η ΑΡΚΟΥΔΑ ΤΡΩΕΙ ΜΕΛΙ</p> <p>Στη φράση αρχίζει να χρησιμοποιεί σύμβολα μη συμβατικά και σχέδια.</p>		<p>Η ΑΡΚΟΥΔΑ ΤΡΩΕΙ ΜΕΛΙ</p> <p>Κατασκευαστής B</p>
<p>ΓΑΤΑ - ΓΑΤΕΣ</p> <p>Το ίδιο κάνει και στις υπόλοιπες λέξεις. Θεωρεί ότι η λέξη γάτες είναι πιο μεγάλη γιατί είναι τρεις οι γάτες.</p>		<p>ΓΑΤΑ</p> <p>Η ΓΑΤΑ</p> <p>Κατασκευαστής B</p>
		<p>ΓΑΤΕΣ</p> <p>Η ΓΑΤΕΣ</p> <p>Κατασκευαστής B</p>
<p>ΣΚΥΛΟΣ- ΚΟΥΤΑΒΙ</p> <p>Θεωρεί ότι η λέξη σκύλος είναι πιο μεγάλη γιατί την απέδωσε με δύο σύμβολα ενώ τη λέξη κουτάβι με ένα. Διάβασε τη λέξη σκύλος συλλαβικά δείχνοντας τα δύο σύμβολα: σκυ-λος. Ενώ τη λέξη κουτάβι τη διάβασε κου-ταβι.</p>		<p>ΣΚΥΛΟΣ</p> <p>Η ΣΚΥΛΟΣ</p> <p>ΚΟΥΤΑΒΙ</p> <p>Η ΚΟΥΤΑΒΙ</p> <p>Κατασκευαστής B</p>

ΚΑΡΤΕΛΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ	ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΔΙΑΒΑΣΤΟΥΝ;	ΓΙΑΤΙ;
ΤΟ	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΛΙΓΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
4	ΝΑΙ	ΤΟ ΞΕΡΩ
από	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
λουλουδι	ΟΧΙ	ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΓΑΤΑ	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
μμ	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΤΟ ΞΕΡΩ
μμμ	ΟΧΙ	ΕΙΝΑΙ ΟΛΑ ΕΤΣΙ
εδω	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΞΕΡΩ ΑΥΤΑ ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΑΑΑ	ΝΑΙ	ΤΟ ΞΕΡΩ
οιβη	ΝΑΙ	ΜΟΥ ΤΟ ΕΧΕΙ ΜΑΘΕΙ Η ΜΑΜΑ
κουνούπι	ΟΧΙ	ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
Α	ΝΑΙ	ΤΟ ΞΕΡΩ
Η	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΓΡΑΜΜΑ
πόρτα	ΟΧΙ	ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
215	ΟΧΙ	ΕΙΝΑΙ ΑΡΙΘΜΟΣ
ΤΧΔΜ	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΑΕΙ
αεροπλανο	ΟΧΙ	ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΤΙΠΟΤΑ

ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΕΠΑΝΑΛΗΨΗΣ ΔΟΚΙΜΑΣΙΩΝ ΓΡΑΦΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ

Μετά και την επανάληψη των δοκιμασιών γραφής και ανάγνωσης τα παιδιά της πειραματικής ομάδας βρίσκονται όλα στο προσυλλαβικό στάδιο με εξαίρεση την Αναστασία που φαίνεται να έκανε ένα άλμα και να πέρασε στο αλφαβητικό στάδιο. Την εξέλιξή της τη διαπιστώσαμε σχεδόν ένα μήνα μετά την αρχική πραγματοποίηση των δοκιμασιών όταν στην πρώτη μας παρέμβαση μας έδωσε δείγματα συλλαβικής γραφής. Λίγο αργότερα στην τρίτη μας παρέμβαση απέδωσε τη λέξη ΤΑΜΠΛΕΤΕΣ με συλλαβο-αλφαβητικό τρόπο. Μέχρι τον Απρίλιο ήταν πια σε θέση να γράφει αλφαβητικά, κάτι που μας επιβεβαίωσε και στην

επανάληψη των δοκιμασιών. Σίγουρα αυτή η ταχεία εξέλιξη δεν μπορεί να αποδοθεί στις παρεμβάσεις που πραγματοποιήσαμε, ωστόσο μας δημιουργεί έναν έντονο προβληματισμό που έχει να κάνει με για τον οποίο θα κάνουμε λόγο στη συνέχεια.

Ο Νεκτάριος φαίνεται να είναι κοντά στο 2^ο στάδιο γραφής, αν και επιστρέφει στο στάδιο των σκαριφημάτων όταν αυτό του είναι πιο εύκολο. Γράφει και αναγνωρίζει γράμματα κυρίως από το όνομά του, το οποίο έγραψε από τα δεξιά προς τα αριστερά αντί της λέξης κουνούπι, ίσως για να βγει από τη δύσκολη θέση να σκεφτεί πως θα διαφοροποιηθεί από τις υπόλοιπες λέξεις για να αποδώσει τη λέξη κουνούπι.

Η Μελίνα είναι στο 2^ο στάδιο γραφής. Χρησιμοποιεί εναλλαγές γραμμάτων για να αποτυπώσει τις λέξεις που τις ζητάμε, που αποτελούνται όλες από τέσσερα γράμματα. Προσπαθεί να διατηρήσει μία γραμμικότητα, καθώς όμως φαίνεται να μην μπορεί να ελέγξει το μέγεθος των γραμμάτων συμπληρώνει γράμματα στην από πάνω σειρά. Συνοδεύει τις περισσότερες λέξεις με ένα σχέδιο ίσως για να κάνει εμφανές τις προθέσεις της ως προς το γραπτό κείμενο. Φανερώνει σε όλες σχεδόν τις λέξεις συλλαβική αντίληψη, καθώς συλλαβίζει τις λέξεις και όπου χρειάζεται τραβάει τις συλλαβές για να τις αντιστοιχίσει στα γράμματα.

Ο Κωνσταντίνος Κ. είναι στο 2^ο στάδιο γραφής. Χρησιμοποιεί εναλλαγές γραμμάτων σε συνδυασμό με το σημείο της τελείας για να αποτυπώσει τις λέξεις. Έχει πολύ ενδιαφέρον ο τρόπος που εκφράζει τη συλλαβική αντίληψη, τραβώντας τις συλλαβές, είτε προσθέτοντας συλλαβές στις λέξεις για να τις αντιστοιχίσει με τα σύμβολα που χρησιμοποίησε, όπως στη λέξη πεταλούδα που την απέδωσε με πέντε στοιχεία και τη διάβασε πε-τα-λου-δί-τσα, ή στη λέξη γάτα που την απέδωσε με τρία στοιχεία και τη διάβασε μια-γά-τα.

Ο Κυριάκος, στο 2^ο στάδιο γραφής, φανερώνει και αυτός συλλαβική αντίληψη. Φαίνεται να δοκιμάζει διάφορες παραλλαγές και συνδυασμούς γραμμάτων για να αποδώσει τις λέξεις που του ζητάμε. Κάποιες είναι χωρίς έλεγχο ποσότητας, άλλες τις αποδίδει γεμίζοντας τη σελίδα με το ίδιο γράμμα, και άλλες με συνδυασμούς γραμμάτων μεγαλώνοντας τα γράμματά του για να γεμίζουν πάλι τη σελίδα.

Η Μαρία είναι και αυτή στο 2^ο στάδιο γραφής. Γνωρίζει αρκετά γράμματα και τα φωνήματά τους, όπως και στους αριθμούς μέχρι το είκοσι. Γράφει το όνομά της και φανερώνει

συλλαβική αντίληψη. Τις περισσότερες λέξεις τις αποτυπώνει με εναλλαγές γραμμάτων, εκτός από τη λέξη γάτα που τη γράφει αλφαβητικά. Τη λέξη αυτή, όπως και τη λέξη άλογο, της έχει ξαναγράψει σε μία διδακτική μας παρέμβαση, γεγονός που μας κάνει να πιστεύουμε ότι πρέπει να τις έχει μάθει στο οικογενειακό της περιβάλλον.

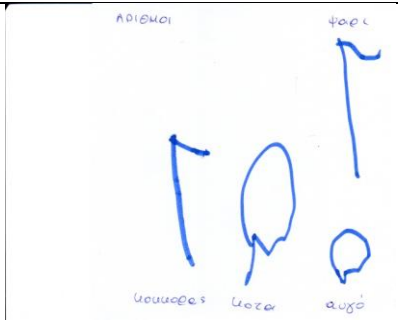
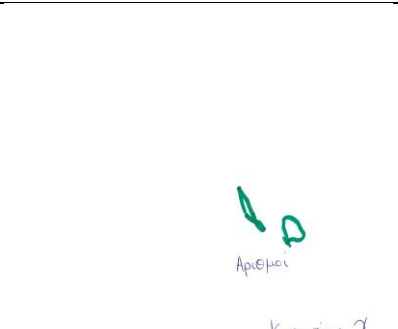

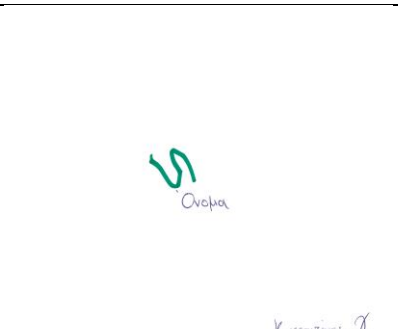

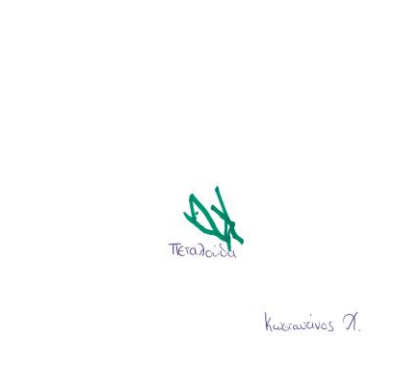

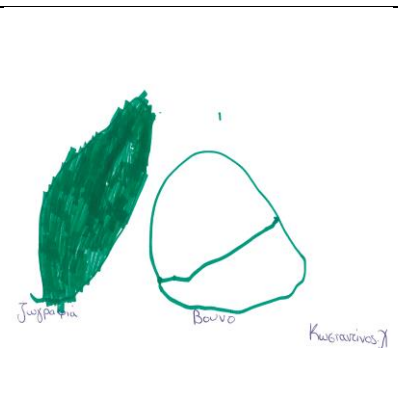
Ο Κωνσταντίνος Β. είναι στο 2^ο στάδιο γραφής. Ενώ φανερώνει και αυτός μία συλλαβική αντίληψη, συγκρίνοντας με τα δείγματα γραφής που μας έδωσε στην αρχική πραγματοποίηση των δοκιμασιών, φαίνεται σε κάποιες παραγωγές του να παλινδρομεί σε προηγούμενο στάδιο γραφής, χρησιμοποιώντας μη συμβατικά σύμβολα και σχέδια, γεγονός όμως που όπως έχουμε ήδη αναφέρει στο πρώτο μέρος της εργασίας μας δεν είναι κάτι σπάνιο, αλλά κάτι που φανερώνει την πολυπλοκότητα της διαδοχής από το ένα στάδιο γραφής στο άλλο.

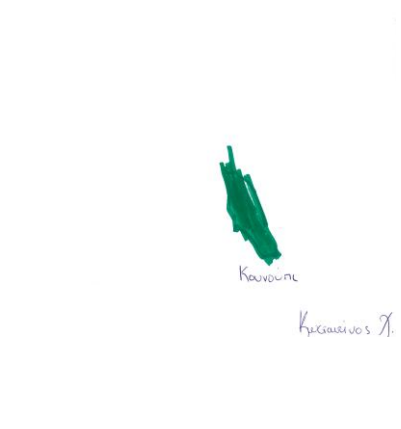
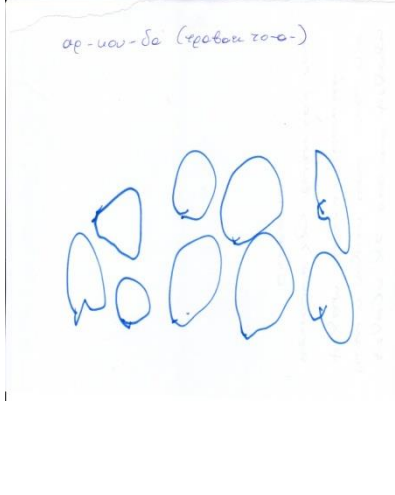

Στις καρτέλες ανάγνωσης όλα τα παιδιά με τις αιτιολογήσεις που δίνουν, μας αφήνουν να συμπεράνουμε ότι πλέον τα κριτήριά τους ως προς το τι μπορούμε να διαβάσουμε και τι όχι είναι πιο στέρεα και οι απαντήσεις τους γίνονται με βάση αυτά τα κριτήρια και όχι τυχαία, ακόμα και στην περίπτωση του Νεκτάριου που στην πρώτη αξιολόγηση βρισκόταν στο «επίπεδο μηδέν». Η Αναστασία ήταν σε θέση να διακρίνει και τις δύο καρτέλες με τα σύμβολα και να απαντήσει αρνητικά. Αρνητικά απάντησαν στην καρτέλα με το ένα σύμβολο και η Μελίνα, ο Κυριάκος, η Μαρία και ο Κωνσταντίνος Β. Σε κάποιες απαντήσεις των παιδιών είδαμε πάλι να εμφανίζεται η υπόθεση της ελάχιστης ποσότητας και της διαφοροποίησης αν και το βασικότερο κριτήριο όλων των παιδιών αυτή τη φορά ήταν η ύπαρξη ή όχι γραμμάτων.

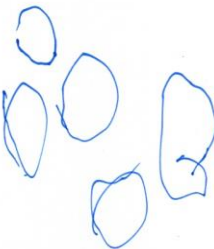
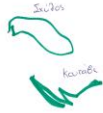

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΟΜΑΔΑΣ ΕΛΕΓΧΟΥ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Χ. (4χρ. 6μ.)

	2 ^Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	1 ^Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ
ΛΕΞΕΙΣ	ΤΡΑΠΕΖΙ, ΘΑΛΑΣΣΑ	ΘΑΛΑΣΣΑ, ΜΠΑΝΑΝΑ

<p>ΓΡΑΜΜΑΤΑ</p> <p>Γράφει δύο σύμβολα που μοιάζουν με συμβατικά γράμματα. Μας διαβάζει: καρχαρίας και αυτό.</p>		
<p>ΑΡΙΘΜΟΙ</p> <p>Στους αριθμούς μας γράφει τέσσερα σύμβολα που μοιάζουν με συμβατικά γράμματα. Τα διαβάζει ως: κόκκορας, κότα, αυγό, ψάρι.</p>		
<p>ΟΝΟΜΑ</p> <p>Τρία σύμβολα χρησιμοποιεί για το όνομά του, διαβάζοντάς τα ως: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ-ΧΑ-ΝΙΑΣ</p>		
<p>ΠΕΤΑΛΟΥΔΑ</p> <p>Με τον ίδιο ακριβώς τρόπο γράφει τη λέξη πεταλούδα και την διαβάζει ως: ΠΕΤΑ-ΛΟΥ-ΔΑ. Θεωρεί ότι είναι μικρή λέξη γιατί είναι ένα έντομο που έχει φτερά.</p>		
<p>ΒΟΥΝΟ</p> <p>Τη λέξη βουνό τη διαβάζει ως: ΒΟΥ-ΝΟΥ-ΝΟΥ-Ο. Θεωρεί ότι είναι μεγάλη λέξη γιατί είναι σαν το χιονισμένο βουνό, και ότι είναι πιο μεγάλη από την πεταλούδα γιατί: «όσο πιο πολύ μεγάλα είναι</p>		

<p>τα χιονισμένα τόσο είναι το κανονικό, αλλά το μεγάλο έχει μονοπάτι».</p>		
<p>ΚΟΥΝΟΥΠΙ</p> <p>Διαβάζει τη λέξη ως: ΚΟΥ-ΝΟΥ-ΠΙ-Ι, τραβώντας το /ι/ όσες φορές χρειάζεται. Θεωρεί ότι είναι μικρή λέξη γιατί είναι έντομο.</p>		
<p>ΑΡΚΟΥΔΑ</p> <p>Στη λέξη αρκούδα «τραβάει» το /α/ όσες φορές χρειάζεται. Θεωρεί ότι είναι μεγάλη λέξη, γιατί «όσο πιο μεγάλη είναι η πολική αρκούδα τόσο πιο μεγάλη είναι η κανονική» και ότι είναι πιο μεγάλη από το κουνούπι γιατί η αρκούδα είναι σαν τον άνθρωπο.</p>		
<p>Η ΑΡΚΟΥΔΑ ΤΡΩΕΙ ΜΕΛΙ</p> <p>Και στην φράση διαβάζει συλλαβικά, «τραβώντας» το τελικό /ι/ όσες φορές χρειάζεται.</p>		

<p>ΓΑΤΑ - ΓΑΤΕΣ</p> <p>Το ίδιο θα κάνει και στις υπόλοιπες λέξεις. Θεωρεί ότι η λέξη γάτες είναι πιο μεγάλη γιατί είναι περισσότερες.</p>	<p>ΓΑΤΑ</p> 	 <p>Κουταβίνας Χ</p>
	<p>ΓΑΤΕΣ</p> 	
<p>ΣΚΥΛΟΣ- ΚΟΥΤΑΒΙ</p> <p>Θεωρεί ότι η λέξη σκύλος είναι πιο μεγάλη γιατί ο σκύλος είναι πιο μεγάλος από το κουτάβι.</p>	<p>ΣΚΥΛΟΣ</p> 	 <p>Κουταβίνας Χ</p>
	<p>ΚΟΥΤΑΒΙ</p> 	

ΚΑΡΤΕΛΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ	ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΔΙΑΒΑΣΤΟΥΝ;	ΓΙΑΤΙ;
ΤΟ	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
4	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
από	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
λουλουδι	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΓΑΤΑ	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ϣ	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
μμμ	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
εδω	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΑΑΑ	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
οιβη	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
κουνούπι	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
Α	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
Η	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
πόρτα	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
215	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΤΧΔΜ	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
αεροπλάνο	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΜΑΡΙΑ Μ. (4χρ. 11μ.)

	2 ^Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	1 ^Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ
ΛΕΞΕΙΣ	ΓΟΥΡΟΥΝΑΚΙ, ΞΥΛΟΦΩΝΟ	
ΓΡΑΜΜΑΤΑ Δεν μας διαβάζει τα γράμματα που έχει γράψει.	<p>ΛΡΙΟΡ</p> <p>χρ.ψ.ο.α</p> <p>1284</p> <p>αριθμοί</p> <p>(ένα-δύο-τρία-τέσσερα)</p>	ΑΡΟΜΧΡ
ΑΡΙΘΜΟΙ Διαβάζει κανονικά τους αριθμούς: ένα, δύο, τρία, τέσσερα.		1 2 3 4
ΟΝΟΜΑ Γράφει χωρίς δυσκολία το όνομά της. Κρύβουμε τα τρία τελευταία γράμματα και διαβάζει /μα/, κρύβουμε τα δύο πρώτα και μας λέει ότι δεν ξέρει να το διαβάσει.	<p>ΜΑΡΙΑ</p> <p>ονομα</p> <p> ΡΙΑ</p> <p>ΜΑ δεν ξέρω</p> <p>-μα-</p>	ΜΑΡΑ

<p>ΠΕΤΑΛΟΥΔΑ</p> <p>Αποδίδει τη λέξη πεταλούδα με πέντε γράμματα. Μας λέει ότι είναι μικρή λέξη γιατί δεν ξέρει να τη γράφει.</p>	<p>πεταλούδα μικρή στ δεν ξέρω να γράφω αυτή τη λέξη</p>	
<p>ΒΟΥΝΟ</p> <p>Χρησιμοποιεί περισσότερα γράμματα στη λέξη βουνό. Μας λέει ότι είναι μεγάλη γιατί την άκουσε μεγάλη τη λέξη. Και ότι είναι πιο μεγάλη από την πεταλούδα γιατί άκουσε πιο μικρή την πεταλούδα και πιο μεγάλο το βουνό.</p>	<p>βουνό > μεγαλό στ τον ακούω μεγαλό τη λέξη (>στ ανούσα πιο ψηφία την πταλ, κ πιο μεγαλο το βουνό)</p>	
<p>ΚΟΥΝΟΥΠΙ</p> <p>Χρησιμοποιεί σχεδόν την ίδια εναλλαγή γραμμάτων και για το κουνούπι. Μας λέει ότι είναι μικρή γιατί και το κουνούπι είναι μικρό.</p>	<p>κουνούπι ψιφρή στ και το κουνούπι είναι ψιφρό</p>	
<p>ΑΡΚΟΥΔΑ</p> <p>Θεωρεί ότι η λέξη αρκούδα είναι μικρή γιατί είναι μικρή η λέξη αρκούδα, αλλά θεωρεί ότι είναι πιο μεγάλη από το κουνούπι γιατί και η αρκούδα είναι πιο ψηλή από το κουνούπι.</p>	<p>αρκούδα μικρή στ είναι ψιφρή η λέξη αρκούδα (αρκούδα > χιφει είναι πιο ψηλή από το κουνούπι)</p>	

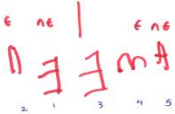

<p>Η ΑΡΚΟΥΔΑ ΤΡΩΕΙ ΜΕΛΙ</p> <p>Πάλι παρόμοια εναλλαγή γραμμάτων.</p>	<p>ΡΕΙΧΡΙΧΟ</p> <p>η αρκούδα τρώει μέλι</p>	<p>ΜΧΟΑ</p> <p>ΟΧΟΜΑ</p>
<p>ΓΑΤΑ - ΓΑΤΕΣ</p> <p>Στις λέξεις γάτα και γάτες ξεκινάει με το [γ]. Βάζει περισσότερα γράμματα στις γάτες και θεωρεί ότι είναι πιο μεγάλη γιατί είναι τρεις και εκεί είναι μία.</p>	<p>ΓΜΡΟ</p> <p>γάτα</p>	<p>ΡΧΟΚ</p>
	<p>ΓΜΠΡΜ</p> <p>γάτες</p> <p>μεγαλύτερη</p> <p>γάτες > γτ είναι τρεις</p> <p>εντε είναι μία</p>	<p>ΙΧΧΟ</p> <p>ΙΧΟΧ</p>
<p>ΣΚΥΛΟΣ- ΚΟΥΤΑΒΙ</p> <p>Και στη λέξη σκύλος χρησιμοποιεί περισσότερα γράμματα από τη λέξη κουτάβι. Θεωρεί ότι είναι πιο μεγάλη λέξη γιατί ο σκύλος είναι πιο μεγάλος και το κουταβάκι πιο μικρό.</p>	<p>ΟΡΟΙΟΙ</p> <p>σκύλος > γτ ο σκύλος είναι πιο μεγάλος κ το κουταβάκι πιο μικρό</p> <p>ΟΡΜΟΙ</p> <p>κουτάβι</p>	<p>ΜΜΧΟ</p> <p>ΧΟΧ</p>

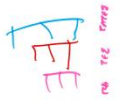

		NOPE
--	--	------

ΚΑΡΤΕΛΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ	ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΔΙΑΒΑΣΤΟΥΝ;	ΓΙΑΤΙ;
το	ΟΧΙ	ΕΧΕΙ ΜΟΝΟ ΔΥΟ
4	ΟΧΙ	ΕΙΝΑΙ ΚΑΙ ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΑΙ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΛΑ
από	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
λουλούδι	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΓΑΤΑ	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΤΕΣΣΕΡΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ϕ	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΓΡΑΜΜΑ
μμ	ΟΧΙ	ΕΧΕΙ ΤΑ ΙΔΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
εδώ	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΑΑΑ	ΟΧΙ	ΕΧΕΙ ΤΡΙΑ ΙΔΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
οιδη	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΚΙ ΑΥΤΟ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
κουνούπι	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
Α	ΟΧΙ	ΕΧΕΙ ΜΟΝΟ ΕΝΑ
Η	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΕΧΕΙ ΜΟΝΟ ΕΝΑ
πόρτα	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
215	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΓΡΑΜΜΑ ΕΙΝΑΙ ΑΡΙΘΜΟΙ
ΤΧΔΜ	ΝΑΙ	ΓΙΑΤΙ ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
αεροπλάνο	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΚΑΝΕΝΑ

ΕΛΕΝΑ (5χρ. 2μ.)

	2 ^η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	1 ^η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ
ΛΕΞΕΙΣ	ΓΡΑΜΜΑΤΑ, ΣΚΙΟΥΡΟΣ	ΜΑΡΙΑ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΓΡΑΜΜΑΤΑ Διάβασε τα φωνήματα: /ε/, /α/, /μ/, το τελευταίο δεν το θυμόταν.		

<p>ΑΡΙΘΜΟΙ</p> <p>Διάβασε όλους τους αριθμούς.</p>	 <p>αριθμοί (τους διαβάσε)</p>	 <p>αριθμοί 3, 1</p>
<p>ΟΝΟΜΑ</p> <p>Κρύβουμε τα δύο τελευταία και μας διαβάζει: ε-λε-να. Κρύβουμε τα τρία πρώτα και μας διαβάζει: μαρία.</p>	 <p>Ε Λ Ε Ν Α Μ Α Ρ Ι Α Εδώ στέκεται</p>	 <p>Ε Λ Ε Ν Α Μ Α Ρ Ι Α Επίσης 3 πρώτες συλλαβές.</p>
<p>ΠΕΤΑΛΟΥΔΑ</p> <p>Διάβασε συλλαβιστά αντιστοιχώντας με τα τέσσερα πρώτα γράμματα: πε - τα - λου - δα.</p>	 <p>Π Ε Τ Α Λ Ο Υ Δ Α</p>	 <p>Π Ε Τ Α Λ Ο Υ Δ Α Από το δέντρο που λέγεται πεύκο - πεύκο - πεύκο</p>
<p>ΒΟΥΝΟ</p> <p>Διαβάζει συλλαβιστά βου - νο, δείχνοντας τα δύο πρώτα γράμματα. Θεωρεί ότι η λέξη βουνό είναι πιο μεγάλη γιατί το βουνό είναι μεγάλο.</p>	 <p>Β Ο Υ Ν Ο</p>	 <p>Β Ο Υ Ν Ο Από το δέντρο που λέγεται πεύκο Είναι δύο λέξεις μαζί</p>
<p>ΚΟΥΝΟΥΠΙ</p>	 <p>Κ Ο Υ Ν Ο Υ Π Ι αρουσόδα</p>	 <p>Κ Ο Υ Ν Ο Υ Π Ι μικρή, γεύση μικρό το κουνούπι</p>

<p>ΑΡΚΟΥΔΑ</p> <p>Θεωρεί ότι η αρκούδα είναι πιο μεγάλη λέξη από το κουνούπι γιατί είναι μεγάλη.</p>	 <p>κουνούπι αρκούδα</p>	 <p>A δεν ΑΑ απο αρ. προ δδ. Είμαι φρεσκή δε Είμαι τρε.ο. αρκούδες Ε πορ αρκούδα η αρκούδα είναι πιο εξωτη δε είναι εχθροί μενους η αρκούδα τρώει φελ.</p>
<p>Η ΑΡΚΟΥΔΑ ΤΡΩΕΙ ΜΕΛΙ</p>	 <p>η αρκούδα τρώει μέλι</p>	
<p>ΓΑΤΑ</p>	 <p>γάτα</p>	 <p>γάτα</p>
<p>ΓΑΤΕΣ</p> <p>Θεωρεί ότι η λέξη γάτες είναι πιο μεγάλη γιατί είναι τρεις και κερδίζουν.</p>	 <p>γάτες</p>	 <p>γάτα</p>
<p>ΣΚΥΛΟΣ</p> <p>Θεωρεί ότι η λέξη σκύλος είναι πιο μεγάλη γιατί ο σκύλος είναι πελώριος και μεγάλος.</p>	 <p>σκύλος</p>	 <p>σκύλος πιο φρεσκή δε είναι φρεσκή ο σκύλος</p> <p>κου</p> <p>τε</p> <p>θ.</p>

ΚΟΥΤΑΒΙ		 βελος πιο φεχαει δε ειναι φεχαει ο εωρα ΚΟΥ τε ΚΑ ΒΙ
---------	--	---

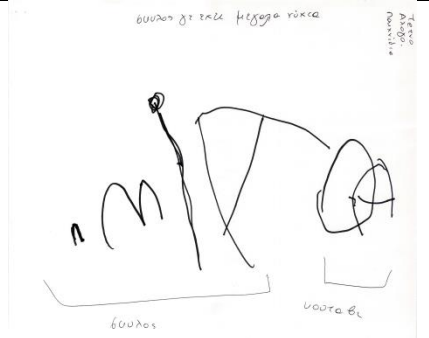

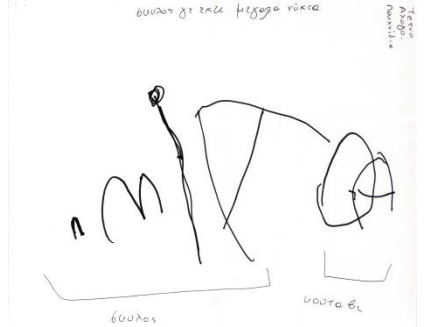
ΚΑΡΤΕΛΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ	ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΔΙΑΒΑΣΤΟΥΝ;	ΓΙΑΤΙ;
ΤΟ	ΟΧΙ	ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΟ ΔΥΟ
4	ΟΧΙ	ΕΙΝΑΙ ΑΡΙΘΜΟΣ
από	ΟΧΙ	ΕΧΕΙ ΠΟΛΥ ΛΙΓΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ
κουκουσι	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΩΡΑΙΟ
ΓΑΤΑ	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΣΩΣΤΟ ΚΑΙ ΕΧΕΙ ΚΑΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
	ΟΧΙ	ΕΙΝΑΙ ΕΝΑΣ ΜΕΓΕΝΘΥΝΤΙΚΟΣ ΦΑΚΟΣ
μμμ	ΟΧΙ	ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΛΑ ΚΑΙ ΕΙΝΑΙ ΙΔΙΟ
εδω	ΟΧΙ	ΕΙΝΑΙ ΑΝΑΠΟΔΑ
ΑΑΑ	ΟΧΙ	ΕΙΝΑΙ ΤΡΙΑ ΑΛΦΑ
ΟΙΒΗ	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΚΑΝΟΝΙΚΟ ΚΑΙ ΣΩΣΤΟ
κουνούπι	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΠΙΟ ΩΡΑΙΟ ΚΑΙ ΠΙΟ ΚΑΛΟ ΚΑΙ ΠΙΟ ΣΩΣΤΟ
Α	ΟΧΙ	ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΑΛΦΑ
Η	ΟΧΙ	ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΟ ΕΝΑ
πόρτα	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΣΩΣΤΟ
215	ΟΧΙ	ΕΙΝΑΙ ΑΡΙΘΜΟΙ
ΤΧΔΜ	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΣΩΣΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
αεροπλανο	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΜΙΚΡΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΟΛΛΑ ΚΑΙ ΟΧΙ ΙΔΙΑ
	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΚΑΝΕΝΑ

ΜΑΡΩ (4χρ. 8μ.)

	2 ^Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	1 ^Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ
ΛΕΞΕΙΣ	ΠΕΤΑΛΟΥΔΑ, ΜΑΡΚΑΔΟΡΟΣ	ΜΑΡΚΑΔΟΡΟΣ, ΚΑΡΔΟΥΛΑ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ Διάβασε πεταλούδα.	 Γράμματο (διαβάει πεταλούδα)	 γραττάει διαβάει: μετακίνηση + κερδώνει
ΑΡΙΘΜΟΙ Διάβασε σκουλήκι.	 Αριθμοί: (διαβάει σκουλήκι)	 αριθμοί: διαβάει: υποβόσκω
ΟΝΟΜΑ Διαβάζει από τα δεξιά το όνομά της.	 Ονομα (διαβάζει από το δεξιά)	 Μόσω το ονομα της, ηρωτα υπη φανερώσει τιτω Μόσω μετακίνηση
ΠΕΤΑΛΟΥΔΑ	 Πεταλούδα	 5 1 2 Πεταλούδα το διαβάει ως το 5 ηρώτησε εκεί μετρώ κέρσε η πιο μετρώτη θα τον ίδιο λογω
ΒΟΥΝΟ Θεωρεί ότι η λέξη βουνό είναι πιο μεγάλη γιατί κάνουμε ορειβασία.	 βουνό	 βουνό ηρώτησε πως είναι μετρώ βουνό

<p>ΚΟΥΝΟΥΠΙ</p>	 <p>ΚΟΥΝΟΥΠΙ</p>	 <p>ΚΟΥΝΟΥΠΙ Μικρό στ έκα παύ μινια πόδια</p>
<p>ΑΡΚΟΥΔΑ</p> <p>Θεωρεί ότι η λέξη αρκούδα είναι πιο μεγάλη γιατί έχει πιο μεγάλα πόδια.</p>	 <p>αρκούδα</p>	 <p>αρκούδα Μεγάλη στ έχει φίσσα πόδια Είναι πιο φίσσα στ είναι ισοστάς</p>
<p>Η ΑΡΚΟΥΔΑ ΤΡΩΕΙ ΜΕΛΙ</p>	 <p>Η αρκούδα τρώει μέλι.</p>	 <p>Η αρκούδα τρώει μέλι.</p>
<p>ΓΑΤΑ</p> <p>Διαβάζει: μια γάτα.</p>	 <p>μία γάτα</p>	 <p>μία γάτα</p>
<p>ΓΑΤΕΣ</p> <p>Θεωρεί ότι η λέξη γάτες είναι πιο μεγάλη γιατί είναι τρεις.</p>	 <p>γάτες</p>	 <p>γάτες πιο μεγάλη στ είναι πιο παχιά</p>

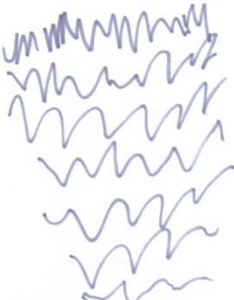

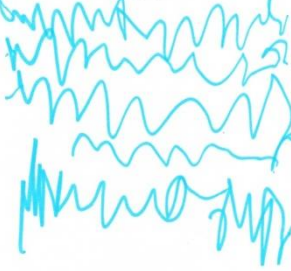

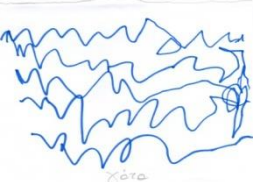

ΣΚΥΛΟΣ Θεωρεί ότι η λέξη σκύλος είναι πιο μεγάλη γιατί ο σκύλος γαβγίζει πιο δυνατά.		
ΚΟΥΤΑΒΙ		

ΚΑΡΤΕΛΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ	ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΔΙΑΒΑΣΤΟΥΝ;	ΓΙΑΤΙ;
το	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΔΥΟ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
4	ΟΧΙ	ΕΧΕΙ ΜΟΝΟ ΕΝΑ ΓΡΑΜΜΑ
από	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
κουκούτσι	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΓΑΤΑ	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
γ	ΟΧΙ	ΕΧΕΙ ΜΟΝΟ ΕΝΑ ΓΡΑΜΜΑ
μμμ	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
εδω	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΑΑΑ	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
οιβη	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
κουνούπι	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
Α	ΟΧΙ	ΕΧΕΙ ΜΟΝΟ ΕΝΑ ΓΡΑΜΜΑ
Η	ΟΧΙ	ΕΧΕΙ ΜΟΝΟ ΕΝΑ ΓΡΑΜΜΑ
πόρτα	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
215	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΤΡΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΤΧΔΜ	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
αεροπλάνο	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΚΑΝΕΝΑ ΓΡΑΜΜΑ

ΜΑΡΙΟΣ (4χρ. 6μ.)

	2 ^Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	1 ^Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ
ΛΕΞΕΙΣ		

<p>ΓΡΑΜΜΑΤΑ</p> <p>Δεν μας λέει ποιο γράμμα έχει γράψει.</p>		
<p>ΑΡΙΘΜΟΙ</p> <p>Διαβάζει από δεξιά ένα - οκτώ - πέντε- έξι - εννιά - δέκα - έντεκα - δώδεκα.</p>		
<p>ΟΝΟΜΑ</p> <p>Δεν μας το διαβάζει.</p>		
<p>ΠΕΤΑΛΟΥΔΑ</p> <p>Διαβάζει συλλαβιστά.</p>		
<p>ΒΟΥΝΟ</p> <p>Από τις δύο λέξεις θεωρεί ότι μεγαλύτερη είναι η λέξη βουνό γιατί το βουνό είναι πιο μεγάλο.</p>		

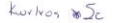

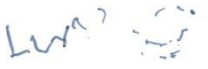

ΚΟΥΝΟΥΠΙ		
ΑΡΚΟΥΔΑ Από τις δύο λέξεις θεωρεί ότι μεγαλύτερη είναι η αρκούδα γιατί είναι πιο μεγάλη.		
Η ΑΡΚΟΥΔΑ ΤΡΩΕΙ ΜΕΛΙ		
ΓΑΤΑ		
ΓΑΤΕΣ Θεωρεί ότι η λέξη γάτες είναι πιο μεγάλη γιατί είναι τρεις.		

ΣΚΥΛΟΣ Θεωρεί ότι η λέξη σκύλος είναι πιο μεγάλη γιατί είναι πιο μεγάλος.		
ΚΟΥΤΑΒΙ		

ΚΑΡΤΕΛΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ	ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΔΙΑΒΑΣΤΟΥΝ;	ΓΙΑΤΙ;
το	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
4	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΜΟΝΟ ΕΝΑ ΑΡΙΘΜΟ
από	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
κουκούτσι	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΓΑΤΑ	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
♀	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΓΡΑΜΜΑ
μμμ	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
εδώ	ΝΑΙ	ΓΡΑΜΜΑ
ΑΑΑ	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
οιβη	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
κουνούπι	ΝΑΙ	ΓΡΑΜΜΑ
Α	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑ
Η	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑ
πόρτα	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
215	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΤΧΔΜ	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
αεροπλάνο	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤ. (4χρ. 5μ.)

	2 ^Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	1 ^Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ
ΛΕΞΕΙΣ	ΑΛΟΓΟ, ΑΓΕΛΑΔΑ	

<p>ΓΡΑΜΜΑΤΑ</p> <p>Δεν μας λέει ποιο γράμμα έχει γράψει.</p>	 	
<p>ΑΡΙΘΜΟΙ</p> <p>Μας λέει ότι έχει γράψει το πέντε.</p>	<p>Αριθμοί (το 5)</p> 	
<p>ΟΝΟΜΑ</p> <p>Γράφει από δεξιά προς τα αριστερά. Κρύβουμε το μισό και μας διαβάζει ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΑΥΡΑ-, κρύβουμε το άλλο μισό και μας διαβάζει -ΚΗΣ.</p>	<p>Όνομα</p> <p>(από Α προς Α)</p> <p>Κωνσταντος Σταυρα- (το μισό)</p> <p>-κης (το άλλο μισό)</p>	
<p>ΠΕΤΑΛΟΥΔΑ</p> <p>Προφέρει τη λέξη πεταλούδα συλλαβιστά.</p>	 <p>πεταλούδα (συλλαβιστά)</p>	
<p>ΒΟΥΝΟ</p> <p>Θεωρεί ότι η λέξη βουνό είναι πιο μεγάλη γιατί το βουνό έχει πιο πολύ χώμα και δέντρα.</p>	 <p>βουνό ></p> <p>έχει πιο πολύ χώμα & δέντρα</p>	 <p>α Βουνό</p>

<p>ΚΟΥΝΟΥΠΙ</p>	 <p>κουνούπι</p>	 <p>«κουνούπι»</p> <p>Κωστής Στ.</p>
<p>ΑΡΚΟΥΔΑ</p> <p>Θεωρεί ότι η λέξη αρκούδα είναι πιο μεγάλη γιατί τρώει πιο πολύ.</p>	 <p>αρκούδα > δε τρώει πιο πολύ</p>	 <p>«Αρκούδα»</p> <p>Κωστής Στ.</p>
<p>Η ΑΡΚΟΥΔΑ ΤΡΩΕΙ ΜΕΛΙ</p>	 <p>Η αρκούδα τρώει μέλι</p>	 <p>«Η Αρκούδα τρώει μέλι»</p> <p>Κωστής Στ.</p>
<p>ΓΑΤΑ - ΓΑΤΕΣ</p> <p>Θεωρεί ότι η λέξη γάτες είναι πιο μεγάλη γιατί είναι πιο πολλές.</p>	 <p>γάτα γάτες > δε είναι πιο πολλές</p>	 <p>«γάτα» «γάτες»</p> <p>Κωστής Στ.</p>
<p>ΣΚΥΛΟΣ- ΚΟΥΤΑΒΙ</p> <p>Θεωρεί ότι η λέξη σκύλος είναι πιο μεγάλη γιατί τρώει πιο πολύ όπως η αρκούδα.</p>	 <p>σκύλος > κουτάβι δε τρώει πιο πολύ όπως η αρκούδα</p>	 <p>«σκύλος» «κουτάβι»</p> <p>Κωστής Στ.</p>

ΚΑΡΤΕΛΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ	ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΔΙΑΒΑΣΤΟΥΝ;	ΓΙΑΤΙ;
το	ΝΑΙ	ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΙΔΙΑ
4	ΝΑΙ	ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΙΔΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ
από	ΝΑΙ	ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΙΔΙΑ
λουλούδι	ΝΑΙ	ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΙΔΙΑ
ΓΑΤΑ	ΟΧΙ	ΕΧΕΙ ΔΥΟ ΙΔΙΑ
	ΝΑΙ	ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΚΑΙ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΙΔΙΑ
μμμ	ΝΑΙ	ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΙΔΙΑ
εδώ	ΝΑΙ	ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΙΔΙΑ
ΑΑΑ	ΟΧΙ	ΕΙΝΑΙ ΙΔΙΑ
οιδη	ΟΧΙ	ΤΑ ΔΥΟ ΕΙΝΑΙ ΙΔΙΑ
κουνούπι	ΝΑΙ	ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΙΔΙΑ
Α	ΝΑΙ	ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ
Η	ΝΑΙ	ΕΧΕΙ ΔΥΟ ΓΡΑΜΜΑΤΑ, ΕΤΣΙ ΚΑΙ ΜΙΑ ΕΤΣΙ
πόρτα	ΝΑΙ	ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΙΔΙΑ
215	ΝΑΙ	ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΙΔΙΑ
ΤΧΔΜ	ΝΑΙ	ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΙΔΙΑ
αεροπλάνο	ΝΑΙ	ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΙΔΙΑ
	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΙΔΙΟ

ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΕΠΑΝΑΛΗΨΗΣ ΔΟΚΙΜΑΣΙΩΝ ΓΡΑΦΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΕΛΕΓΧΟΥ

Ο Κωνσταντίνος Χ. είναι στο 1^ο στάδιο γραφής. Αυτή τη φορά αποδίδει τις περισσότερες λέξεις με κύκλους. Ωστόσο, έχει ενδιαφέρον ότι φανερώνει μία συλλαβική αντίληψη, καθώς σε κάποιες λέξεις τραβάει τις συλλαβές όσες φορές χρειάζεται για να μπορέσει να τις αντιστοιχίσει με τους κύκλους που έχει κάνει. Δεν έχει κάνει διάκριση των δύο συμβολικών συστημάτων, γραμμάτων και αριθμών.

Η Μαρία Μ. είναι στο 2^ο στάδιο γραφής και οι παραγωγές είναι παρόμοιες με αυτές της αρχικής δοκιμασίας. Χρησιμοποιεί πάλι σχεδόν τους ίδιους συνδυασμούς γραμμάτων διατηρώντας αυτή τη φορά την οριζόντια ευθυγράμμιση. Στο όνομά της φανερώνει μία συλλαβική αντίληψη.

Ο Κωνσταντίνος Στ. είναι στο 1^ο στάδιο γραφής. Δε διακρίνει γράμματα και αριθμούς, τα οποία αποδίδει με κύκλους. Στις υπόλοιπες λέξεις χρησιμοποιεί σκαριφήματα. Ωστόσο, στο όνομά του φανερώνει μία συλλαβική αντίληψη.

Ο Μάριος είναι στο 1^ο στάδιο γραφής. Χρησιμοποιεί ως επί το πλείστον κυματιστές γραμμές όπως και στις αρχικές του παραγωγές, τώρα όμως γεμίζει όλη τη σελίδα. Φαίνεται να διακρίνει γράμματα και αριθμούς, καθώς καταφέρνει να αποδώσει συμβατικά και να διαβάσει τον αριθμό ένα και οκτώ, μαζί με άλλους αριθμούς που αποδίδει με μη συμβατικό τρόπο.

Η Μάρω είναι κοντά στα δείγματα γραφής που μας έδωσε στην πρώτη πραγματοποίηση των δοκιμασιών. Αυτή τη φορά εμφανίζονται διαφορετικοί συνδυασμοί γραμμάτων και μη συμβατικών συμβόλων. Δε διακρίνει γράμματα και αριθμούς. Γράφει το όνομά της όχι με τη σωστή σειρά των γραμμάτων και το διαβάζει από τα δεξιά προς τα αριστερά. Είναι στο 2^ο στάδιο γραφής.

Η Έλενα τηρεί πλέον την οριζόντια ευθυγράμμιση σε όλες τις παραγωγές της. Χρησιμοποιεί πάλι γράμματα από το όνομά της σε διάφορους συνδυασμούς. Φανερώνει μία συλλαβική αντίληψη. Βρίσκεται στο 2^ο στάδιο γραφής.

Στις καρτέλες ανάγνωσης παρατηρούμε εξέλιξη ως προς τη χρήση κριτηρίων για τις αιτιολογήσεις που δίνουν τα παιδιά. Ο Κωνσταντίνος Χ. κρίνει με κριτήριο την ύπαρξη γραμμάτων. Η Μαρία Μ. είναι σταθερή σε όλες τις απαντήσεις της που αντανakλούν την υπόθεση της ελάχιστης ποσότητας και της διαφοροποίησης. Η Έλενα ακολουθεί και αυτή την αρχή της ελάχιστης ποσότητας και της διαφοροποίησης αλλά σε ορισμένες απαντήσεις διαπιστώνουμε την ύπαρξη και άλλων κριτηρίων όπως η χρήση κεφαλαίων και μικρών γραμμάτων. Η Μάρω απάντησε σχεδόν σε όλες τις καρτέλες με τον ίδιο τρόπο όπως και στην πρώτη δοκιμασία, ανάλογα με τον αριθμό των γραμμάτων. Ο Μάριος, κρίνει και αυτός με κριτήριο την ύπαρξη γραμμάτων. Και ο Κωνσταντίνος Στ. κρίνει περισσότερο με κριτήριο την ποικιλία/διαφοροποίηση.

6^ο ΜΕΡΟΣ: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Βλέποντας συνολικά τα αποτελέσματα των δοκιμασιών γραφής και ανάγνωσης που εφαρμόστηκαν στις δύο ομάδες είμαστε σε θέση να εξάγουμε ορισμένα συμπεράσματα ως προς την εξέλιξη της συγκρότησης της γραφής στην πρώιμη παιδική ηλικία καθώς και για τις αντιλήψεις που διαμορφώνουν τα παιδιά για το γραπτό λόγο. Τα συμπεράσματα αυτά έρχονται να επιβεβαιώσουν τα όσα υποστηρίξαμε στο πρώτο μέρος της εργασίας μας βάσει της βιβλιογραφίας. Διαπιστώνουμε με άλλα λόγια ότι τα παιδιά διαμορφώνουν από πολύ νωρίς αντιλήψεις για το γραπτό λόγο, ζώντας σε μία κοινωνία γραπτής επικοινωνίας, καθώς η προσπάθεια να κατανοήσουν τη γραφή που υπάρχει στο περιβάλλον τους τα οδηγεί να κάνουν υποθέσεις. Όταν λοιπόν φτάνουν στο σχολείο δεν είναι 'άγραφα χαρτιά' όπως πιστεύαμε παλιότερα. Αν τα παρατηρήσουμε προσεκτικά όταν γράφουν κάτι και τα ρωτήσουμε σχετικά με αυτό που γράφουν, μπορούμε να διαπιστώσουμε τις αντιλήψεις που έχουν αρχίσει να διαμορφώνουν και κάποιες συμβάσεις γραφής που έχουν ήδη κατακτήσει παρατηρώντας το περιβάλλον τους ή τη συμπεριφορά των ενηλίκων, όπως για παράδειγμα ότι γράφουμε από τα αριστερά προς τα δεξιά.

Επίσης, μπορέσαμε μέσα από την ανάλυση των δεδομένων από την πραγματοποίηση των δοκιμασιών να διαπιστώσουμε τα κριτήρια που αναδύονται από τις αιτιολογήσεις των παιδιών σχετικά με το τι πιστεύουν ότι μπορούμε να γράψουμε και να διαβάσουμε. Όπως προκύπτει από τα ευρήματα των ερευνών των Ferreiro Teberosky, τα παιδιά σε διαφορετικές χώρες διαμορφώνουν αντίστοιχα κριτήρια, γεγονός που παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον.

Θα σταθούμε λίγο στο παράδειγμα της Αναστασίας, καθώς μας θύμισε ένα αντίστοιχο παράδειγμα παιδιού στη Βραζιλία, για το οποίο κάνει λόγο η Ferreiro (Βαρνάβα-Σκούρα, 1996: 46). Ο Samuel μαθητής της πρώτης δημοτικού ακούγοντας μία είδηση στην τηλεόραση που του έκανε εντύπωση έγραψε μόνος του στο σπίτι ένα ολόκληρο κείμενο. Επιστρέφοντας στο σχολείο είναι υποχρεωμένος, παρόλο που στο σπίτι γράφει ολόκληρα κείμενα, να συνεχίσει να γράφει γράμματα, χωρίς κανένας να τον ρωτάει τι ξέρει. Και σχολιάζει χαρακτηριστικά: «Εγώ θα έλεγα ότι αυτό το παιδί ο Samuel κάνει προσπάθειες να κρατήσει τον αλφαριθμητισμό του, που, το σχολείο, του τον καταστρέφει». Όπως ο Samuel έτσι και η Αναστασία, είναι σα να έχει ένα κρυμμένο μυστικό, το οποίο αφήνει εκτός

σχολείου, όπου καλείται να συμπληρώνει φύλλα εργασίας για να μάθει να γράφει τα γράμματα της αλφαβήτου, με τη σωστή φορά και ωραίες ευδιάκριτες γραμμές και καμπύλες. Αξίζει να σημειώσουμε στο σημείο αυτό ότι μία ημέρα που κάναμε την επανάληψη των δοκιμασιών γραφής και ανάγνωσης, διακόπταμε τα παιδιά από δραστηριότητα που περιλάμβανε φύλλο εργασίας για τον αριθμό 7, με τη μέθοδο της ιχνηλασίας. Μας έκανε εντύπωση ότι όταν ζητήσαμε από τα παιδιά να μας γράψουν τους αριθμούς που ξέρουν, περιμέναμε ότι τα περισσότερα από αυτά θα μας γράφανε τον αριθμό 7, κάτι που δε συνέβη. Αναρωτιόμαστε, πόσο μηχανιστικά λειτουργούν σε δραστηριότητες αυτού του χαρακτήρα;

Ως προς το αρχικό ερώτημα που είχαμε θέσει για το αν οι διδακτικές παρεμβάσεις που πραγματοποιήσαμε έπαιξαν υποστηρικτικό ρόλο στην πορεία κατάκτησης του κώδικα γραφής από τα παιδιά της πειραματικής ομάδας, πιστεύουμε ότι τα δεδομένα συγκρινόμενα με αυτά της ομάδας ελέγχου είναι θετικά. Όλα τα παιδιά της πειραματικής ομάδας στην επανάληψη των δοκιμασιών φαίνεται να έχουν προσχωρήσει σε μία συλλαβική αντίληψη, και τα δείγματα γραφής τους διαφοροποιούνται αρκετά από αυτά στις πρώτες δοκιμασίες, κάνοντάς μας να πιστεύουμε ότι μπήκαν σε μία διαδικασία αναστοχασμού των πρότερων υποθέσεων τους αλλά και του τρόπου που θα μπορούσαν να κάνουν πιο φανερές τις προθέσεις τους για τον παραγόμενο γραπτό λόγο τους. Η εξέλιξη αυτή ενισχύει την ιδέα ότι δραστηριότητες προφορικού και γραπτού λόγου όπως αυτές που προτείνονται στο πλαίσιο της δομητικής προσέγγισης, προωθούν το γραμματισμό των παιδιών, διασφαλίζοντας την εμπλοκή των παιδιών στη μαθησιακή διαδικασία, όπως για παράδειγμα η ενασχόληση των παιδιών με το όνομά τους που εμπλέκει τα παιδιά συναισθηματικά, η δημιουργία αφίσας για το πάρτυ του σχολείου, το ταχυδρομείο κ.τ.λ. (Δαφέρμου κ.α., 2009). Κάποιες από τις δραστηριότητες που πραγματοποιήσαμε προέκυψαν από ιδέες των ίδιων των παιδιών, όπως η λίστα για ψώνια, ή το βιβλίο που έφεραν τα ίδια τα παιδιά στην τάξη. Η μεγαλύτερη απόδειξη, ωστόσο, της εμπλοκής των παιδιών στις δραστηριότητες που αναπτύξαμε ήταν η επανάληψη αυτών και εκτός πλαισίου τάξης, όπως είδαμε να συμβαίνει με τη δημιουργία εξωφύλλου, το ταχυδρομείο, το ντόμινο ονομάτων κ.α.

Καταλήγοντας, δεν μπορώ να κρύψω τον ενθουσιασμό μου για αυτή την ευκαιρία που είχα να είμαι συνοδοιπόρος σε αυτή την πορεία εξέλιξης των παιδιών στη διαδρομή προς το

γραμματισμό. Που είχα τη χαρά να δω την Αναστασία να κάνει αυτό το άλμα, περνώντας από το προσυλλαβικό στο αλφαβητικό στάδιο. Τον Κυριάκο να γράφει το [H] αντί του [X], γιατί είναι το αρχικό του αγαπημένου του ήρωα του Χάρι Πότερ, ή να γνωρίζει το [ε] που είναι το αρχικό της Ερμιόνης (η φίλη του Χάρι Πότερ). Τον Κωνσταντίνο Κ. με τον πλούσιο αφηγηματικό λόγο να αλλάζει τα παραμύθια αφήνοντας τη φαντασία του ελεύθερη. Την Μελίνα να δηλώνει πόσο της αρέσει να κάνει γραμματάκια, αναστενάζοντας στην προσπάθειά της να τα γράψει όσο πιο ωραία μπορεί, ή να θυμώνει με τον Κωνσταντίνο Κ. γιατί δε γίνεται να αλλάζουμε τα παραμύθια. Το Νεκτάριο να μη νοιάζεται καθόλου αν ξέρει λίγα ή πολλά γραμματάκια, και να διασκεδάζει με τον τρόπο που βρίσκει κάθε φορά για να γράψει μία λέξη. Τον Κωνσταντίνο Β. που νιώθει ασφαλής μέσα στην ομάδα και μπορεί να ανταλλάξει απόψεις, να πάρει πρωτοβουλία. Και την Μαρία που έχει μάθει να γράφει τη λέξη γάτα και μας το δείχνει σε κάθε ευκαιρία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- Barton, D. (2009), *Εγγραμματισμός: εισαγωγή στην οικολογία της γραπτής γλώσσας* (μτφ. Βλαχόπουλος Ι.), επιμέλεια Βαρνάβα-Σκούρα Τζ., Παπαζήση, Αθήνα.
- Bodrova, Leong. (1996), Scaffolding Emergent Writing in the Zone of Proximal Development, *Literacy Teaching and Learning*, vol.3, number 2 , Διαθέσιμο στο http://www.readingrecovery.org/wp-content/uploads/2017/03/LTL_3.2-Bodrova-Leong.pdf, ανακτήθηκε στις 20/3/2018.
- Curto, L.M., Morillo M.M., Teixido, M.M. (1998), *Γραφή και ανάγνωση: βοηθήματα για τη διδασκαλία και την εκμάθηση του γραπτού λόγου σε παιδιά ηλικίας τριών έως οκτώ ετών* (μτφ. Παναγιωτίδου Μ.), τόμος Ι, ΙΙ, ΙΙΙ, επιμέλεια Βαρνάβα-Σκούρα Τζ., Ο.Ε.Δ.Β., Αθήνα.
- Edwards, C. , Candini, C., & Forman, G., 2000 (επιμέλεια Ε. Κουτσουβάνου), *Reggio Emilia: Οι χίλιες γλώσσες των παιδιών προσχολικής ηλικίας*, Πατάκης.
- Ferreiro, E., Teberosky, A., (1983), *Literacy before schooling*, Heinemann Educational Books Exeter, New Hampshire and London.
- Γιαννικοπούλου, Α. (2002), *Η γραπτή γλώσσα στο νηπιαγωγείο*, Εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα.
- Γιαννικοπούλου, Α. (2016), *Το εικονογραφημένο βιβλίο στην προσχολική εκπαίδευση, Φιλαναγνωστικές δράσεις*, Πατάκης, Αθήνα.
- Δαφέρμου, Χ., (2001), Γραφή και ανάγνωση στο νηπιαγωγείο: ξεκινώντας από τα ονόματα των παιδιών, στο περιοδικό *Γέφυρες*, τ. 1.
- Δαφέρμου, Χ., (2003), *Εγγραμματισμός και σχολείο: η συμβολή του νηπιαγωγείου*, στο περιοδικό *Γέφυρες*, τ.10
- Δαφέρμου, Χ., Κουλούρη, Π., Μπασαγιάννη, Ε., (2009), *Οδηγός Νηπιαγωγού, Εκπαιδευτικοί σχεδιασμοί Δημιουργικά περιβάλλοντα μάθησης*, ΟΕΔΒ, Αθήνα.
- Κονδύλη, Μ. , Στελλάκης, Ν., (2010), Διδασκαλία της γλώσσας ή του γραμματισμού στο Ελληνικό Νηπιαγωγείο, Μερικά ζητήματα και ζητούμενα, στο περιοδικό *Νέα Παιδεία*, τ. 136, (σ.85-94).
- Παπούλια-Τζελέπη, Π. (επιμέλεια), (2001), *Ανάδυση του γραμματισμού, Έρευνα και πρακτική*, Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα.

Τζ. Βαρνάβα-Σκούρα (επιστημονική ευθύνη και συντονισμός), (1996), *Το παιδί και η γραφή – Μία σχέση κλειδί για τη δια βίου μάθηση*, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Κέντρο Καινοτομικών Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων, Ο.Ε.Δ.Β. (πρακτικά σεμιναρίου).

Χατζησαββίδης, Σωφρόνης. (2002), *Η Γλωσσική αγωγή στο νηπιαγωγείο, Δραστηριότητες για την καλλιέργεια της επικοινωνιακής ικανότητας και του γραμματισμού*, Βάνιας, Θεσσαλονίκη.

Χατζησαββίδης, Σωφρόνης. (2003), *Πολυγραμματισμοί και διδασκαλία ελληνικής γλώσσας, στο Η γλώσσα και η διδασκαλία της, Αφιερωματικός τόμος, Βιβλιολόγειον, Φλώρινα.*

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΔΟΚΙΜΑΣΙΕΣ ΓΡΑΦΗΣ

1) Μπορείς να μου πεις στο αυτί μυστικά δύο λέξεις;

2) Μπορείς να γράψεις μερικά γράμματα;

3) Μπορείς να μου τα διαβάσεις;

4) Μπορείς να γράψεις κάποιους αριθμούς;

5) Μπορείς να τους διαβάσεις;

6) Μπορείς να γράψεις το όνομά σου;

7) Μπορείς να το διαβάσεις δείχνοντας με το δάχτυλό σου;

(Κρύβουμε ένα μέρος από αυτό που μας έγραψε και ρωτάμε):

8) Αυτό είναι το όνομά σου;

Γράψε μου τη λέξη:

9) Πεταλούδα. Η λέξη πεταλούδα είναι μία μεγάλη λέξη ή μία μικρή λέξη; Γιατί λες ότι είναι μικρή ή γιατί λες ότι είναι μεγάλη;

10) Βουνό. Η λέξη βουνό είναι μία μεγάλη λέξη ή μία μικρή λέξη; Γιατί λες ότι είναι μικρή ή γιατί λες ότι είναι μεγάλη;

11) Ποια λέξη είναι πιο μεγάλη, η λέξη βουνό ή η λέξη πεταλούδα; Γιατί λες ότι είναι πιο μεγάλη;

Γράψε μου τη λέξη:

12) Κουνούπι. Η λέξη κουνούπι είναι μία μεγάλη λέξη ή μία μικρή λέξη; Γιατί λες ότι είναι μικρή ή γιατί λες ότι είναι μεγάλη;

13) Αρκούδα. Η λέξη αρκούδα είναι μία μεγάλη λέξη ή μία μικρή λέξη; Γιατί λες ότι είναι μικρή ή γιατί λες ότι είναι μεγάλη;

14) Ποια λέξη είναι πιο μεγάλη, η λέξη κουνούπι ή η λέξη αρκούδα; Γιατί λες ότι είναι πιο μεγάλη;

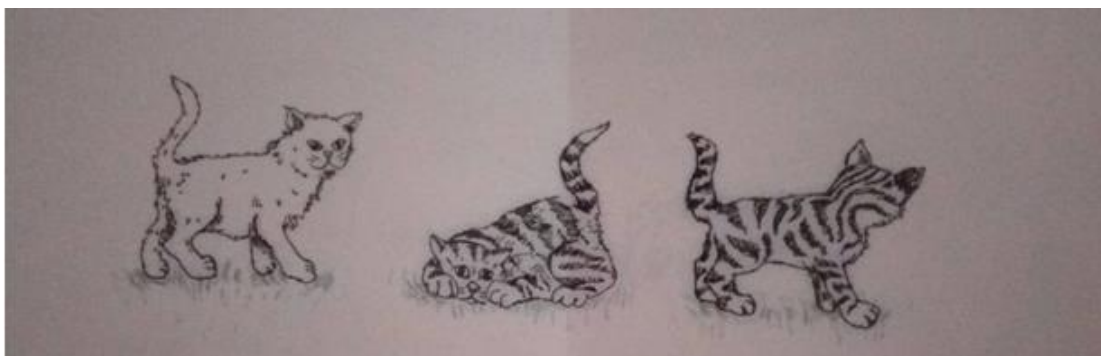
Γράψε μου τη φράση:

15) Η αρκούδα τρώει μέλι.

16) Έβαλα εδώ μία γάτα, γράψε μου από κάτω τη λέξη «γάτα».

17) Τώρα γράψε μου τη λέξη «γάτες».

18) Ποια λέξη νομίζεις ότι είναι πιο μεγάλη και γιατί;

19) Γράψε μου τη λέξη σκύλος.

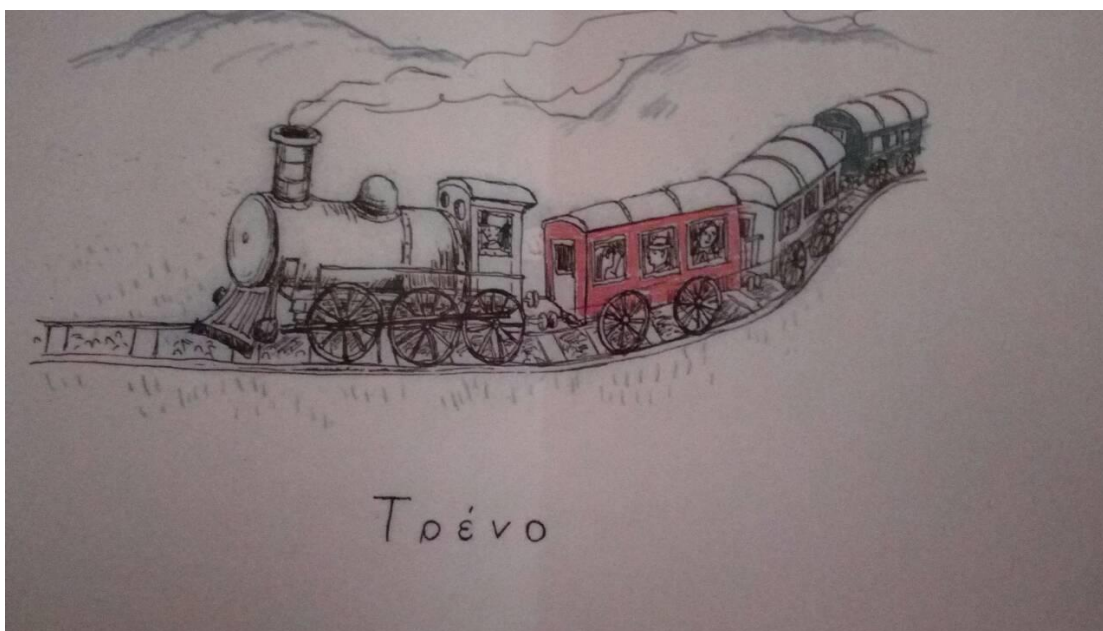
20) Το μικρό σκυλάκι το λέμε και κουτάβι, μπορείς να μου γράψεις τη λέξη κουτάβι;

21) Ποια από τις δύο λέξεις είναι πιο μεγάλη; Γιατί λες ότι είναι πιο μεγάλη;

ΚΑΡΤΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ

Τι νομίζεις ότι μπορεί να γράφει εδώ;

ΚΑΡΤΕΛΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ

✎		4		215		A	
AAA				H		TO	
αεροπλάνο		από		ΓΑΤΑ		εδώ	
ΟΙΒΗ		κουνούπι		λουλούδι		μμμ	